

COMMISSIE VOOR HET BANK-, FINANCIE- EN ASSURANTIEWEZEN

Jaarverslag 2004

Met ingang van 2004 wordt het jaarverslag van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen, overeenkomstig artikel 48, §1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002, opgesteld door het directiecomité van de CBFA en goedgekeurd door de raad van toezicht. Krachtens die wetsbepaling oefent de raad "algemeen toezicht uit op de werking van de CBFA". In het kader van zijn opdracht neemt de raad geen kennis van individuele toezichtsdossiers. Tenzij anders vermeld, loopt het jaarverslag over de periode van 1 januari 2004 tot 31 december 2004.

Dit jaarverslag mag als volgt geciteerd worden: "CBFA Jaarverslag 2004"

Naast dit jaarverslag heeft het directiecomité een verslag (CBFA Verslag DC 2004) opgesteld dat, naast de wetgevende en reglementaire wijzigingen, de activiteiten van het directiecomité weerspiegelt evenals de beslissingen die het in individuele gevallen heeft genomen tijdens het verslagjaar.

➤ Woord vooraf	5
-----------------------	---

HOOFDSTUK 1: ALGEMENE ORGANISATIE

Organigram	11
Inrichtingsreglement	26
Deontologie	26
Aantal vergaderingen van de organen	27
FSAP – IMF - evaluatiemissie	27
Raad van Toezicht	28
Externe verantwoording	29

HOOFDSTUK 2: ACTIVITEITSVERSLAGEN

2004 in een oogopslag	31
Activiteitsverslagen departementen	
Prudentieel beleid	32
Prudentiële controle op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen	36
Prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen en toezicht op de verzekeringstussenpersonen	50
Aanvullende pensioenen	63
Toezicht op de financiële informatie en markten	69
Bescherming financiële consument	88
Gemeenschappelijke diensten	
Juridische dienst	93
Auditoraat	95
Secretariaat-generaal	100
Jaarrekening over het boekjaar 2004	106

↳ Woord vooraf

Eddy Wymeersch, Voorzitter

Het is tegen een relatief gunstige economische en financiële achtergrond dat de CBFA haar eerste jaarverslag bekendmaakt. Dit voorwoord plaatst vooreerst enkele significante wetgevende en reglementaire evoluties in perspectief. Daarna besteedt het aandacht aan de oprichting van de geïntegreerde toezichthouder. Tot slot wil het een eerste beeld geven van de aan gang zijnde evaluatie van het Belgische toezichtsbestel door het Internationaal Monetair Fonds.

In het voorbije jaar hebben de toezichthouders – niet enkel in België, maar in de meeste Europese landen – veel aandacht besteed aan wetgevende en reglementaire vernieuwing. Het resultaat is een sterk geactualiseerd en in vele opzichten aanzienlijk vernieuwd reglementair kader. Op vele plaatsen getuigt dit jaarverslag van de geleverde inspanningen. Bij de meeste ervan is de CBFA betrokken geweest.

De voorbereiding op de overgang naar een nieuw boekhoudstelsel – de IAS/IFRS-normen – dat vanaf 1 januari 2005 op de geconsolideerde jaarrekeningen van beursgenoteerde ondernemingen van toepassing is, diende al in 2004 aangevat te worden. Hoewel de Europese voorschriften gelden voor de geconsolideerde rekeningen van beursgenoteerde vennootschappen, dienen dochtervennootschappen van genoteerde groepen zich evenzeer aan te passen. Voor de Belgische beursgenoteerde vennootschappen vraagt de toepassing van de IAS/IFRS-normen een grote inspanning: de wijzigingen zijn aanzienlijk, bijvoorbeeld wat de beoordeling van de goodwill betreft, de striktere voorwaarden van provisionering, of de uitdrukking van de pensioenverplichtingen. Dit geldt evenzeer voor de Belgische banken en verzekeringondernemingen waarvan de rekeningen geconsolideerd worden in een groter beursgenoteerd geheel. De meeste groepen hebben zich behoorlijk voorbereid op deze taak, hoewel sommige ook nog in 2005 inspanningen zullen moeten leveren. Een juiste blik op de impact van deze wijziging zal men pas later in de loop van 2006 kunnen hebben.

De banksector verricht nu al heel wat werk om zich voor te bereiden op de invoering van de Basel-2-reglementaire eigen-vermogensvereisten. Hoewel de norm pas in 2007 verbindend zal worden, zijn de meeste kredietinstellingen al gestart met het voorbereidende werk, onder meer wat betreft het opstellen van modellen voor het meten van kredietrisico's. De huidige voorbereidingen laten vermoeden dat de kredietinstellingen die zich willen beroepen op de meer geavanceerde methodes, hierover tijdig zullen beschikken.

De combinatie van de invoering van de IAS-normen en de voorschriften van prudentieel toezicht kan tot spanningen leiden in het normatief bestel. Deze zullen geleidelijk moeten worden weggewerkt aan de hand van de voorstellen van het Basel-comité. Intussen heeft dit comité de krijtlijnen voor het overgangsregime getrokken.

Grote inspanningen werden geleverd om het Belgische reglementaire bestel in overeenstemming te brengen met de laatste stand van zaken inzake reglementering ter bestrijding van witwaspraktijken. Hierbij is de regelgever enigszins vooruitgelopen op de Europese ontwikkelingen die in 2005 zullen worden afgerond. België blijft hiermee tot het koppeloton behoren inzake witwasreglementering, een essentiële bouwsteen ter voorkoming van reputatierisico's.

De twee Europese richtlijnen inzake instellingen voor collectieve beleggingen werden in de Belgische rechtsorde omgezet met de bekendmaking van de uitvoeringshandelingen is het gehele stelsel in werking getreden. Hiermee wordt de noodzakelijke herregulering van deze belangrijke financiële sector doorgevoerd, terwijl talrijke vernieuwingen worden ingevoerd. De Belgische ondernemingen voor collectieve beleggingen worden daarmee in staat gesteld nieuwe markten te betreden, onder het regime van het Europese paspoort, onder meer in Centraal-Europa. Ook voor innoverende initiatieven biedt deze nieuwe wetgeving ruimte, zonder dat hierbij de belangen van het beleggerspubliek in gevaar komen.

Andere wetgevende en reglementaire initiatieven hebben betrekking op de financiële conglomeraten, de financiële zekerheden (collateraal), de vereffening van kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen (winding up), het marktmisbruik, de transparantie- en prospectusmaterie en op bedrijfspensioenen.

*De meeste, zo niet alle, voormelde wettelijke regelingen hebben hun oorsprong in Europese richtlijnen. Zij maken deel uit van het *Financial Services Action Plan*, dat de Europese Commissie in 1998 lanceerde, en waarvan de uitvoering nog steeds aan de gang is. Hiermee wordt eens te meer verduidelijkt op welke ingrijpende wijze de Belgische financiële wetgeving een afgeleide is van de Europese harmonisering. Deze talloze richtlijnen hebben een wezenlijke belasting van de nationale toezichthouders en dus ook van diensten van de CBFA tot gevolg, te meer nu zij niet alleen betrokken zijn bij de omzetting van de richtlijnen in de Belgische rechtsorde, doch in vele gevallen ook een wezenlijke rol hebben gespeeld bij de voorbereiding van de Europese voorschriften. Zodra het gehele reglementaire bestel zal zijn ingevoerd, beschikt Europa over een van 's werelds meest geavanceerde stelsels ter omkadering van het financiële gebeuren.*

Voor de betrokken ondernemingen zijn deze, dikwijls diepgaande, wetgevende wijzigingen een onmiskenbare last die ook op hun resultaten drukt. De concentratie van deze hervormingen over een of twee jaar weegt dan ook bijzonder door.

Zoals de Europese Commissie al heeft aangekondigd, zou er na deze reglementering golf een "reglementaire pauze" moeten worden ingelast. Deze adempauze betreft evenwel hoofdzakelijk de Europese reglementering. In de interne rechtsorde vergt de omzetting van de Europese richtlijnen ook in 2005 nog de volle aandacht. De eerste vervolgmaatregelen van de richtlijnen zijn al aangekondigd. Het wordt dan ook de zorg van de toezichthouder om bij te dragen tot een evenwicht tussen de Europese verplichtingen, die een gelijk speelveld moeten waarborgen, en de kwaliteit van het reglementair apparaat, waarvan de handhavingkosten onder controle moeten worden gehouden.

Dit alles is de prijs die op korte termijn moet worden betaald, enerzijds om op lange termijn een grote financiële Europese interne markt te verwezenlijken, en anderzijds om het onmisbare vertrouwen van de beleggers en spaarders te verdienen.

Het jaar 2004 is het jaar waarin de CBFA het licht heeft gezien. De hervorming en interne reorganisatie van de instelling behoren dan ook tot de belangrijkste aandachtspunten gedurende het besproken boekjaar. Volgens het schema dat in de wet van 2 augustus 2002 werd ingeschreven, werd de samenvoeging van de voormalige CBF en CDV doorgevoerd door samenvoeging van hun bestuurs- en toezichtorganen. De integratie van de toezichtfuncties zelf werd opgedragen aan een integratiecomité samengesteld uit de bestuursorganen van beide instellingen. Anders dan in Nederland is de voorbereidingstijd zeer kort geweest: gedurende hooguit een half jaar heeft het integratiecomité de krachtlijnen van de integratie kunnen vastleggen. Hiermee heeft België het pad gevolgd dat onder meer ook in Duitsland werd toegepast.

De uitvoering van deze institutionele hervorming verloopt over verschillende stappen. In het eerste jaar werden de meest dringende, doch daarom niet minder belangrijke, materies aangepakt. In de volgende jaren zal, op incrementele wijze, de hervorming worden doorgevoerd om tot een geïntegreerd toezichtbestel te komen.

De meest tastbare wijziging is de hergroepering van de twee instellingen in één gebouw, in het centrum van de hoofdstad. Deze noodzakelijke beslissing heeft aanzienlijke gevolgen op de werking van de controlediensten en voor de toenadering tussen de onderscheiden disciplines, te meer nu meer en meer materies zowel de bank- als de verzekeringsector aanbelangen. De coördinatie op groepsniveau kan aldus beter worden gewaarborgd. Dit moet leiden tot kostenefficiëntie en verhoging van de effectiviteit. Gelijktijdig dient ook de personeelomkadering aangepast te worden. Zonder hierbij het financiële evenwicht van de instelling in het gedrang te brengen, dienen de uiteenlopende juridische statuten – contractuele werknemers en statutaire ambtenaren – op termijn gelijkgeschakeld te worden. In 2005 zal werk worden gemaakt van de in de wet bepaalde mogelijkheid op grond waarvan de statutaire ambtenaren naar het contractuele regime kunnen overstappen.

In de nieuwe structuur zal de CBFA optreden als enig aanspreekpunt voor het geheel van het financiële toezicht. Voor wat de financiële-dienstengroepen betreft, zal – onverminderd het toezicht op elk van de groepsgeledingen – de coördinatie op groepsniveau kunnen worden nagestreefd. In toenemende mate ontwikkelen deze groepen een eigen dynamiek, waarbij groeps-interne beheers- en controlestructuren worden ontwikkeld die wellicht een voorafbeelding zijn van de ontwikkelingen die in vele andere financiële groepen kunnen worden verwacht. Het toezicht moet zich aan deze nieuwe omgeving aanpassen: het verwerven van een beter inzicht in het geheel van de groep, in haar bestuursstructuren en in de centraal aangestuurde controle-instrumenten vormt de basis van het groepstoezicht. Het geïntegreerde toezicht betekent niet dat het toezicht op de onderscheiden groepsgeledingen wordt teruggeschroefd. Mee op grond van de voorschriften inzake conglomeraal toezicht wordt in toenemende mate aandacht besteed aan de opvolging van de interacties tussen de onderscheiden groepsonderdelen, worden op elkaar afgestemde technische toezichtinstrumenten ontwikkeld en wordt een betere coördinatie van de concrete toezichtacties nagestreefd. Dit alles zal leiden tot een meer effectief sectoroverschrijdend toezicht. Ook bij grensoverschrijdende activiteiten dient de coördinatie gewaarborgd te blijven. Die zal voortaan mee op grond van de voorschriften inzake conglomeraal toezicht, die voorheen bij overeenkomst werden geregeld, in de wet zelf verankerd worden.

In het licht van het overwegend belang van de bank-verzekeringgroepen in België is de toezichtsintegratie een cruciaal element. De Belgische benadering behoort tot de meest geavanceerde in Europa. Samen met de sterk uitgebouwde grensoverschrijdende coördinatie van het toezicht, kan aldus op termijn een meer doeltreffend toezicht gerealiseerd worden, uitgeoefend op grond van een te ontwikkelen geïntegreerde methodologie, en zelfs wetgeving, die zo mogelijk eenvoudiger is dan de huidige. Op langere termijn kunnen voorstellen in die zin worden overwogen.

In een geïntegreerde benadering zouden de toezichtprocedures vereenvoudigd kunnen worden, aangezien eenzelfde toezichthouder de onderscheiden takken van een groep op grond van dezelfde criteria zal kunnen beoordelen. Nu al werden een – voorlopig nog beperkt – aantal regels uitgevaardigd die in gelijke mate gelden voor de bank- en voor de verzekeringssector: het zijn de regels inzake compliance, ter bestrijding van witwaspraktijken, en bedrijfscontinuïteit ("business continuity"). Overigens waren ook de voorschriften inzake de eenmalige bevrijdende aangifte op beide sectoren van toepassing. Een bankverzekeringsgroep die financiële instrumenten uitgeeft, kan zich voortaan tot de CBFA wenden en haar zowel de vragen in verband met prudentieel toezicht als inzake toezicht op de informatie in één benadering voorleggen.

In het voorbije jaar hebben vele andere materies bijzondere aandacht gevergd. Naarmate de normatieve bevoegdheid verschuift naar het internationale niveau, nemen de nationale toezichthouders een prominentere plaats in bij de voorbereiding van het Europese of internationale toezichtsproces. De CBFA verleent hierbij aanzienlijke ondersteuning, zowel onder de vorm van het ter beschikking stellen van medewerkers als bij de voorbereiding van deze werkzaamheden. Het is voor de efficiënte ontwikkeling van het toezichtbestel en om te verzekeren dat de Belgische ondernemingen gelijke tred houden met deze internationale ontwikkelingen belangrijk dat de nationale toezichthouder fungeert als bron van inspiratie doch eveneens als doorgeefluik tussen de internationale beslissingscentra, de nationale toezichtpraktijk en de gecontroleerde ondernemingen. Zonder het belang van het internationale luik (Basel, Iosco, IAIS) te willen onderschatten, gaat de meeste energie momenteel uit naar talloze Europese werkgroepen.

Een belangrijk moment in het voorbije jaar is de evaluatie die het Internationaal Monetair Fonds heeft ondernomen van het Belgische financiële bestel, en meer in het bijzonder wat de CBFA aangaat, van het financiële toezichtbestel. Deze evaluatie, die is gestart met een zelfbeoordeling, heeft de mobilisatie van heel wat medewerkers binnen de CBFA gevergd. De doorlichting begon in de herfst van 2004 en het eerste deel ervan wordt beëindigd in de lente van 2005. Het eindverslag van het IMF wordt pas in 2006 verwacht. In het kader van een Financial Sector Assessment Program onderzoekt het Fonds in welke mate de Belgische regelgeving en praktijk met betrekking tot het toezicht op de financiële sector beantwoorden aan de voorschriften die zijn opgenomen in internationaal aanvaarde normen. Het Fonds heeft dit type evaluaties in verschillende lidstaten van de EU ondernomen: een gunstige beoordeling is niet alleen een belangrijke maatstaf voor de kwaliteit van het toezicht in het geëvalueerde land, ze straalt ook een ruimere boodschap van vertrouwen in het financieel bestel uit. Ook buitenlandse correspondenten en klanten houden er rekening mee bij de beoordeling van de kredietwaardigheid van Belgische financiële ondernemingen.

In haar beoordeling heeft de delegatie van het IMF het Belgische financiële toezichtapparaat een uitgesproken gunstige algemene beoordeling gegeven. Hiermee bevestigt de IMF-delegatie dat de expertise inzake financieel toezicht, die in België over de jaren heen werd opgebouwd, beantwoordt aan de internationale standaarden, en behoort tot de meest performante systemen in Europa. De opmerkingen van de IMF-delegatie hebben hoofdzakelijk betrekking op de noodzaak de synergieën, die voortvloeien uit de oprichting van een geïntegreerde toezichthouder, voort te ontwikkelen. Aldus wordt veel aandacht gevraagd voor het toezicht op de bank-verzekeringsgroepen, die met een marktaandeel van 85 procent, het dominante ondernemingstype in het Belgische financiële landschap uitmaken. Evenzeer vraagt de IMF-delegatie in haar verslag aandacht voor de verdieping van de samenwerking met de Nationale Bank, in het kader van het Comité voor Financiële Stabiliteit.

2004 is ongetwijfeld een druk jaar geweest. De krachtlijnen voor de verdere uitbouw van de eengemaakte toezichthouder tekenen zich af. De integratie van de onderscheiden toezichtsvormen wordt dé uitdaging voor 2005. De onverminderde inzet van alle medewerkers is een waarborg dat de Belgische toezichthouder in 2005, zoals in de vorige jaren, de kwaliteit van het toezicht op een hoog niveau kan behouden, ja waar mogelijk zelfs kan verbeteren.

Hoofdstuk 1

Algemene organisatie

1.1. Organigram

Op voorstel van het directiecomité heeft de raad van toezicht het algemeen organigram van de departementen en de diensten van de Commissie goedgekeurd op 4 februari 2004.

Conform de bepalingen over de respectieve bevoegdheden van de organen, is de organisatiestructuur gebaseerd op een scheiding tussen de operationele leiding van de controledepartementen en -diensten die ressorteren onder de leden van het directiecomité, en de leiding van de diensten van algemeen belang die, onder het collegiaal gezag van het directiecomité, ressorteren onder de secretaris-generaal. De juridische dienst ressorteert onder de voorzitter.

De bevoegdheden van de controledepartementen zijn georganiseerd volgens de aard van de activiteiten (prudentiële controle, prudentieel beleid, toezicht op de financiële informatie en markten, bescherming van de consumenten) en vervolgens, voor de activiteiten inzake prudentieel toezicht, volgens het statuut van de ondernemingen waarop toezicht wordt uitgeoefend (kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, verzekeringsondernemingen, aanvullende pensioenen).

Dankzij deze organisatiestructuur kan niet alleen een zekere stabiliteit worden gewaarborgd van de organisatie van het toezicht zoals die al bestond bij de CBF en de CDV, maar konden ook van bij de start van de CBFA de nodige synergieën tot stand worden gebracht op het vlak van het prudentieel beleid en de bescherming van de consumenten, omwille van de transversale bevoegdheden van de twee betrokken departementen.

Elk departement telt één of drie diensten, die elk door een directiekaderlid (1) worden geleid.

Het aantal diensten werd bepaald per departement, rekening houdend met de werklast van de verschillende departementen, en werd uitgebalanceerd tussen de leden van het directiecomité die enkel een mandaat uitoefenen bij de Commissie, en de leden van het directiecomité die ook deel uitmaken van het directiecomité van de NBB.

(1) Met uitzondering weliswaar van de dienst Toezicht op de aanvullende pensioenen. Krachtens het koninklijk besluit van 25 maart 2003 bepaalt het organigram immers dat het directiecomité een persoon benoemt voor een hernieuwbare termijn van zes jaar, die, onder het gezag van het directiecomité en onverminderd de bevoegdheden van de secretaris-generaal, instaat voor de operationele leiding van een dienst die belast is met het toezicht op de naleving van de wetten bedoeld in artikel 45, § 1, 11° en 12°.

Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (2)

Directiecomite

⁸Eddy **Wymeersch**, voorzitter

⁵Rudi **Bonte**

⁴Marcia **De Wachter** (3)

⁷Michel **Flamée**, ondervoorzitter

²Françoise **Masai** (3)

³Peter **Praet** (3)

⁹Jean-Paul **Servais**, ondervoorzitter

Secretarissen-generaal

¹Albert **Niesten**, secretaris-generaal

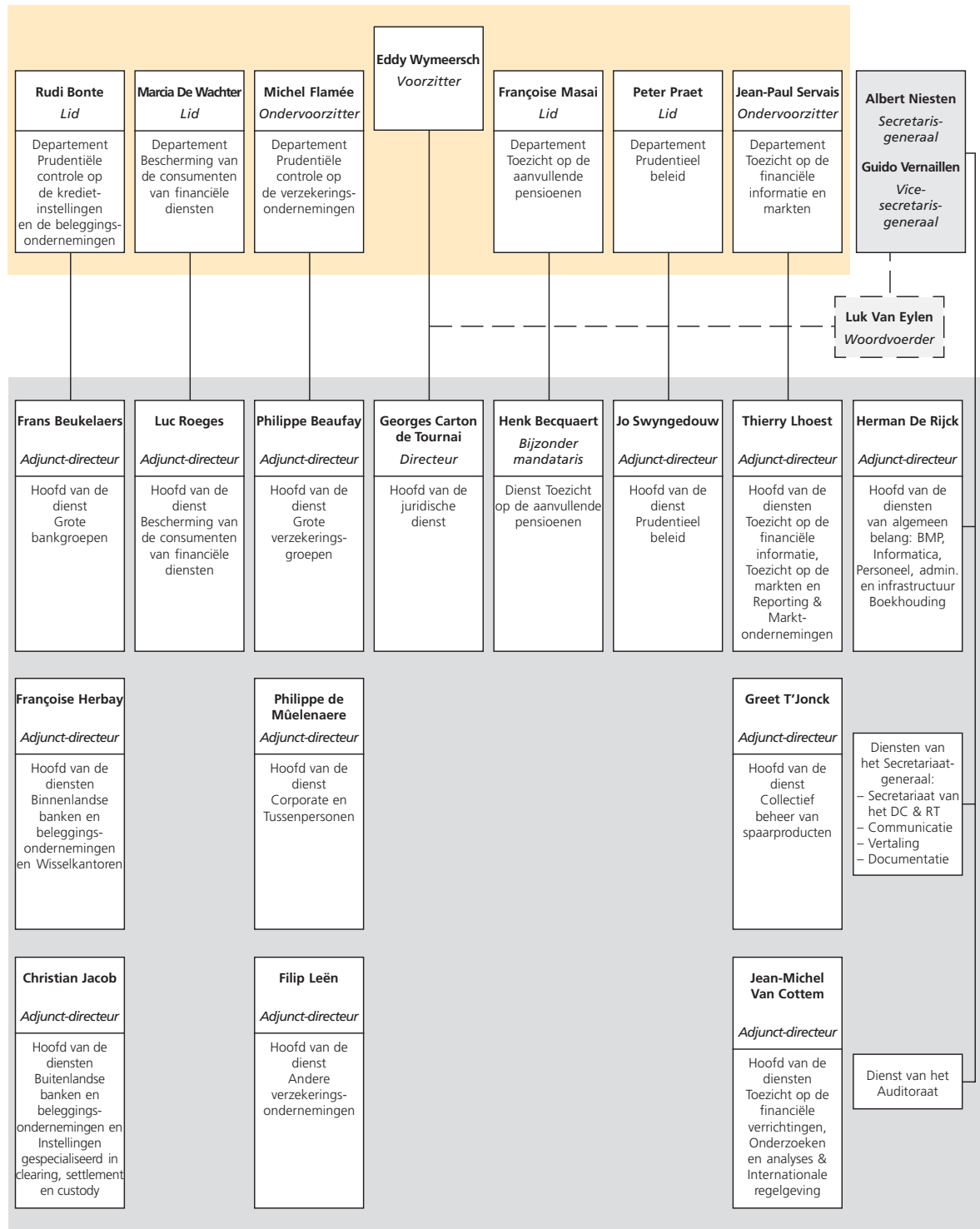
⁶Guido **Vernaillen**, vice-secretaris-generaal

(2) Toestand op 1 april 2005.

(3) Tevens lid van het directiecomité van de NBB.

Organigram van de departementen en de diensten

Directiecomité

Samenstelling van de departementen en de diensten

❖ Diensten die ressorteren onder de voorzitter

Juridische dienst

Georges **Carton de Tournai** *Directeur*

Jean-Pierre **Deguée** (4)

Veerle **De Schryver**

Ann **Dirkx**

Clarisse **Lewalle**

Hans **Seeldrayers**

Catherine **Terrier**

Frank **Trimpeneers**

Luc **Van Cauter**

Antoine **Van Cauwenberge**

Aline **Waleffe**

Externe communicatie

Luk **Van Eylen**

(4) Oefent tevens de functie uit van adjunct-secretaris van het Comité voor financiële stabiliteit.

▣ Departement “prudentiële controle op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen”

onder leiding van de heer Rudi BONTE

Grote bankgroepen

Frans **Beukelaers**

Adjunct-directeur

Paulus **Callebaut**

Philippe **de Barsy**

Isabelle **De Groote**

Peter **Dhoedt**

Michel **De Schuyter**

Philippe **Dubois**

Filip **Gijssel** (*)

Patrick **Grégoire**

Hein **Lannoy**

Sarah **Ndayirukiye**

Vincent **Sapin**

Christel **Spaepen**

Nicolas **Staner**

Thierry **Thuysbaert**

Katherina **Tiebout**

Marc **Van Caenegem** (*)

Wouter **Van den Kerkhove**

Inge **Van de Paer**

Marc **Verleye** (*)

Coleet **Vynckier**

Binnenlandse banken en beleggingsondernemingen en Wisselkantoren

Françoise **Herbay**

Adjunct-directeur

Guillaume **Bérard**

Yves **Billiet**

Jacques **Bodard**

Sofie **Covemaeker**

Marc **Denys**

Sylvie **Funcken**

Isabelle **Gérard**

Jean-Luc **Hacha**

Pierre **Juridan** (*)

Madeleine **Kaleyanga Tshiana**

Els **Lagrou**

Philippe **Leirens**

Christine **Pécasse**

Willy **Sermon**

Marc **Van de Gucht** (*)

(*) Oefent de functie uit van “coördinator”.

**Buitenlandse banken en beleggingsondernemingen en instellingen
gespecialiseerd in clearing, settlement en custody**

Christian **Jacob**

Adjunct-directeur

Alain **Degroide** (*)

Dirk **De Moor**

Marleen **Gelders**

Benjamin **Henrion**

Peter **Monderen**

Giles **Motteu**

Laurent **Ohn**

Marc **Peters**

Joseph **Pulinx**

Françoise **Renglet**

Florence **Rigo**

Serge **Rompteau**

Karel **Spruyt**

Gino **Thielemans**

Brigitte **Vandevelde**

Alain **Vranken**

Valérie **Woit**

(*) Oefent de functie uit van "coördinator".

➤ Departement “bescherming van de consumenten van financiële diensten”

onder leiding van mevrouw Marcia DE WACHTER

Luc **Roeges**

Adjunct-directeur

Bescherming van de spaarders en de verzekerden tegen het onregelmatig aanbod van financiële diensten / Vorming en voorlichting van het publiek

Pascale **Coulon** (5)
 Geoffrey **Delrée**
 Philippe **Loison** (*)
 Xavier **Oldenhove de Guertechin**
 Peter **Piu**
 Lutgarde **Vandermassen**

Klachtenbehandeling in de verzekeringssector / Onderzoek van de verzekeringscontracten

Elisabeth **Bardiaux**
 Birgit **Bas** (6)
 Patrick **Declerck**
 Jan **De Pagie**
 Philippe **Despontin**
 Annick **Dewulf** (7)
 Nathalie **Gigot** (8)
 Viviane **Henderickx** (*)
 Luc **Vynckier**

Hypothecaire kredieten

Christian **Janssens**
 Annick **Mettepenningen**
 Philippe **Reul** (9)

(*) Oefent de functie uit van “coördinator”.

(5) Eveneens werkzaam bij de sectie Klachtenbehandeling in de verzekeringssector / Onderzoek van de verzekeringscontracten.

(6) Met loopbaanonderbreking.

(7) Secretaris van de Commissie voor Verzekeringen.

(8) Eveneens belast met taken op het gebied van vorming en voorlichting van het publiek.

(9) Met verlof wegens internationale opdracht.

Departement “prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen”

Onder leiding van de heer Michel FLAMEE

Grote verzekeringsgroepen

Philippe **Beaufay** *Adjunct-directeur*
Philippe **Authom**
Luc **Kaiser**
Patricia **Kaiser**
Patrick **Massin** (*)
Pamela **Schuermans**
Carla **Verbeke**
Rudy **Vermaelen**
Patricia **Zaina**

Andere verzekeringsondernemingen

Filip **Leën** *Adjunct-directeur*
Eric **Degadt**
André **Desmet**
Philippe **de Launois** (*)
Dirk **De Paepe**
Roland **De Pauw** (**)
Guido **De Pelsemaeker**
Olivier **Fache**
Delphine **Genot**
Dirk **Goeman**
Jean-Marie **Hardy**
Luc **Hars**
Michel **Hastir**
Carine **Luyckx**
Edouard **Van Horenbeeck** (*)
Danielle **Vindevogel**
Guy **Wathy**
Caroline **Wellemans**

(*) Oefent de functie uit van “coördinator”.

(**) Adviseur arbeidsongevallen

Corporate en TussenpersonenPhilippe **de Mùelenaere***Adjunct-directeur***Corporate**Christel **Beaujean**Herlindis **Boogaerts** (10) (*)Claire **Dubuisson**Pascale-Agnès **Keymeulen**Véronique **Loréa**Monique **Siscot**Dominik **Smoniewski**Viviane **Van Herzele**Christophe **Viaene** (10)Rosanne **Volckaert****Tussenpersonen**Herlindis **Boogaerts** (10) (*)Nicole **Peeters**Marie-Ange **Rosseels**Christophe **Viaene** (10)

(*) Oefent de functie uit van "coördinator".

(10) Werkzaam bij verschillende diensten.

❖ Departement “toezicht op de aanvullende pensioenen”

onder leiding van mevrouw Françoise MASAI

Henk **Becquaert** (11)

Bijzonder mandataris

Saskia **Bollu**

Michèle **Delvaux** (*)

Paul **De Mont**

Ann **Devos**

Maria **Di Romana** (12)

Gerhard **Gieselink**

Bertrand **Leton**

Fabienne **Maudoux**

Marc **Meganck** (*)

Johanna **Secq** (13)

Paul **Teichmann**

Marleen **Tombeur** (14)

Diederik **Vandendriessche**

Alexander **Van Ouytsel**

Caroline **Vandevelde** (*)

(*) Oefent de functie uit van “coördinator”.

(11) Op 27 juli 2004 aangesteld door het directiecomité met toepassing van artikel 54 van de wet van 2 augustus 2002 en op 1 januari 2005 in functie getreden.

(12) Oefent ook de functie uit van secretaris van de Raad WAP en de Raad WAPZ.

(13) Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie WAPZ.

(14) Oefent ook de functie uit van secretaris van de Commissie WAPZ.

▣ Departement “prudentieel beleid”*onder leiding van de heer Peter PRAET*Jo **Swyngedouw***Adjunct-directeur*Koen **Algoet** (*)Stephan **Bertels** (15)Benoît **Bienfait**Aimery **Clerbaux** (15)Peter **De Vos**Gaëtan **Doucet**David **Guillaume** (*)Jürgen **Janssens** (15)Pierre **Lemoine**Patrick **Massin** (16) (*)Jozef **Meuleman** (*)André **Moreau**Fernand **Naert**Giancarlo **Pellizzari**Marc **Pickeur** (*)Claire **Renoirte** (15)Kajal **Vandenput**

(*) Oefent de functie uit van “coördinator”.

(15) Personeelslid van de NBB maar voor de uitoefening van zijn functie geïntegreerd in het departement prudentieel beleid.

(16) Vanaf 1 april 2005 gedetacheerd bij het departement prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen.

Departement “toezicht op de financiële informatie en markten”

Onder leiding van de heer Jean-Paul SERVAIS

Toezicht op de financiële verrichtingen, Onderzoeken en analyses & Internationale regelgeving

Jean-Michel **Van Cottem** *Adjunct-directeur*
 Bénédicte **Clerckx** (*)
 Valérie **Bosly**
 Niek **Bundervoet**
 Stéphane **De Maght** (17) (*)
 Jean-Marc **Gollier**
 Annick **Lambrighs** (17)
 Didier **Niclaes** (**)
 Koen **Schoorens**
 Patrick **Van Caelenberghe**
 Dieter **Vandelanotte**
 Hendrik **Van Driessche**
 Francine **Verbinnen**

Toezicht op de financiële informatie, Toezicht op de markten en Reporting & Marktondernemingen

Thierry **Lhoest** *Adjunct-directeur*
 Luk **Behets** (18)
 Luk **Delboo**
 Stéphane **De Maght** (17)
 Sonja **D'Hollander** (*)
 An **De Pauw**
 Kristof **Dumortier**
 Annick **Lambrighs** (17)
 Johan **Lembrecht** (18)
 Kris **Martens** (18)
 Roland **Melotte**
 Martine **Nemry**
 Stefaan **Robberechts**
 Maud **Watelet**

(*) Oefent de functie uit van “coördinator”.

(**) Oefent de functie uit van interne CESR-coördinator.

(17) Deeltijds werkzaam bij een andere dienst van het departement toezicht op de financiële informatie en markten.

(18) Deeltijds werkzaam bij de cel Boekhoudkundige en financiële aangelegenheden & Back-office.

Beheer van collectieve spaarproducten

Greet **T'Jonck**

Adjunct-directeur

Conny **Croes**

Valérie **Demeur**

Sophie **Devignon**

Nathalie **Flamen** (19)

Gaëtan **Laga**

Johan **Lammens**

Alain **Malengré**

Sabine **Philippart**

Carl **Vanden Auweele**

Tom **Van den Elzen**

(19) Deeltijds werkzaam bij de cel "Boekhoudkundige en financiële aangelegenheden & Back-office".

✚ **Dienst die ressorteert onder de secretaris-generaal**

Auditoraat

Annemie **Rombouts**

✚ **Diensten die ressorteren onder de secretarissen-generaal**

Diensten van algemeen belang

Herman **De Rijck**

Adjunct-directeur

Budgettaire controle

Paul **Verbiest**

Interne communicatie

Luk **Van Eylen**

Vertaling

Natasja **Baeteman**

Jean-Pierre **Coernelle**

Françoise **Danthinne**

Jan **Leers**

Jacqueline **Minnaert**

Christine **Triest**

Documentatie

Myriam **Penninckx**

Integratie

Guilain **Delwiche**

Informatica en OHD

Emmanuel **De Haes**

Hilde **Dierckx**

Véronique **Léonard** (*)

Joseph **Van Cauwenbergh** (20)

Johan **Vanhaverbeke**

Jan **Vyverman**

(*) Oefent de functie uit van "coördinator".

(20) Gedetacheerd bij het departement prudentiële controle op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen.

Menselijk potentieel

Jean-Marie **Jacquemin** (21)
 Marie-Josèphe **Léonard**

Personeel, Administratie en Infrastructuur

Egwin **Schoolmeesters**
 Jean-Marie **Jacquemin** (21)

Preventieadviseur

Yannick **Bauwens**

Gedetacheerde personeelsleden**Bij de Commissie voor boekhoudkundige normen en haar wetenschappelijk secretariaat**

Jean-Pierre **Maes** *Adjunct-directeur*
 Yvan **Stempniewsky**

Bij het Comité van Europese effectenregelgevers (CESR)

Michel **Colinet**

De Commissie heeft het verzoek ingewilligd van de heer Michel Cardon de Lichtbuer, die sinds 1973 bij haar in dienst was, om op 1 februari 2005 met pensioen te gaan. Tijdens zijn vruchtbare loopbaan is de heer Cardon de Lichtbuer, eerst als kaderlid en vanaf 1994 als directielid, actief geweest in de meeste diensten van de Commissie. In 2003 werd hem de dagelijkse leiding toevertrouwd van het departement bescherming van de consumenten van financiële diensten. De Commissie heeft zijn niet aflatende inzet en enthousiasme voor het financieel toezicht erg gewaardeerd.

De Commissie wenst ook uiting te geven aan haar erkentelijkheid ten aanzien van Edward Cloet en Paul Van Damme, alsook van Nicole Brunelle, Mireille De Vrieze, Anita Dortant, Marina Findeis, Géromina Frigeni en Chantal Vilken, die eveneens hun loopbaan hebben beëindigd.

In memoriam

Tijdens de verslagperiode betreurde de Commissie het overlijden van twee medewerkers.

De heer Joseph De Jonghe overleed op 15 oktober 2004 na een lange ziekte. In 1987 trad hij in dienst van de CBF bij het departement prudentiële controle op de kredietinstellingen, waar hij de functie van inspecteur uitoefende.

De heer Marc Carpent die in 1984 in dienst van de CDV kwam, werkte bij de dienst Boekhouding. Hij overleed onverwachts op 16 oktober 2004.

Hun gedachtenis zal in ere worden gehouden.

(21) Werkzaam bij verschillende diensten.

1.2. Inrichtingsreglement

Met toepassing van artikel 59 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, en op voorstel van het directiecomité, heeft de raad van toezicht op 13 oktober 2004 het inrichtingsreglement van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen vastgesteld. Het reglement werd goedgekeurd bij koninklijk besluit van 5 december 2004 (22). Het reglement is op 31 december 2004 in werking getreden.

Het reglement bevat de gedetailleerde regels betreffende de werking van de organen van de Commissie: raad van toezicht, directiecomité, voorzitter, secretaris-generaal.

Voor de leden van de raad van toezicht en het directiecomité is een regeling inzake de behandeling van belangenconflicten uitgewerkt.

Het reglement bepaalt dat in verantwoorde spoedeisende gevallen, vastgesteld door de voorzitter, voor een voorstel van beslissing vanwege de voorzitter of vanwege een lid van het directiecomité de instemming van de leden van het directiecomité kan worden verkregen met gebruik van een interactief telecommunicatiesysteem, dan wel via een schriftelijke procedure kan worden vastgesteld.

Overeenkomstig artikel 59, tweede lid van de wet van 2 augustus 2002 wordt de verdeling van de operationele leiding van de departementen en diensten van de Commissie over de leden van het directiecomité nader bepaald in het reglement.

1.3. Deontologie

De Commissie heeft de deontologische code die in 2003 in de CBF was ingevoerd (23), aangepast aan haar eigen bijzonderheden en verruimd de bevoegdheden. Elke persoon op wie de code van toepassing is (leden van het directiecomité, secretarissen-generaal, andere mandatarissen en personeelsleden, zowel contractuele als statutaire) heeft de code ontvangen en er een exemplaar van ondertekend voor ontvangst.

De personeelsleden van de NBB die hun functie ten dele uitoefenen in de kantoren van de Commissie zijn eveneens onderworpen aan de deontologische code van de Commissie via een aanhangsel dat bij hun arbeidsovereenkomst is gevoegd.

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie zich genoopt gezien de bepalingen van de code aangaande sancties toe te passen ten aanzien van een personeelslid dat een ernstige fout had begaan door het verbod op het uitvoeren van transacties in financiële instrumenten te negeren.

De arbeidsgerechten waar de zaak aanhangig was gemaakt gezien het statuut van beschermde werknemer van het personeelslid, hebben, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep, de beslissing tot ontslag wegens ernstige fout van de betrokkene alsook het bindend karakter van de deontologische code van de Commissie bevestigd.

(22) Belgisch Staatsblad van 31 december 2004.

(23) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 27 en 28.

1.4. Aantal vergaderingen van de organen

In 2004 heeft het directiecomité 73 keer vergaderd, waarvan 4 maal via een schriftelijke procedure en 4 maal via een telefonische vergadering.

De raad van toezicht heeft 5 plenaire vergaderingen gehouden. Een aantal van deze vergaderingen was

voorbereid door werkgroepen van de raad waarvan de samenstelling verschilde naargelang het behandelde onderwerp. Buiten deze plenaire vergaderingen diende de raad tevens een advies te geven via een schriftelijke procedure.

1.5. Internationaal Monetair Fonds – Financial Sector Assessment Program (FSAP)

Eind 2004, startte het IMF met zijn programma voor de beoordeling van België. Dit bestond uit het onderzoek van de naleving van de internationale normen inzake de controle op financieel gebied. Naast de AML-CFT-normen (witwaspraktijken en financiering van terrorisme) heeft het onderzoek van het IMF aldus betrekking op:

- ❖ de Basel Core Principles for Effective Banking Supervision;
- ❖ de IAIS Insurance Core Principles;
- ❖ de IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulations;
- ❖ de CPSS-IOSCO Recommendations for Securities Settlement Systems.

De eerste opdracht van het IMF, die bestond uit het onderzoek van de naleving van de normen en codes,

liep af in december 2004. De tweede opdracht, in maart 2005, was gericht op de macro-prudentiële kwesties en de analyse van stress tests, d.w.z. de wijze waarop de banksector en de verzekeringssector reageren op ingrijpende wijzigingen van de financiële parameters (wijzigingen van rentevoeten, wisselkoersen, tegenpartij in gebreke, beursperikelen, ...).

De beoordeling van het IMF hield ook rekening met de nieuwe architectuur van de instellingen die werd ingevoerd door de wet van 2 augustus 2002, vanuit de invalshoek van de werking van de organen van de CBFA en de samenwerking met de Nationale Bank van België.

Het eindverslag zal worden opgesteld voor de raad van bestuur van het IMF van begin 2006.

Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen

❖ Raad van toezicht (24)

⁸Eddy **Wymeersch**, voorzitter

⁹Jean-François **Cats**

¹Herman **Cousy**

⁵Eric **De Keuleneer**

Christian **Dumolin** (25)

¹⁰Martine **Durez** (25)

⁷Jean **Eylenbosch**

Jean-Pierre **Hansen** (25)

³Guy **Keutgen**

⁶Hilde **Laga**

¹¹Didier **Matray**

²Marnix **Van Damme**

⁴Dirk **Van Gerven**

❖ Bedrijfsrevisor

André **Killesse** (26)

Ter uitvoering van artikel 48, § 1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002 en binnen de grenzen van zijn bevoegdheden zoals omschreven in voormelde wet heeft de raad van toezicht van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen, op voorstel van het directiecomité, in zijn zitting van 15 april 2005, onderhavig jaarverslag goedgekeurd.

(24) Toestand op 31 december 2004.

(25) Tevens lid van de Regentenraad van de NBB.

(26) Benoemd overeenkomstig artikel 54, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

1.6. Externe verantwoording

De Belgische wetgever heeft de financiële toezichthouder een ruime zelfstandigheid verleend. Hiermee heeft hij een patroon gevolgd dat in de internationale toezichtsnormen wordt voorgeschreven en dat evenzeer geldt voor andere Europese toezichthouders. Tegenover deze zelfstandigheid staan evenwel belangrijke verantwoordingsverplichtingen, zowel tegenover de democratisch verkozen instellingen van het land, als ten aanzien van de personen of ondernemingen, waarvan de rechtspositie geraakt wordt door beslissingen van de toezichthouder. Drie basisbegrippen staan daarbij voorop: externe verantwoording, legitimiteit en transparantie.

De externe verantwoording (*accountability*) wordt in het Belgische bestel gewaarborgd door enerzijds een aantal specifieke instrumenten en anderzijds op grond van algemene rechtsbeginselen.

Specifieke verantwoordingsinstrumenten komen uitvoerig aan bod in de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten. De belangrijkste kunnen als volgt worden samengevat.

De raad van toezicht, samengesteld uit personen die actief zijn in uiteenlopende sectoren van het economisch leven, beschikt over in de wet duidelijk omschreven toezichtsbevoegdheden. Hij neemt het algemeen toezicht waar op de werking van de instelling, en keurt op voorstel van het directiecomité de jaarrekeningen, de begroting en het jaarverslag goed, en beoordeelt de algemene effectiviteit van het toezicht, onder meer door de goedkeuring van het organogram. De raad draagt aan de benoemende overheid de kandidaat-leden van het directiecomité voor, naar aanleiding van hun benoeming of van de hernieuwing ervan. Daarnaast beschikt de raad over een algemene adviesbevoegdheid. Hij kan het directiecomité adviezen verstrekken aangaande de algemene prioriteiten inzake het toezichtsbeleid, evenals adviezen inzake alle aangelegenheden betreffende de voorbereiding en uitvoering van het beleid van het directiecomité en in verband met alle voorstellen betreffende de toezichtsdomeinen die aan de Commissie zijn toevertrouwd. Hij beschikt ook over een onderzoeksbevoegdheid om zich te vergewissen van de goede werking van de Commissie.

De Commissie is gehouden haar jaarrekening op te stellen overeenkomstig de regelen die gelden voor de ondernemingen. De rekeningen worden gecontroleerd door een externe revisor, aangesteld door de raad van toezicht. De financiering van de Commissie gebeurt op basis van een besluit van de politieke overheid.

Jaarlijks dient de Commissie een verslag op te stellen met betrekking tot haar activiteiten en dit ter goed-

keuring voor te leggen aan de raad van toezicht. In dit verslag komt de algemene werking van de instelling aan bod, doch niet de individuele toezichtshandelingen (die het voorwerp uitmaken van een afzonderlijk verslag). De Commissie bezorgt dit verslag, dat ook de jaarrekening bevat, aan de voorzitters van Kamer en Senaat, en ze zorgt ervoor dat het ruim verspreid wordt, onder meer via haar webstek.

De politieke legitimiteit van de toezichthouder steunt vooreerst op de benoeming van de bestuurs- en toezichtsorganen door de democratische staatsorganen. Daarnaast bepaalt de wet van 2 augustus 2002 dat de voorzitter door het parlement kan worden gehoord, hetzij op verzoek van de bevoegde commissies van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat, hetzij op zijn verzoek.

Sociale legitimiteit is het resultaat van de besluitvormingsprocessen, waarbij reglementaire akten voorafgaandelijk voor consultatie worden voorgelegd aan de betrokken beroepsorganisaties, aan de ondernemingen, en op de webstek van de Commissie voor commentaar door alle belangstellenden worden gepubliceerd. Vanuit dit perspectief kunnen ook adviserende panels met marktparticipanten worden opgericht.

De reglementen die de Commissie zou vaststellen moeten ook door de democratische staatsorganen goedgekeurd zijn. De politieke overheid kan deze reglementen wijzigen, of in de plaats van de Commissie optreden indien deze in gebreke zou blijven die reglementen vast te stellen.

Het inrichtingsreglement van de Commissie is eveneens aan de goedkeuring van de politieke overheid onderworpen.

In de literatuur wordt ook gewezen op het belang van algemene instrumenten van externe verantwoording. Daarmee bedoelt men de verplichting tot motivering van de administratieve rechtshandelingen en de eerbiediging van een algemene proportionaliteitstoets. Deze voorschriften vloeien in het Belgische bestel voort uit de algemene bepalingen van het administratieve recht.

Het gerechtelijke toezicht op de administratieve handelingen van de Commissie vormt het sluitstuk van deze benadering. Tegen alle beslissingen van de Commissie is verhaal mogelijk, waarbij spoedeisende procedures een efficiënte afhandeling waarborgen. Voor handelingen waarbij subjectieve rechten rechtstreeks of onrechtstreeks kunnen zijn betrokken, waarborgt het verhaal bij het hof van beroep een volledig herstel van recht, voor zover het hof de beslissing van de Commissie ongedaan maakt of wijzigt.

Hoofdstuk 2

Activiteitsverslagen

2.1. 2004 in een oogopslag

Januari	
1 januari	De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) gaat officieel van start. Ze is het resultaat van de integratie van de Controledienst voor de Verzekeringen (CDV) in de Commissie voor het Bank- en Financiewezen (CBF). Vanaf 1 januari 2004 vormt de CBFA de geïntegreerde financiële toezichthouder in België.
29 januari	Het Comité van Europese Banktoezichthouders (Committee of European Banking Supervisors – CEBS), in het najaar van 2003 opgericht door de Europese Commissie, houdt zijn startvergadering.
Februari	
4 februari	Het Comité van Europese toezichthouders op verzekeringen en bedrijfspensioenen (Committee of European Insurance and occupational Pensions Supervisors – CEIOPS) is toe aan zijn eerste plenaire vergadering.
Mei	
26 mei	De solvabiliteitsvoorschriften voor verzekeringsondernemingen worden aangepast aan de nieuwe Europese Richtlijnen (solvabiliteit 1).
Juni	
1 juni	De medewerkers van de voormalige CDV nemen, als eersten, hun intrek in het nieuwe CBFA-gebouw in de Congresstraat 12-14.
3 juni	Binnen de CBFA vinden sociale verkiezingen plaats voor de hernieuwing van de samenstelling van de ondernemingsraad, het comité voor preventie en bescherming op het werk, en de syndicale afvaardiging.
23 juni	De CBFA stelt op een persconferentie de jaarverslagen over 2003 voor van de toenmalige CBF en CDV.
26 juni	Het zogenaamde Basel-2-raamakkoord, dat betrekking heeft op de eigenvermogensvereiste van banken, wordt goedgekeurd.
Juli	
20 juli	De wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles ziet het levenslicht. Deze wet voert een belangrijke herregulering door van het collectief vermogensbeheer. Ze laat de omzetting toe in Belgisch recht van de Europese UCITS-III-richtlijnen en moderniseert het wettelijk kader waarbinnen collectieve beleggingsinstellingen opereren. Deze wet en haar uitvoeringsbesluit van 4 maart 2005 traden in werking op 9 maart 2005.
27 juli	Reglement van de CBFA van 27 juli 2004 "betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme". Dit reglement wordt later goedgekeurd bij koninklijk besluit van 8 oktober 2004. Ter aanvulling van dit reglement maakt de CBFA, op 22 november 2004, een nieuwe circulaire openbaar waarin zij de geldende wettelijke en reglementaire bepalingen nader toelicht en aanbevelingen formuleert voor hun correcte toepassing.
September	
24-25 september	De medewerkers van de vroegere CBF trekken de deur van de Louisalaan 99 achter zich toe en verhuizen naar de Congresstraat 12-14. Vanaf maandag 27 september zijn alle CBFA-medewerkers voor het eerst fysiek verenigd in eenzelfde kantoorgebouw.
Oktober	
11 oktober	De CBFA kan voortaan <i>rulings</i> geven in financiële materies.
27 oktober	Start van de FSAP-missie (<i>Financial Sector Assessment Program</i>), de doorlichting van het Belgische financiële stelsel door het Internationaal Monetair Fonds. Het eindverslag volgt in 2006.
November	
30 november	Het koninklijk besluit van 30 november 2004 (BS 6 december 2004) wijzigt het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen en het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit. Dit besluit stelt de CBFA in staat om de ondernemingen die over een gepaste methode beschikken voor het beheer van hun activa en passiva, vrij te stellen van de samenstelling van aanvullende voorzieningen leven en arbeidsongevallen. De voorwaarden om deze vrijstelling te kunnen genieten zijn vastgesteld in een circulaire van de CBFA van 7 december. Een andere circulaire van 15 december omschrijft de rollen en taken van de aangewezen actuaire en de erkend commissaris in het raam van de certificering van de methodes en modellen die door de ondernemingen worden gebruikt.
December	
5 december	Het reglement dat de werking van de CBFA nader bepaalt, wordt vastgesteld (27).
13 december	De IMF-delegatie bespreekt de voorlopige conclusies van de FSAP-missie.

(27) Zie dit verslag, p. 26.

2.2. Activiteitsverslagen departementen

2.2.1. Prudentieel beleid

2.2.1.1. De opdrachten van het departement omvatten:

- ❖ deelname aan het uittekenen en ontwikkelen van prudentiële normen en standaarden voor banken, beleggingsondernemingen en verzekeraars op nationaal en internationaal vlak. Doelstelling hiervan is het vrijwaren van de financiële soliditeit van zowel individuele instellingen (micro-prudentiële dimensie) als van de sector als geheel (macro-prudentiële dimensie). De zorg tot het behoud van de financiële stabiliteit wordt gedeeld met de eigen verantwoordelijkheid van de Nationale Bank van België (NBB) ter zake.
- ❖ de omzetting van de (internationale) normen en standaarden in (nationale) regelgeving en in toezichtsinstrumenten.

Dit veronderstelt:

- ❖ een sterke gerichtheid op internationaal en Europees overleg met het oog op de convergentie en harmonisering van prudentiële aanpak en praktijk.
- ❖ interactie met diverse (externe en interne) actoren:
 - met de sector en de marktpartijen om rekening te houden met specifieke kenmerken en aandachtspunten van de sector en de markt;
 - met de operationele departementen die toezicht houden op banken, beleggingsondernemingen en verzekeraars, en het juridisch departement;
 - met de NBB voor de dimensie financiële stabiliteit en financiële statistieken.

Deelname aan internationale werkzaamheden is een kernactiviteit. In 2004 namen vertegenwoordigers van het departement deel aan ruim 90 internationale fora, multilaterale vergaderingen en werkgroepen, hetgeen een tijdsbesteding van 397 vergaderdagen inhield. De belangrijkste internationale prudentiële fora zijn het Baselcomité voor het banktoezicht (28), de Internationale Vereniging van Verzekeringstoezichthouders (29), het Comité van Europese banktoezichthouders (30) en het Comité van Europese Toezichthouders op verzekeringen en bedrijfspensioenen (31).

Het departement vervult binnen het internationaal overleg een vooraanstaande rol: het lid van het directiecomité bevoegd voor het departement werd begin 2005 aangesteld als co-voorzitter van de *Research Task Force*. Dat is een forum op het niveau van het Baselcomité belast met onderzoek dat de theoretische onderbouw vormt voor de concepten gehanteerd door het Baselcomité, bijvoorbeeld in het kader van het nieuwe kapitaalraamwerk. Een medewerker van het departement is voorzitter van de *Groupe de Contact*, de belangrijkste werkgroep van CEBS, en een andere medewerker is voorzitter van de *'Financial Reporting' subgroep* van de *Expert Group on Accounting and Auditing* (die op haar beurt een werkgroep van CEBS is) en van de 'audit' subgroep van de *Accounting Task Force* op het niveau van het Baselcomité.

Nog in verband met de internationale werkzaamheden worden belangrijke taken waargenomen door leden van het directiecomité, bevoegd voor andere departementen. Zo werd het lid van het directiecomité, bevoegd voor het departement prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen, in 2004 verkozen tot vice-voorzitter van voornoemde IAIS. Hetzelfde lid is tevens lid van de raad van bestuur van CEIOPS.

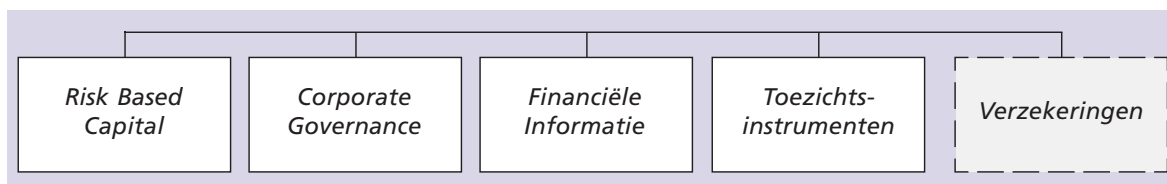
(28) Zie het verslag van het directiecomité, p. 17-20.

(29) Zie het verslag van het directiecomité, p. 20. Verder in het verslag aangeduid met IAIS, de afkorting van de Engelstalige benaming.

(30) Zie het verslag van het directiecomité, p. 25-27. Verder in het verslag aangeduid met CEBS, de afkorting van de Engelstalige benaming.

(31) Zie het verslag van het directiecomité, p. 27-28. Verder in het verslag aangeduid met CEIOPS, de afkorting van de Engelstalige benaming.

2.2.1.2. Organogram en prioriteiten

Door de fusie van CBF en CDV tot CBFA, op 1 januari 2004, werd het departement tevens verantwoordelijk voor het prudentieel beleid ten aanzien van verzekeringsondernemingen. Daartoe werden twee personeelsleden van ex-CDV aan het departement toegevoegd.

Om alle opdrachten te realiseren, beschikt het departement over 27,2 personeelsleden. Daarin zijn ook de vier personeelsleden van de NBB opgenomen die omwille van een efficiënte organisatie en om concrete invulling te geven aan de synergie tussen de NBB en de Commissie, werden geïntegreerd in het departement.

Het departement is opgebouwd rond vier domeinen van expertise, telkens aangestuurd door een coördinator. Deze expertisedomeinen vindt men doorgaans ook in de structuur van de internationale fora terug. De verzekeringsdimensie wordt geleidelijk aan geïntegreerd in de overige expertisedomeinen, maar een aantal internationale ontwikkelingen wordt apart vermeld.

2.2.1.2.1. Risk Based Capital

Onder 'risk based capital' wordt zowel het geheel van standaarden begrepen die de instellingen dienen na te leven voor de berekening van hun kapitaalvereisten als de aanpak van de instellingen voor de berekening van hun kapitaalbehoeften in functie van hun risicoprofiel (*economic capital*-benadering).

De belangrijkste gebeurtenis was het goedkeuren door het Baselcomité, op 26 juni 2004, van het nieuwe kapitaalraamwerk voor banken, ook bekend als 'Basel 2' (32). Dit raamkoord is het resultaat van jarenlange besprekingen en overleg met de sector om te komen tot normen voor de berekening van kapitaalvereisten die dichter aansluiten bij het reële risicoprofiel van de instellingen. Doel van Basel 2 is om aan te sluiten bij de 'best practices' inzake risicobeheer zoals geïmplementeerd bij de meest geavanceerde internationaal actieve banken.

Het Baselcomité herhaalt zijn streven om de kapitaalvereisten ten gevolge van Basel 2 globaal genomen vergelijkbaar te houden met Basel 1, met behoud van de vereiste prikkels voor de instellingen om te evolueren naar meer geavanceerde methodes voor de berekening van krediet- en operationeel risico. Nieuwe impactstudies worden uitgevoerd waarvan de resultaten in de loop van de eerste helft van 2006 moeten leiden tot een definitieve verfijning van het raamkoord, waarbij de impact wordt gemeten van alle wijzigingen die sedert de laatste grootschalige impactstudie in 2002-2003 (33) aangebracht werden.

De Europese Commissie heeft in juli 2004 een voorstel van richtlijn gepubliceerd tot invoering van het nieuwe raamwerk in de rechtsorde van de EU. Binnen de EU en met het oog op de doelstellingen van de interne markt, zal Basel 2 toepasselijk zijn op alle banken en beleggingsondernemingen. Het is de bedoeling dat het akkoord op 1 januari 2007 in werking treedt, met uitzondering van de meest geavanceerde benaderingen voor de berekening van de vereisten voor krediet- en operationeel risico, die op 1 januari 2008 in werking zullen treden. Het voorstel van richtlijn ligt nog ter bespreking bij de Europese Raad en het Europees Parlement. Het is de verwachting dat de richtlijn in 2005 definitief wordt goedgekeurd. De nationale regelgevers krijgen daarmee voldoende tijd om zich op de inwerkingtreding voor te bereiden.

De aandacht in het Basel-2-proces richt zich meer en meer naar de (voorbereiding van de) concrete implementatie. Op het niveau van het Baselcomité is het de *Accord Implementation Group* (AIG) die hiermee belast is. Binnen de EU zijn het CEBS (34) en zijn belangrijkste werkgroep, de *Groupe de Contact*, die convergentie en een gelijkgerichte prudentiële aanpak nastreven bij de invoering van Basel 2. Zo heeft CEBS – dat in 2004 zijn werkzaamheden aanvatte – gewerkt aan een geharmoniseerde rapportering voor de eerste pijler van het nieuwe kapitaalakkoord. De consultatie

(32) Zie het verslag van het directiecomité, p. 17-18, p. 21 en p. 26-27. In alle jaarverslagen van de CBF sedert 1998-1999 werd de evolutie van dit project uitvoerig beschreven.

(33) *Quantitative Impact Study 3*. Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 62.

(34) Het zogenaamde niveau-3-comité in de Lamfalussy-architectuur, waar banktoezichthouders streven naar convergentie in de toezichtspraktijken in de EU. Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 36, p. 216-217 en p. 222. Zie ook het verslag van het directiecomité, p. 22.

hierover ging begin 2005 van start. Daarnaast hield CEBS in 2004 een consultatie over de algemene principes die het 'supervisory review process' (SRP) (of tweede pijler genoemd) onderbouwen (35) en wordt verder gewerkt aan documenten die als leidraad zullen dienen voor toezichthouders en instellingen bij de invoering van Basel 2 (binnen het domein van de 'home & host'-toepassing van het akkoord, validatieproces, internal governance, relatie tussen SRP en economic capital-benadering, ...). Over deze documenten zal de sector in 2005 worden geconsulteerd.

Het departement heeft, in nauw overleg met zowel het operationeel toezichtsdepartement als met de sector, de inspanningen voortgezet met het oog op de voorbereidingen van het nationaal implementatieproces. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de resultaten van het internationaal beleidsoverleg.

Zowel voor het Baselcomité als voor CEBS was de relatie tussen de internationale boekhoudnormen (IAS/IFRS) en de prudentiële definitie van eigen vermogen een belangrijk aandachtspunt. Vanuit prudentieel oogpunt dienen een aantal filters ('prudential filters') te worden ingebouwd om de weerslag van de nieuwe internationale boekhoudnormen op de prudentiële definitie van eigen vermogen te neutraliseren. Dit heeft tot gevolg dat het boekhoudkundig begrip van kapitaal en de prudentiële notie van eigen vermogen (verder) uit elkaar groeien. Dit wordt verklaard (en verantwoord) door de verschillende doelstelling van de boekhoudkundige informatie vergeleken met de prudentiële bekommernissen. De voorbereidingen werden getroffen om het Belgische eigen-vermogensreglement aan te passen aan de 'prudential filters'.

2.2.1.2.2. Financiële informatie

In 2004 bleven de toezichthouders bezorgd over de impact van de IAS-39-norm op de instellingen, in het bijzonder over de aangepastheid ervan aan het *asset and liability* management van de instellingen. Mee onder druk van de prudentiële toezichthouders heeft de Europese Commissie IAS 39 slechts gedeeltelijk goedgekeurd en heeft ze de druk op IASB (36) opgevoerd

om deze laatste aan te zetten op korte termijn aanpassingen aan IAS 39 aan te brengen.

Het afgelopen jaar werd zowel op Belgisch als Europees niveau veel aandacht besteed aan de voorbereiding van een IAS/IFRS-conforme prudentiële financiële rapportering op geconsolideerde basis. In België werd begin september 2004 een ontwerp van rapportering (het zogenaamde nieuw geconsolideerd Schema A) aan de bancaire sector voorgelegd. Dit ontwerp wordt in 2005 in een definitieve vorm gegoten. De nieuwe geconsolideerde rapporteringsvereisten zullen in werking treden op 1 januari 2006. Op dezelfde datum dienen banken en beleggingsondernemingen voor hun geconsolideerde jaarrekening gebruik te maken van de internationale boekhoudnormen (37).

Op EU-niveau bereidt CEBS een IAS/IFRS-conforme prudentiële financiële rapportering voor op geconsolideerde basis. Dit project nam het Belgische ontwerp als uitgangspunt. Dit CEBS-project zal niet volledig afgerond zijn op het ogenblik dat de Commissie haar nieuw geconsolideerd schema A voorstelt. Het CEBS-project zal leiden tot convergentie van de prudentiële rapporteringsvereisten in de EU, maar het behoudt flexibiliteit voor de individuele toezichthouders. CEIOPS start met een vergelijkbare oefening.

Het departement heeft deelgenomen aan de ontwikkeling van een taxonomie (38) voor financiële IAS/IFRS-rapportering die het moet mogelijk maken XBRL (39) als rapporteringsinstrument te gebruiken. Het gebruik van XBRL heeft tot doel de efficiëntie te verhogen en de administratieve last voor de instellingen te beperken doordat alle elementen van een rapportering voorafgaandelijk worden gedefinieerd via een code-nummer. Dit laat elke eindgebruiker toe de gewenste informatie te selecteren.

Om het gebruik van XBRL in de Belgische financiële sector te stimuleren, werd in november 2004 door een aantal instellingen, waaronder de NBB en de Commissie, XBRL-BE opgericht, een Belgische 'provisional jurisdiction' van XBRL International.

(35) Voor een gedetailleerde beschrijving van het 'supervisory review process', zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 222.

(36) International Accounting Standards Board.

(37) Overeenkomstig het koninklijk besluit van 5 december 2004 tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de geconsolideerde jaarrekening van kredietinstellingen.

(38) Zie voor verdere toelichting het verslag van het directiecomité, p. 32-33.

(39) eXtensible Business Reporting Language (XBRL).

2.2.1.2.3. Corporate Governance

Het departement is gestart met een reflectie over aanpassingen aan de overeenkomsten over de autonomie in de bank- en verzekeringsfunctie aan de recente ontwikkelingen inzake degelijk bestuur voor instellingen onder prudentieel toezicht. Het vernieuwd beleid zal in belangrijke mate *principle based* zijn. Het moet voldoende flexibel zijn opdat het op een grote verscheidenheid aan marktspelers kan worden toegepast. Daarbij zal het belang worden benadrukt van de organisatie van het intern toezicht door de instellingen zelf via een aangepaste interne controle en interne audit als grondvesten voor een adequate interne bestuursstructuur. Daarenboven dient het vernieuwde beleid rekening te houden met de ontwikkelingen waarop de huidige overeenkomst over de autonomie een ontoereikend antwoord biedt (vorming van financiële groepen, rol van gespecialiseerde comités binnen de raad van bestuur, beheersing van belangenconflicten, ...). De resultaten van de (talrijke) internationale werkzaamheden inzake *corporate governance* worden geïntegreerd in het nieuwe beleid.

In 2004 werd veel tijd besteed aan het realiseren van een vernieuwd en geïntegreerd beleid inzake het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering. Daarmee werd concrete invulling gegeven aan de bevoegdheid van de toezichthouder om, binnen de door de wetgever vastgelegde krachtlijnen, de verplichtingen uit hoofde van de nieuwe anti-witwaswet van 12 januari 2004 (40) voor de instellingen onder prudentieel controlestatuut in een reglement te bundelen. Daarenboven vaardigde de Commissie ter aanvulling van de wet en het reglement tevens een circulaire uit die aanbevelingen bevat voor het opzetten van een aangepast preventiebeleid.

De belangrijkste bepalingen betreffen o.m. de preciseringen betreffende de identificatieverplichtingen van cliënten en economisch rechthebbenden, de verplichting tot het ontwikkelen van een acceptatiebeleid en een waakzaamheidspolitiek ten aanzien van de cliënten en hun verrichtingen in functie van het risicoprofiel van de cliënten.

Hiermee gaf de Commissie uitvoering aan de internationale normen en aanbevelingen met het oog op het preventiebeleid inzake witwassen en terrorismefinanciering zoals geformuleerd door diverse interna-

tionale overheden en fora (Europese Unie, de Financiële Actiegroep tegen het Witwassen van Geld (FAG), Baselcomité en IAIS). Het departement is actief betrokken bij die internationale ontwikkelingen.

De Commissie vaardigde circulaire uit of bereidt er voor met betrekking tot gezonde beheerspraktijken inzake:

- Uitbesteding van activiteiten. Deze circulaire bevat – in lijn met de aanpak van internationale fora – aanbevelingen waarop banken en beleggingsondernemingen die activiteiten uitbesteden hun beleid en praktijk dienen af te stemmen. Een vergelijkbare circulaire toepasselijk op verzekeringsondernemingen wordt voorbereid;
- Bedrijfscontinuïteit van financiële instellingen. De consultatie over deze circulaire werd aangevat en zal in het eerste trimester van 2005 worden afgerond. Deze aanbevelingen richten zich tot alle instellingen onder prudentieel controlestatuut, maar de aanbevelingen dienen proportioneel te worden toegepast, rekening houdend met de aard, schaal en complexiteit van elk bedrijf en de risico's die ermee gepaard gaan. De instellingen die voor de goede werking van het Belgisch financieel systeem als kritiek worden beschouwd, dienen naast de algemene aanbevelingen toepasselijk op alle instellingen, ook de specifieke aanbevelingen uitgevaardigd door het Comité voor Financiële Stabiliteit na te leven.

Ten slotte werd de consultatieprocedure opgestart over de circulaire houdende aanbevelingen over de organisatie van de compliancefunctie in de verzekeringssector. De Commissie streeft naar harmonisatie en convergentie in de aanbevelingen tussen de sectoren en heeft zich derhalve in belangrijke mate gesteund op de eerdere aanbevelingen ter zake aan banken en beleggingsondernemingen.

2.2.1.2.4. Toezichtsinstrumenten

Toezichtsinstrumenten zijn *tools* die worden ontwikkeld ten behoeve van het (operationeel) toezicht, bijvoorbeeld met het oog op een gestandaardiseerde analyse van de financiële positie en de risico's van de instellingen. Bijzondere aandacht gaat naar de herziening van de bestaande instrumenten, zoals het *Bank Performance Report*, ten gevolge van de invoering van het nieuwe geconsolideerde schema A (vanaf 2006) en de invoering van Basel 2 vanaf 2007.

(40) Wet tot aanpassing van de witwaswet, de bankwet en de wet van 6 april 1995 (BS 23 januari 2004).

Via sectorale studies van de verschillende risicosoorten worden, in samenwerking met de NBB in het kader van haar analyse van de financiële stabiliteit, tevens tendensen in de sector geanalyseerd en wordt individueel *outliers*gedrag gedetecteerd.

2.2.1.2.5. Verzekeringen

Zoals reeds vermeld, is het departement sedert begin 2004 ook verantwoordelijk voor de definiëring van het prudentieel beleid ten aanzien van de verzekeringsondernemingen. Het streeft daarbij naar synergie tussen de diverse expertisedomeinen.

Binnen de EU werd voor het verzekeringstoezicht een Lamfalussy-structuur uitgebouwd die vergelijkbaar is met deze in de banksector en de sector van het effectenbedrijf (41). De focus van de Europese Commissie en CEIOPS ligt op de werkzaamheden tot ontwikkeling van een nieuw en risicogevoelig solvabiliteits-toetsingskader voor verzekeringsondernemingen (*Solvency II* genoemd). De architectuur van het project, evenals de onderliggende concepten, zijn vergelijkbaar met Basel 2. Dit langetermijnproject zal de aanpak van het verzekeringstoezicht grondig beïnvloeden. Het departement neemt deel aan de werkzaamheden van CEIOPS die het project voorbereiden.

2.2.2. Prudentiële controle op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen

2.2.2.1. Doelstellingen en taken van het departement

In het kader van de wettelijke opdracht ter bescherming van de goede werking van het kredietsysteem en van de spaarders en beleggers, staat het departement in voor het toezicht op de banken en beleggingsondernemingen. Daarbij worden ook de financiële holdings erboven gecontroleerd. Het departement ziet erop toe dat de door de wet opgelegde erkennings- en bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden worden nageleefd.

Het prudentieel toezicht op de banken en beleggingsondernemingen is een allesomvattend toezicht op en beoordeling van de risico's, hun beheer en de passende organisatie en werking van de instellingen (met de nadruk op de administratieve en boekhoudkundige organisatie en het intern controlesysteem).

Het toezicht op de overkoepelende financiële holdings is beperkter van aard en is in essentie een financieel toezicht op de solvabiliteit en risicospreiding op basis van hun geconsolideerde positie, met daarbij een toetsing van het passend karakter van hun organisatie en

interne controleprocedures voor het toezenden van de geconsolideerde rapportering. Deze dimensies worden ingepast in het toezicht op geconsolideerde basis op de betrokken dochters. De invulling van dit toezicht zal in de loop van 2005 een nieuwe oriëntatie krijgen met de implementatie van de Europese Richtlijn over het aanvullend toezicht op financiële conglomeraten (42) die voor dergelijke groepen nieuwe aanvullende prudentiële regels invoert.

Het departement ziet ook toe op de wisselkantoren. Dit is geen echt bedrijfseconomisch toezicht zoals voor banken en beleggingsondernemingen, maar eerder een toetsing van de leiding en organisatie aan de vereisten die de witwasreglementering oplegt.

2.2.2.2. Overzicht en evolutie van de sector

Het departement staat in voor het prudentieel toezicht op 104 banken en 90 beleggingsondernemingen, en op hun 11 financiële holdings (waarvan 8 bancaire) erboven. Daarnaast houdt het toezicht op de naleving van de witwasreglementering bij 25 wisselkantoren.

(41) Zie het jaanverslag CBF 2002-2003, p. 216-217. Zie ook het verslag van het directiecomité, p. 22.

(42) Richtlijn 2002/87/EG van 16 december 2002. Weliswaar dient hierbij vermeld dat de CBFA al sinds enkele jaren op conventionele basis, gelijkwaardige toezichtsregels heeft afgesproken met enkele belangrijke financiële groepen.

Op geconsolideerde basis was de banksector per einde 2004 goed voor een balanstotaal van 1.150 miljard euro en 6.120 miljard euro buiten-balansverrichtingen op termijn. Buiten balans beheert de sector ook ruim 14.300 miljard euro toevertrouwde waarden en vorderingen. De sector is sterk geconcentreerd: de 4 grote bankgroepen hebben een marktaandeel van meer dan 85% in de deposito's en kredieten, terwijl Euroclear Bank een sleutelrol in de vereffening van effectenverrichtingen vervult.

Bij de beleggingsondernemingen wordt het profiel van de sector gedomineerd door de 36 beursvennootschappen en 30 vennootschappen voor vermogensbeheer naar Belgisch recht. Het belang van de beleggingsondernemingen met een ander statuut blijft marginaal. Beursvennootschappen en vennootschappen voor vermogensbeheer beheren samen 220 miljard euro in bewaring ontvangen effecten. Ook hier zijn beide sectoren sterk geconcentreerd gezien activiteit en omzet worden gedomineerd door een beperkt aantal ondernemingen.

Wat ten slotte de uitoefening van bank- en beleggingswerkzaamheden in België door buitenlandse financiële instellingen betreft, ziet het departement toe op 24 vertegenwoordigingskantoren van buitenlandse banken en beheert het de kennisgevingen van 488 buitenlandse banken en 1.162 beleggingsondernemingen die in België bank- en beleggingsdiensten aanbieden in het Europees kader van het vrij verrichten van diensten. Bij de vertegenwoordigingskantoren wordt nagegaan dat hun activiteit zich beperkt tot het promoten van de instelling en het vergaren en verspreiden van informatie, en dat zij niet optreden bij de sluiting of afwikkeling van bankwerkzaamheden. Zij moeten daartoe jaarlijks een activiteitsverslag bezorgen aan de Commissie.

Bij het toezicht op de uitoefening van grensoverschrijdende bank- en beleggingsdiensten wordt er op basis van de kennisgevingsprocedure en de contacten met buitenlandse toezichtsautoriteiten op gelet dat de bepalingen worden nageleefd die om redenen van algemeen belang op deze werkzaamheden van toepassing zijn.

2.2.2.2.1. De kredietinstellingen

Op 31 december 2004 waren er 104 kredietinstellingen en 8 financiële holdings naar Belgisch recht ingeschre-

ven op de lijst. Uitgesplitst naar controlestatuut geeft dit volgende indeling:

	Aantal op 31.12.2002	Aantal op 31.12.2003	Aantal op 31.12.2004
KREDIETINSTELLINGEN MET VERGUNNING IN BELGIE	75	71	68
1. Kredietinstellingen naar Belgisch recht	65	61	59
Banken (waaronder Federatie van kredietinstellingen)	43 (1)	39 (1)	38 (1)
Spaarbanken of spaarkassene (waaronder kredietinstellingen die deel uitmaken van het netwerk van het Beroepskrediet)	18 (9)	18 (9)	17 (9)
Effectenbanken	3	3	3
Gemeentespaarkas	1	1	1
2. Bijkantoren in België van kredietinstellingen die ressorteren onder een Staat die geen lid is van de Europese Unie	10	10	9
KREDIETINSTELLINGEN DIE ONDER EEN ANDERE LID-STAAT VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE RUIMTE RESSORTEREN EN EEN IN BELGIE GEREGISTREERD BIJKANTOOR HEBBEN	36	38	36
FINANCIELE HOLDINGS NAAR BELGISCH RECHT	10	8	8
TOTAAL AANTAL KREDIETINSTELLINGEN + FINANCIELE HOLDINGS NAAR BELGISCH RECHT	121	117	112

Het aantal kredietinstellingen naar Belgisch recht blijft gestaag dalen ingevolge de integratie- en herstructureringsbeweging binnen de Belgische of buitenlandse bankgroepen. Deze laatste blijven over de jaren hun aanwezigheid in België verder versterken. Twee op de drie banken in België zijn nu een dochter of een bijkantoor van een buitenlandse bankgroep. Ook de Belgische banken zelf hebben via een dochterbank of bijkantoor hun activiteit in het buitenland opgevoerd, zodat hun buitenlands netwerk nu bestaat uit telkens bijna 50 vestigingen.

In de context van de Europese eenheidsmarkt (met name het beginsel van de wederzijdse erkenning van de in het land van herkomst verleende bankvergunning en van het banktoezicht door de bevoegde

overheid) gebeurt het toezicht op de 36 bijkantoren van banken uit de Europese Unie in eerste instantie door de overheid van het land van herkomst. Naar analogie is de Commissie verantwoordelijk voor het toezicht op de bankwerkzaamheden van de Belgische banken in de andere landen van de Europese Unie. Als autoriteit van het gastland voor de 36 hoger vermelde bijkantoren ziet de Commissie toe op de naleving van de rapporteringsverplichtingen en van de bepalingen van algemeen belang en volgt zij de liquiditeit van deze bijkantoren op.

Volgende tabel toont hoe het aantal banken dat in België actief is via een dochter, een bijkantoor, in het kader van het vrij verrichten van diensten of via een vertegenwoordigingskantoor, is geëvolueerd:

	Kredietinstellingen naar Belgisch recht met een significante buitenlandse deelneming (*)			Bijkantoren van kredietinstellingen naar buitenlands recht			Kredietinstellingen die aanwezig zijn in het kader van het vrij verrichten van diensten (**)			Vertegenwoordigingskantoren van buitenlandse kredietinstellingen		
	31.12.02	31.12.03	31.12.04	31.12.02	31.12.03	31.12.04	31.12.02	31.12.03	31.12.04	31.12.02	31.12.03	31.12.04
Leden van de EER												
Denemarken							6 (4)	7 (5)	8 (6)			
Duitsland	4	3	2	7	7	7	45 (23)	47 (23)	54 (30)	3	3	3
Finland							4 (3)	4 (3)	4 (3)			
Frankrijk	5	6	8	12	12	10	75 (32)	78 (33)	85 (37)	1	1	1
Gibraltar							0 (0)	1 (1)	1 (1)			
Hongarije							0 (0)	0 (0)	2 (2)	1	1	1
Ierland							32 (21)	31 (20)	36 (25)			
Italië	1	1	1				3 (0)	4 (0)	7 (2)	7	7	7
Luxemburg				1	2	2	52 (38)	50 (35)	50 (33)	1	1	1
Nederland	9	7	6	8	8	8	65 (59)	71 (66)	73 (68)			
Oostenrijk							7 (5)	10 (7)	14 (10)	3	3	3
Portugal							13 (12)	20 (12)	20 (12)		1	1
Spanje	1	1	1	2	2	2	7 (5)	8 (5)	8 (5)	4	4	3
Verenigd Koninkrijk	1	1	1	6	7	7	98 (76)	95 (76)	120 (95)			
Zweden							1 (1)	3 (1)	5 (3)			
Consortiale structuur	1	1	1									
Subtotaal	22	20	20	36	38	36	408 (279)	429 (287)	487 (332)	20	21	21
Andere staten van de EER												
Lichtstentien								1 (0)	1 (0)			
Noorwegen							3 (3)	3 (3)	2 (0)			
Totaal EER	22	20	20	36	38	36	411 (282)	433 (290)	490 (332)	20	21	21
Niet leden van de EER												
China			1									
India				2	2	2						
Israël										1	1	1
Japan	1	1	1	2	2	2						
Libanon	1	1	1									
Marokko				2	2	1				1	0	0
Pakistan				1	1	1						
Rusland										1	1	0
Taiwan	1	1	1									
Turkije										0		
Verenigde Staten	2	1	1	3	3	3				1	1	1
Zwitserland	2	2	1									
Subtotaal	7	6	6	10	10	9				5	4	2
TOTAAL	29	26	26	46	48	45	411 (282)	433 (290)	490 (332)	24	24	23

(*) geografische spreiding op basis van de uiteindelijke bancaire aandeelhouderskring van de betrokken kredietinstellingen.

(**) de getallen tussen haakjes betreffen de kredietinstellingen die in België gelddeposito's en andere terugbetaalbare gelden van het publiek in ontvangst mogen nemen.

Het toenemend belang van de buitenlandse bankgroepen op de Belgische bankmarkt en de verdere expansie van de Belgische bankgroepen in het buitenland, leiden tot een intensivering van de informatie-uitwisseling en samenwerking met buitenlandse toezichtsautoriteiten.

2.2.2.2. De beleggingsondernemingen

Op 31 december 2004 waren er 90 beleggingsondernemingen en 3 financiële holdings naar Belgisch recht ingeschreven op de lijst. Uitgesplitst naar controlestatuut geeft dit volgende indeling:

	Aantal op 31.12.2002	Aantal op 31.12.2003	Aantal op 31.12.2004
BELEGGINGSONDERNEMINGEN MET VERGUNNING IN BELGIE	79	71	70
1. Beursvennootschappen	40	37	36
2. Vennootschappen voor vermogensbeheer	33	30	30
3. Vennootschappen voor makelarij in financiële instrumenten	3	2	1
4. Vennootschappen voor plaatsing van orders in financiële instrumenten	3	2	3
VENNOOTSCHAPPEN VOOR BELEGGINGSADVIES	3	4	4
DERIVATENSPECIALIST NAAR BELGISCH RECHT	0	0	1
BIJKANTOREN IN BELGIE VAN BELEGGINGSONDERNEMINGEN DIE RESSORTEREN ONDER HET RECHT VAN STATEN DIE GEEN LID ZIJN VAN DE EER	0	0	0
BIJKANTOREN IN BELGIE VAN BELEGGINGSONDERNEMINGEN VAN DE EUROPESE ECONOMISCHE RUIMTE	9	11	15
FINANCIELE HOLDINGS NAAR BELGISCH RECHT	2	3	3
TOTAAL VAN BELEGGINGSONDERNEMINGEN + FINANCIELE HOLDINGS NAAR BELGISCH RECHT	93	89	93

De consolidatie in de markt maakt dat het aantal beleggingsondernemingen naar Belgisch recht steeds verder daalt. Van de 70 ondernemingen zijn er nog een 40-tal in handen van privé-personen. De andere ondernemingen zijn ingebed in de structuur van Belgische of buitenlandse financiële groepen.

In 2004 is één onderneming, behorend tot een buitenlandse groep, overgestapt van het statuut van makelaar in financiële instrumenten naar dat van vennootschap voor plaatsing van orders in financiële instrumenten, en dit om een ruimer dienstengamma te kunnen aanbieden. In 2004 werden ook 4 bijkantoren van Europese beleggingsondernemingen, waarvan 3 uit Luxemburg, ingeschreven.

In het afgelopen jaar werd een nieuw prudentieel statuut ingevoerd voor de derivatenspecialisten. Deze ven-

nootschappen treden op voor eigen rekening als *market maker* in afgeleide producten bij Euronext. Omdat zij geen cliënten mogen hebben en de afwikkeling van hun verrichtingen volledig wordt gewaarborgd door een *clearing member*, is het controlestatuut eerder beperkt. In 2004 werd de eerste onderneming met dit statuut ingeschreven. Enkele andere ondernemingen hebben hun belangstelling voor dit statuut kenbaar gemaakt of al een erkenningsaanvraag ingediend.

De evolutie van het aantal uitgeoefende activiteiten door de verschillende types van beleggingsondernemingen over de laatste jaren illustreert een veranderend patroon in de dienstverlening: steeds minder beurshuizen voeren zelf orders uit, handelen voor eigen rekening, doen aan vaste overname of plaatsen uitgiften. Ze worden daarentegen steeds actiever in het segment van het vermogensbeheer.

Profiel van de sector: evolutie van het activiteitenprogramma

Beleggingsondernemingen	Beurs-vennootschappen		Vennootschappen voor vermogensbeheer		Vennootschappen voor makelarij in financiële instrumenten		Vennootschappen voor plaatsing van orders in financiële instrumenten		Bijkantoren in België van beleggingsondernemingen van de EER		Totaal	
	12/03	12/04	12/03	12/04	12/03	12/04	12/03	12/04	12/03	12/04	12/03	12/04
Periode Aantal	37	36	30	30	2	1	2	3	11	15	82	85
Activiteitsprogramma												
1 a) In ontvangst nemen en doorgeven van orders voor rekening van derden	34	36	24	23	nvt	nvt	1	2	9	11	68	72
1 b) Uitvoering van orders voor rekening van derden	29	31	0	0	nvt	nvt	0	0	6	7	35	38
1 c) Samenbrengen van beleggers	5	5	0	0	2	1	1	2	0	0	8	8
2. Handelen voor eigen rekening	23	23	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	2	1	23	24
3. Discretionair vermogensbeheer	21	21	30	29	nvt	nvt	nvt	nvt	10	12	61	62
4 a) Vaste overneming	5	5	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	0	0	5	5
4 b) Plaatsing van uitgiften	31	30	nvt	nvt	nvt	nvt	2	2	0	0	33	30
A. Handelsposities & vaste overnames	16	15										
B. Bewaarders voor ICB's en verzekeringsondernemingen	6	6										

Het aanbod door buitenlandse beleggingsondernemingen van grensoverschrijdende diensten in België via vrije dienstverlening is door nieuwe inschrij-

vingen uit buurlanden in 2004 verder toegenomen. Zeven op de tien kennisgevingen komen uit het Verenigd Koninkrijk:

Aanbod van grensoverschrijdende beleggingsdiensten in België via vrije dienstverlening

Leden van de EER	Belgische ondernemingen die in de EER werkzaam zijn in het kader van het vrij verrichten van diensten			Ondernemingen uit de EER die in België werkzaam zijn in het kader van het vrij verrichten van diensten		
	31/12/2002	31/12/2003	31/12/2004	31/12/2002	31/12/2003	31/12/2004
Denemarken	12	11	11	5	3	3
Duitsland	15	14	14	11	14	19
Finland	11	10	9	3	5	5
Frankrijk	34	34	31	61	68	73
Gibraltar						1
Griekenland	8	8	7	9	10	10
Hongarije						5
Ierland	13	13	12	36	36	36
IJsland	5	5	5			
Italië	13	12	11	3	4	5
Luxemburg	24	22	23	21	25	27
Nederland	26	37	37	83	87	94
Oostenrijk	11	11	10	19	19	18
Portugal	24	26	25	7	9	8
Spanje	12	11	11	6	9	9
Verenigd Koninkrijk	13	13	12	788	764	767
Zweden	12	11	8	14	15	11
Subtotaal	233	238	226	1066	1068	1091
Andere Staten van de EER						
Liechtenstein	6	5	5	0	0	
Noorwegen	11	10	9	7	10	10
Totaal EER	250	253	240	1073	1078	1101

De beleggingsondernemingen uit landen die geen lid zijn van de EER, mogen onder bepaalde voorwaarden in België diensten aanbieden en verstrekken in het kader van het vrij verrichten van diensten. Per einde 2004

hadden 65 van die beleggingsondernemingen een kennisgeving verricht aan de Commissie, waarvan 48 uit de Verenigde Staten en 9 uit Zwitserland.

2.2.2.3. Organisatie en werking van het toezicht

Ondanks het feit dat het controlestatuut van banken en beleggingsondernemingen in een verschillende wettelijke basis is ingebed (respectievelijk de bankwet van 22 maart 1993 en de beurswet van 6 april 1995) zijn de wetsbepalingen en de doelstellingen en opdracht van het prudentieel toezicht gelijkaardig in beide sectoren. Vandaar ook dat deze in hetzelfde controledepartement zijn ondergebracht.

Om rekening te houden met de verscheidenheid in de activiteit en het profiel van de gecontroleerde banken en beleggingsondernemingen en een gelijkvormige controlebenadering en werkwijze voor de verschillende types instellingen mogelijk te maken, is het departement georganiseerd in drie verschillende controlediensten:

- ❖ De dienst grote bankgroepen en banken uit bankverzekeringsgroepen
- ❖ De dienst binnenlandse banken en beleggingsondernemingen, die ook toezicht houdt op de wisselkantoren
- ❖ De dienst buitenlandse banken en beleggingsondernemingen, die ook toezicht houdt op de gespecialiseerde instellingen in verrekening, vereffening en bewaring van effecten.

Bij de verdeling van de instellingen over deze drie diensten geldt de groepsbenadering als basiscriterium en worden dus de banken en beleggingsondernemingen die deel uitmaken van eenzelfde groep steeds samen gecontroleerd.

In de drie controlediensten worden de banken en beleggingsondernemingen opgevolgd door multidisciplinaire teams bestaande uit financiële analisten, juridische experts en auditors. Samen beoordelen zij de risico's van de instelling en ze stellen in functie daarvan hun controleplan op. Bij de uitvoering daarvan contro-

leert elk in zijn specialisatiegebied het financieel risicoprofiel, de naleving van het wettelijk statuut, of de aangepastheid van de organisatie en interne controle. Bevindingen en te voeren acties worden gezamenlijk overlegd. Binnen elke dienst zijn coördinatoren belast met de afstemming van de verschillende controletaken op elkaar: zij zorgen ervoor dat de verschillende types van controle, de samenwerking met de interne auditor van de instelling en de erkende revisor, en het overleg met de andere controlediensten van de Commissie en andere toezichthouders, goed bij elkaar aansluiten. Het departement beschikt ten slotte over enkele specialisten in informatica en risicomodellen die instaan voor de inspecties in deze specifieke technische domeinen.

De diepgang en intensiteit van de controles hangen af van het risicoprofiel van elke instelling. Om dat risicoprofiel en de kwaliteit van het risicobeheer te beoordelen, steunt het departement op de financiële analyse van de aan de instellingen opgelegde rapportering, het onderzoek van de revisorale verslagen, de doorlopende inspecties ter plaatse, de regelmatige besprekingen met de interne audit, de revisoren en de leiding van de instelling, en de besprekingen met collega-toezichthouders.

Het departement steunt nu, in termen van voltijdse equivalenten, op 66 kaderleden en gegradueerden, en 13 medewerkers voor administratieve ondersteuning. De spreiding van de personeelsbezetting over de verschillende controledossiers houdt rekening met het risicoprofiel van de instellingen onder toezicht. Zoals blijkt uit onderstaande tabel krijgen systeemrelevante instellingen verhoudingswijze grotere aandacht: in het afgelopen jaar werd 45% van de controletijd van het departement besteed aan het toezicht op de vier grote bankgroepen, met hun uitgebreid activiteitspectrum en buitenlands netwerk van bijkantoren en dochters, en op de drie grote marktspelers inzake verrekening, vereffening en bewaring (*clearing, settlement & custody*) van effecten:

Uitsplitsing van de controletijd van het departement per type instelling

4 grote bankgroepen	34%
<i>clearing, settlement & custody</i>	11%
overige banken	35%
beleggingsondernemingen	16%
wisselkantoren	4%

Van de beschikbare controletijd voor operationeel toezicht heeft ongeveer de helft te maken met toezichtswerkzaamheden ter plaatse:

Functionele uitsplitsing van de tijdsbesteding in het toezicht

Audit ter plaatse	48%
Toezicht op de naleving van het controlestatuut	20%
Financiële analyse	23%
Coördinatie en afstemming	9%

Met het oog op een actualisering en een meer efficiënte toepassing van de controlemethodologie ging in het afgelopen jaar een project van start om de volledige proceduredocumentatie van het departement te herzien. Daarbij zijn diverse interne werkgroepen bezig om, op basis van een nieuw gestandaardiseerd formaat, alle procedures en werkprogramma's voor de verschillende controlefuncties en -opdrachten bij te stellen en aan te vullen. Deze werkzaamheden moeten tegen einde 2005 zijn beëindigd.

2.2.2.4. Aandachtspunten en ontwikkelingen in 2004

2.2.2.4.1. Efficiëntie en effectiviteit van het toezicht

Een continu beoordelingsproces moet bijdragen tot een goede toezichtspraktijk. Bij het nazicht of de geplande controle-acties effectief worden uitgevoerd en of zij vooruitgaan overeenkomstig de planning, wordt het departement regelmatig geconfronteerd met de druk op de beschikbare personeelsleden en onvoorziene ontwikkelingen of gebeurtenissen die een plots ingrijpen vergen. Dit heeft tot gevolg dat de controleprogramma's niet steeds volledig kunnen worden gerealiseerd of voor een stuk dienen uitgesteld. Bij de

afweging over de prioritaire inzet van de toezichtscapaciteit moeten dan ook regelmatig keuzes worden gemaakt.

Bij deze oefening is de actuele kennis van het risico-profiel en risicobeheer van de instelling essentieel. De medewerkers weten dat zij continu dienen te investeren in de toepassing van het "know your bank"-principe. Vandaar dat in de toezichtspraktijk van het departement ook veel nadruk wordt gelegd op het overleg met de verantwoordelijken voor de belangrijkste controlefuncties (interne audit, compliance en risicobeheer) en met de erkende revisor.

De 39 erkende revisoren zijn een onmisbare schakel van de controleketting. Vandaar dat ook met hen regelmatig wordt overlegd over de adequate invulling van hun medewerkingsopdracht aan het prudentieel toezicht. In die context werd aan sommige revisoren gevraagd meer attent te zijn voor de hen toegewezen beoordelingsfunctie m.b.t. de degelijkheid van de organisatie, en voor de uitoefening van hun signaalfunctie, meer bepaald wat betreft relevante feiten, beslissingen en ontwikkelingen binnen de instelling.

Het departement hecht ook veel belang aan de periodieke beleidsgesprekken met de hoogste leiding van de gecontroleerde instellingen. In het kader van de noodzakelijke vertrouwensband met de Commissie laten deze gesprekken toe om significante feiten of ontwikkelingen binnen de instelling en de prudentiële vaststellingen van het departement met de bijpassende aanbevelingen te bespreken.

2.2.2.4.2. Vergunningen en erkenningsvoorwaarden

Banken met een vergunning mogen in principe alle door de wet toegelaten activiteiten uitoefenen. Beleggingsondernemingen krijgen een vergunning voor specifiek aangeduide beleggingsdiensten. In de verslagperiode werden geen nieuwe banken ingeschreven. Wel werden enkele vergunningsaanvragen onderzocht die in de loop van 2005 hun beslag zullen krijgen. Bij de beleggingsondernemingen beperkten de vergunningsdossiers zich tot de inschrijving van vier bijkantoren van instellingen uit buurlanden, de overstap van een onderneming naar een ander statuut en de inschrijving van de eerste derivatenspecialist (cfr. supra).

In het kader van de consolidatiebeweging op de Belgische markt gingen enkele instellingen over naar andere groepen of greep er een grondige herstructurering plaats binnen de betrokken financiële groep. In de mate dat die beweging gepaard ging met een herschikking van de aandeelhouders, bestuurders en lei-

ding en een aanpassing van de organisatie, werden die elementen opnieuw getoetst aan de wettelijke erkenningsvoorwaarden. Waar groepen hun beleid en controlefuncties meer geïntegreerd aansturen en op groepsniveau hun interne audit, compliance, risico-beheer, beheerscontrole en andere *corporate staff* functies organiseren, werd aandachtig toegezien op de taakverdeling tussen holding en relevante dochters en de verantwoordelijkheden van deze laatste voor hun eigen controlefuncties.

2.2.2.4.3. De analyse van de financiële risico's

Voor de analyse van de periodieke financiële rapportering door de instellingen (het zogenaamde schema A met zijn bijlagen) maakt het departement gebruik van het *Bank Performance Report* (BPR), een geïnformatiseerd analyseschema dat toelaat de financiële risico's op te volgen en afwijkende risicoposities (zogenaamde *outliers*) te detecteren. Een bijzondere aandacht gaat daarbij naar de evolutie van de solvabiliteit, de kredieten- en effectenportefeuille, het renterisico en de resultaten. De cijfers voor 2004 bevestigen dat de banksector robuust is gebleven: tegen de achtergrond van de verbeterde conjunctuur en het herstel op de financiële markten, een lage rente en een vlakke rentestructuur hield de solvabiliteit stand, verbeterde het kredietrisico sterk, bleven de kosten onder controle en namen de resultaten flink toe. Ook de beleggingsondernemingen ondervonden de positieve weerslag van het herstel op de financiële markten.

In de laatste maanden van 2004 heeft het departement samen met de Nationale Bank meegewerkt aan zogenaamde stress-testen die aan enkele banken werden gevraagd in het kader van een FSAP-zending (*Financial Sector Assessment Program*) van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Daarbij werd de impact van macro-schokken op de financiële sector gesimuleerd, deels op basis van de eigen interne risicomodellen van de betrokken banken, deels op basis van voornoemde BPR-gegevens. Uit de resultaten die met het IMF en de risicobeheerders van de betrokken banken werden besproken, is gebleken dat de Belgische banken een grote weerbaarheid vertonen, ook al zijn ze gevoelig voor rente- en kredietrisico's. In het kader van haar renterisicobeleid blijft de Commissie hogere solvabiliteitsbuffers opleggen aan enkele banken met een te hoog renterisico.

In 2004 is de aandacht in de financiële analyse ontegensprekelijk gegaan naar de twee grote projecten: de invoering van de IFRS-boekhoudnormen en de voorbereiding van de Basel-2-implementatie:

De verplichting voor alle banken en beleggingsondernemingen die een geconsolideerde jaarrekening opstellen, om daarvoor vanaf 2006 de IFRS-normen (*International Financial Reporting Standards*) te gebruiken (naast de Europese verplichting die enkel geldt voor de beursgenoteerde ondernemingen) heeft in de praktijk gevolgen voor zesentwintig banken en negen beleggingsondernemingen. Omdat de complexiteit van IFRS ingrijpende aanpassingen vergt aan hun boekhoudkundige organisatie, werd erop toegezien dat de betrokken financiële instellingen daarvoor een degelijke projectplanning – met de nodige aandacht voor aangepaste knowhow, informatica, en rapportering – hebben opgesteld. Ook werd opgevolgd hoe de IFRS-transitie wordt uitgevoerd en wat de implicaties zijn van de IFRS voor hun risicobeheer en balansbeleid. Daarbij diende er rekening mee gehouden dat het gebruik van internationale boekhoudnormen nieuw is in de sector en dat de invoering ervan werd bemoeilijkt door onzekerheden over de definitieve normen voor de verwerking van financiële instrumenten. De invoering van de IFRS-normen heeft over het algemeen een impact op de omvang en samenstelling van het boekhoudkundig eigen vermogen. Daarom zal voor de berekening van de reglementaire solvabiliteit, in een overgangsfase, een aantal correcties worden aangebracht door toepassing van zogenaamde prudentiële filters (43). De eerste verkennende besprekingen werden gevoerd om reeds de impact van deze correcties te kunnen inschatten.

Met de definitieve goedkeuring in juni 2004 van het Basel-2-kader voor de solvabiliteitseisen zijn de voorbereidingen voor de inwerkingtreding van het nieuwe regime (vanaf 1 januari 2007 voor de standaardbenadering en de basisbenadering inzake interne modellen, en vanaf 1 januari 2008 voor de geavanceerde benadering) in een hogere versnelling beland. De Europese Richtlijn die Basel 2 zal invoeren, maakt deze regeling van toepassing op alle banken en beleggingsondernemingen. Er is nu in kaart gebracht welke methodes zij zullen gebruiken voor de berekening van hun kredietrisico's en operationeel risico. Waar nodig werd al aandacht besteed aan de opgezette projectorganisatie.

(43) Zie dit verslag, p. 34.

Interne risicomodellen zullen aanvankelijk enkel bij de grote bankgroepen worden gebruikt. Bij hen werden dan ook reeds onderzoeken ter plaatse verricht – in voorkomend geval samen met buitenlandse collega's – om een overzicht te krijgen van de gehanteerde methodologie bij de invoering ervan (cfr. infra). Daarbij werd ook aandacht besteed aan hun plan voor het uitrollen van deze methodologie over de verschillende portefeuilles en entiteiten van de groep. De reeds uitgevoerde simulaties over de impact van de nieuwe solvabiliteitseisen werden eveneens besproken. Ten slotte werden de afspraken voorbereid die zullen dienen gemaakt voor de coördinatie en samenwerking met de autoriteiten van de buitenlandse entiteiten van de Belgische bankgroepen.

Ondertussen werden op G-10 en Europees niveau de besprekingen tussen toezichthouders geïntensiveerd om het beleid af te stemmen over de toepassing in de praktijk van de tweede pijler van Basel 2 (het zogenaamde *supervisory review process*). Die pijler verplicht de instellingen om hun kapitaaltoereikendheid in te schatten in functie van hun risicoprofiel en een strategie te ontwikkelen om hun solvabiliteit op peil te houden, en legt de toezichthouder op om dat interne proces te onderzoeken en te beoordelen.

2.2.2.4.4. De beoordeling van de organisatie en de inspecties ter plaatse

In 2004 werden 74 inspectie-opdrachten uitgevoerd bij banken en beleggingsondernemingen. In vergelijking met de periode 2002-2003 waren er enkele verschuivingen in de volgorde van de meest geïnspecteerde controledomeinen:

2002-2003	2004
Risicobeheer	Compliance
Organisatie en controle netwerk	Interne audit
Interne audit	Omkadering EBA (44)
Compliance	Vermogensbeheer
Vermogensbeheer	Risicobeheer
Effectenverrichtingen	Kredietverlening
Kredietverlening	Organisatie en controle netwerk
Marktactiviteiten	Informatica
Informatica	Effectenverrichtingen
Beheerscontrole	Marktactiviteiten

Bij een vergelijkend overzicht van de inspectie-opdrachten in de sector moet met volgende elementen rekening worden gehouden:

- de inspecties in een bepaald jaar moeten worden gesitueerd in het kader van een meerjarige cyclus voor de uitvoering van het auditprogramma;
- bij de planning en uitvoering van de inspecties wordt ook rekening gehouden met de controlewerkzaamheden van de interne audit en de erkende revisor;
- bij kleinere instellingen kunnen meerdere thema's tegelijk aan bod komen en wordt meestal de organisatie als geheel onderzocht.

In de inspectiewerkzaamheden van 2004 lag een bijzondere klemtoon op de problematiek van compliance, dit is de naleving van de regels die de integriteit van de financiële activiteit moeten waarborgen. Bedoeling is na te gaan in welke mate de banken en beleggingsondernemingen, binnen de algemene eisen die ze zich stellen inzake integriteit en deontologie, een gepast beleid voeren voor het vrijwaren van hun reputatie en aansprakelijkheid, onder meer in het domein van de witwasbestrijding, het voorkomen van fiscale fraude, en de bestrijding van fondswerving ten behoeve van het terrorisme. De beoordeling daarvan spitst zich toe op het bestaan van de gepaste beleidslijnen, interne richtlijnen en procedures, en op het toezicht op de naleving daarvan door een onafhankelijke, degelijke en doelmatige compliancefunctie.

Omdat de kennis van de klant in de vermelde domeinen essentieel is (het *know your customer* principe), wordt op basis van de internationaal aanvaarde afspraken inzake *customer due diligence* nagegaan welk beleid wordt gevoerd inzake acceptatie- en identificatie van klanten en of via gepaste controleprocedures de nodige waakzaamheid wordt aan de dag gelegd inzake de oorsprong van ontvangen gelden, de begunstigden van financiële verrichtingen en de gedragingen van de klant. In het kader van de nieuwe antiwitwaswet van 12 januari 2004 en het daarover uitgewerkte CBFA-reglement van 27 juli 2004 dat de verplichtingen inzake cliëntenidentificatie en interne organisatie nader uitwerkt, werd bijzondere aandacht besteed aan de door de instellingen uitgewerkte procedures voor de regularisatie inzake identificatiegegevens van hun bestaande klanten.

In het kader van de wet van 31 december 2003 die de Eenmalige Bevrijdende Aangifte (EBA) heeft ingevoerd, heeft de Commissie een bijzondere rol vervuld in het

(44) Eenmalige bevrijdende aangifte.

nazicht van de administratieve en controle-omkadering bij de financiële instellingen waar de natuurlijke personen hun EBA-aangifte konden doen. De verplichtingen voor deze instellingen werden toegelicht in een circulaire van 22 december 2003. Het departement heeft in 2004 66 dossiers onderzocht van banken en beleggingsondernemingen die voornemens waren aan hun klanten diensten aan te bieden in het kader van de EBA en dat vooraf aan de Commissie dienden te melden. Het onderzoek van deze dossiers spitste zich toe op de door de instellingen specifiek opgezette administratieve organisatie, hun specifieke procedures inzake witwaspreventie en fiscaal voorkomingsbeleid, en de rol van de compliancefunctie en de interne audit.

Op basis van de resultaten van een vergelijkend onderzoek van deze gegevens en van de driemaandelijke cijfers over de ontvangen EBA-aangiften, werd nagegaan in welke mate specifieke inspecties ter plaatse in het controleplan dienden ingepast: bij 14 instellingen werd aldus een inspectie ter plaatse uitgevoerd voor de toetsing van het passend karakter van de opgezette organisatie en interne controle. Per einde 2004 bleek dat 54 banken en beleggingsondernemingen samen bijna 19.000 aangiften hebben verricht voor een totaal bedrag van ongeveer 4,7 miljard euro. Deze aangiften waren wel geconcentreerd bij een beperkt aantal instellingen: 11 banken die aangiften hebben verricht voor telkens meer dan 100 miljoen euro, vertegenwoordigden samen ruim 85% van het totaal bedrag van de sector.

Het departement heeft in 2004 inspecties uitgevoerd bij de zogenaamde diamantbanken die actief zijn in de financiering van de diamantsector. Het betrof hier een horizontaal onderzoek over de toepassing van de financiële deontologie. Meer bepaald ging het om het nazicht op de naleving van de destijds door de Commissie geformuleerde aanbevelingen inzake kredietverlening aan de diamantsector (45), de toepassing van het beleid inzake witwaspreventie en voorkoming van fiscale fraude en van de handel in conflictdiamanten (46). De vaststellingen van deze inspecties hebben ertoe geleid dat met de betrokken banken besprekingen werden gevoerd om naast de destijds overeengekomen gedragsregels te komen tot een nieuw referentiekader over gezonde prak-

tijken inzake financiële deontologie voor diamantfinanciering. Hierbij wordt beklemtoond dat het integriteitsbeleid, de compliancefunctie, de waakzaamheid t.o.v. klanten en financiële verrichtingen, en het kredietrisicobeheer specifiek rekening moeten houden met de bijzondere dimensie van de diamantfinanciering. Het sectoraal overleg over deze principes wordt nog voortgezet en moet uitmonden in een gezamenlijk standpunt over het uitvaardigen door de Commissie van nieuwe *sound practices*.

In het kader van de inspecties ter plaatse wordt nu een meer uitgesproken aandacht besteed aan de *corporate governance* van banken en beleggingsondernemingen, en aan de nodige *checks and balances* binnen hun ondernemingsbestuur. Aandachtspunten daarbij zijn de samenstelling en de werkwijze van de beleidsorganen, hun bevoegdheidsverdeling en interne rapportering, de werking van de gespecialiseerde comités en de relaties met de aandeelhouders. In 2004 werden daarover inspecties verricht bij twee grote bankgroepen. Een daarvan gebeurde in samenwerking met het departement prudentieel toezicht op de verzekeringsondernemingen en met De Nederlandsche Bank. Ook voor andere instellingen zijn dergelijke inspecties gepland.

De conclusies en aanbevelingen van de inspecties worden telkens met de leiding van de instellingen besproken. Bij de verdere opvolging wordt erop toegekeken wanneer en welke maatregelen worden genomen om aan de aanbevelingen tegemoet te komen of de vastgestelde tekortkomingen recht te zetten. Bij sommige instellingen waar dringend orde op zaken moest worden gesteld in bepaalde bedrijfsprocessen of waar de interne controle moest worden aangescherpt, dienden intensieve opvolgingsbesprekingen te worden gevoerd met het management, de interne audit en de erkende revisor. De bank- en beurswet bepalen dat de Commissie uitzonderlijke maatregelen kan treffen wanneer een onderneming de reglementering niet naleeft, wanneer haar organisatie of interne controle ernstige leemten vertoont of wanneer er gevaar bestaat dat ze haar verbintenissen niet zal kunnen naleven (47). In het jaar 2004 diende geen gebruik te worden gemaakt van deze bijzondere wetsbepalingen.

(45) Zie het jaarverslag CBF 1990-1991, blz. 40-41.

(46) Cfr. het zgn. Kimberley-proces, waarbij internationale afspraken zijn gemaakt om de handel in ruwe diamant te reguleren en te voorkomen dat diamanten uit conflictgebieden worden verhandeld.

(47) Zie artikel 57 van de bankwet (wet van 22 maart 1993) en artikel 104 van de beurswet (wet van 6 april 1995).

2.2.2.4.5. De gespecialiseerde inspecties

De inspecties inzake risicomodellen en informatica gebeuren door een beperkte ploeg van drie inspecteurs risicomodellen en vier IT-specialisten (twee IT-inspecteurs en twee gedetacheerde medewerkers van de informaticadienst). Hun opdrachten zijn gericht op de evaluatie van risicomodellen voor het beheer van het krediet-, markt- en operationele risico enerzijds, en op het beheer, de continuïteit en de veiligheid van de IT-systemen van de banken en beleggingsondernemingen anderzijds.

Wat de modellen voor marktrisico betreft, werd met het oog op hun erkenning voor de berekening van de solvabiliteitseisen, bij enkele banken ter plaatse getoetst of het intern model voldeed aan het door de Commissie vastgelegde referentiekader (48). Waar nodig gebeurde dit in overleg met andere betrokken buitenlandse toezichthouders. De toetsing besteedt aandacht aan kwalitatieve en kwantitatieve criteria. Bij de kwalitatieve criteria wordt onder meer gelet op de kwaliteit van de interne controles en van het risicobeheer, de controles ex post (het testen van de uitkomst van het model met de realiteit achteraf via zogenaamde *back-testing*) en de crisissimulaties (het testen van de resultaten in extreme situaties via *stress-testing*). Bij de kwantitatieve criteria wordt onder meer nagegaan of het model voldoende voorzichtig en coherent is in de berekening van de *value at risk* (49) en de gebruikte marktgegevens.

Voor het krediet- en operationeel risico werden de inspecties opgedreven om de voorbereidingen van de sector op de toekomstige Basel-2-eisen op te volgen. Waar oorspronkelijk aandacht werd besteed aan de ontwikkeling van de daarvoor gebruikte modellen, werd nu meer gelet op hun interne validatie en praktische implementatie. De uitgevoerde inspecties hadden betrekking op de algemene methodologie van de modellen, de toepassing voor bepaalde kredietportefeuilles, en het beheer van waarborgen en zekerheden. Voor het eerst werden in het kader van de samenwerking met buitenlandse toezichthouders ook gezamenlijke inspecties uitgevoerd bij drie grote bankgroepen. Naast hun controles ter plaatse zijn de inspecteurs risicomodellen ook betrokken bij technische modellenwerkgroepen op internationaal niveau en bij methodologisch overleg met hun buitenlandse collega's.

In het kader van de Basel-2-toepassing zullen de IT-risico's als significant element van het operationeel risico op een gestructureerde en systematische manier moeten worden beoordeeld. In 2004 is de meeste aandacht in de IT-inspecties daarbij gegaan naar de risico's inzake beveiliging en continuïteit. Het gaat om risico's die in sommige banken en beleggingsondernemingen soms onvoldoende aandacht en middelen krijgen om redenen van kostprijs of commerciële prioriteiten. Het belang van adequate nood- en continuïteitsmaatregelen voor het voortzetten van de activiteit en de systemen in noodgevallen en na ernstige incidenten, werd voldoende onderstreept door de aanbevelingen die het Comité voor Financiële Stabieliteit in oktober 2004 heeft geformuleerd inzake de bedrijfscontinuïteit bij de systeemrelevante instellingen. De IT-medewerkers van het departement hebben overigens meegewerkt aan de uitwerking en bespreking van deze aanbevelingen. Ook de IT-uitbesteding werd in enkele inspecties onderzocht. Vastgesteld werd dat bepaalde IT-taken soms worden uitbesteed zonder voldoende aandacht voor de controle-omkadering ervan. Hier kon eveneens worden gesteund op het algemeen referentiekader inzake uitbesteding dat met een circulaire in juni 2004 werd uitgevaardigd.

2.2.2.4.6. De samenwerking met buitenlandse toezichthouders

De informatie-uitwisseling en samenwerking met buitenlandse toezichthouders zijn een vast gegeven geworden in de dagelijkse controlepraktijk. Zij vinden steun in de samenwerkingsakkoorden die werden gesloten en in de pragmatische vertrouwensrelatie met buitenlandse collega's die over de jaren is gegroeid. Voor de grote bankgroepen die op *cross-border* basis in het buitenland actief zijn, zijn deze contacten essentieel: zo worden de betrokken toezichtskwesties en controleplannen met elkaar besproken, worden reeds gezamenlijke inspectie-opdrachten uitgevoerd en zijn er eveneens gezamenlijke besprekingen met de leiding van deze bankgroepen. Ook de bilaterale contacten met de Centraal-Europese toezichthouders zijn intenser geworden. Met de afronding van de besprekingen met de Poolse banktoezichthouders voor de ondertekening van een samenwerkingsakkoord (50) kan de Commissie nu steunen op formele akkoorden met Tsjecho, Hongarije, Polen en Slovenië.

(48) Zie de circulaires D1/2002/4 en D4/EB/2002/4 van 2 augustus 2002.

(49) Dit is de berekening van het vermoedelijke maximale verlies op een portefeuille binnen een bepaalde tijdsperiode en dit voor een gekozen betrouwbaarheidsinterval.

(50) De betrokken overeenkomst werd op 9 februari 2005 getekend.

De invoering van Basel 2 zal ook leiden tot een meer intensieve samenwerking met buitenlandse toezichthouders. Als verantwoordelijke autoriteit voor het geconsolideerd toezicht op een aantal bankgroepen zal de Commissie de gepaste afspraken moeten maken met de toezichthouders van de landen waar deze bankgroepen actief zijn. Dit geldt met name voor de beoordeling van de gebruikte interne risicomodellen. In 2004 werden de nodige voorbereidingen getroffen voor de adequate coördinatie van deze werkzaamheden.

2.2.2.4.7. Sectoroverstijgende toezichtsaspecten

De evolutie in de regelgeving en in de structuur en activiteit van de financiële instellingen en de nieuwe rol van de Commissie als geïntegreerd toezichthouder maken dat overleg en afstemming met de andere departementen steeds belangrijker worden: een significant deel van de tijdsbesteding van het departement gaat naar informatie-uitwisseling en samenwerking binnenshuis. Centraal daarbij is de samenwerking met het departement prudentieel beleid: interne overlegorganen tussen de twee departementen zorgen voor de wederzijdse afstemming en steun bij de voorbereiding en uitwerking van nieuwe richtlijnen en normen, het internationale beleidsoverleg en de algemene en sectorale analyses.

Een tweede belangrijke dimensie is de afstemming van het toezicht op de geïntegreerde financiële groepen met een bank- en verzekeringsactiviteit. Hier plegen de controleteams van de twee betrokken toezichtsdepartementen regelmatig met elkaar overleg en werden al gezamenlijke controle-acties voorbereid en uitgevoerd. Deze samenwerking wordt geleidelijk verder uitgebouwd.

In de samenwerking met het departement toezicht op de financiële markten en informatie ligt het accent op de verrichtingen en financiële informatie van beursgenoteerde financiële groepen, en op het toezicht op de collectieve beleggingsinstellingen die met banken of beleggingsondernemingen zijn verbonden. In dit laatste domein werden al bepaalde controle-aspecten samen doorgelicht, en zijn verdere gezamenlijke korte inspecties ter plaatse gepland. In het kader van de invoering van een nieuw statuut van beheersvennootschap van collectieve beleggingsinstellingen met prudentiële regels inzake hun financiële structuur, organisatie en interne controle, werden afspraken gemaakt voor de analyse van de vergunningsaanvragen en de regeling van het toezicht. Enkele beleggingsondernemingen hebben al hun belangstelling voor dit nieuw statuut kenbaar gemaakt. Ten slotte werd het overleg inzake gedragsregels die financiële tussenpersonen moeten naleven bij het verstrekken van

beleggingsdiensten of het uitvoeren van verrichtingen in financiële instrumenten op nieuwe sporen gezet: een interne gezamenlijke werkgroep bereidt daartoe de implementatie van de Europese Richtlijn betreffende de markten voor financiële instrumenten (de *MIFID*-Richtlijn) voor en gaat na welke aanpassingen dit vergt aan het bestaande controlekader.

2.2.2.5. Toezicht op de effectenverrekenings-, vereffening-, en bewaringsfuncties

Het toezicht dat de Commissie op deze functies uitoefent moet in een bijzondere context worden gesitueerd: enerzijds gaat het om instellingen zoals Euroclear, LCH.Clearnet en Bank of New York die een spilfunctie vervullen in de goede werking van de financiële markten en aldus een systeemrelevante dimensie vertonen. Anderzijds vergt in het geval van Euroclear en LCH.Clearnet de wisselwerking tussen de prudentiële controle door de Commissie, de *oversight* door centrale banken en de controle van de markten door de andere betrokken autoriteiten (centrale banken, prudentiële autoriteiten en marktautoriteiten) een goede samenwerking en coördinatie. In beide gevallen bestaan multilaterale overeenkomsten waarbij telkens de Nationale Bank en de Commissie betrokken zijn. Als prudentiële toezichthouder ziet de Commissie toe op de operationele en juridische betrouwbaarheid van de gecontroleerde systemen en op hun degelijke risico-beheersing.

Naast de uitvoering van de lopende controletaken was er in 2004 ook het specifieke onderzoek van de strategische projecten. In het geval van Euroclear ging het om een grondige reorganisatie van de groepsstructuur waarbij, met het oog op de invoering van een gemeenschappelijk verrekeningssysteem, boven Euroclear Bank en de centrale depositarissen van de groep een koepelholding werd opgericht, Euroclear SA, met een aansturende rol inzake strategie en methodologie van de groep en een centralisatie van een aantal gemeenschappelijke operationele, controle- en steunfuncties. Deze herstructurering werd onderzocht vanuit een dubbele bekommernis: enerzijds de adequate organisatie, werking en financiële situatie van Euroclear Bank zelf, anderzijds de wenselijkheid van enkele bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden op het niveau van de nieuwe koepelholding. Daarbij werd ook bedongen dat deze zich zou onderwerpen aan de controle van de Commissie in de hoedanigheid van een met vereffingsinstellingen gelijkgestelde instelling waarvoor een nieuw controlestatuut in uitwerking was. Daarnaast hebben de acht betrokken controle-autoriteiten

ook een nieuwe samenwerkingsovereenkomst ondertekend, waarbij de Nationale Bank en de Commissie, elk binnen hun bevoegdheidsdomein, een coördinatiefunctie kregen toegewezen.

In het geval van LCH.Clearnet, waar de verrekeningsinstellingen Clearnet en London Clearing House sinds 2004 onder eenzelfde koepel werken, hebben de betrokken Belgische, Franse, Nederlandse, Portugese en Engelse controle-autoriteiten in de loop van 2004 een samenwerkingsprotocol ondertekend. In het verlengde van de nieuwe situatie bij LCH.Clearnet hadden ook meerdere wijzigingen plaats aan het Clearing Rulebook, waarvoor telkens ook het akkoord van de Belgische minister van Financiën was vereist en die steeds vooraf door de diensten van de Commissie werden onderzocht.

De systeemrelevante dimensie van de betrokken instellingen, de specifieke risico's van dit segment en de prudentiële inhaalbeweging in deze technische materie blijven de nodige investering vragen in de prudentiële omkadering van deze activiteiten. Ook de intensieve betrokkenheid bij het internationale overleg met andere controle-autoriteiten over het toezicht op de groepen Euroclear en LCH.Clearnet vraagt de nodige tijdsinvestering.

Wat de internationale werkzaamheden betreft inzake verrekening en vereffening van effecten, zijn medewerkers van het departement verder actief betrokken geweest bij de gezamenlijke werkgroep van ESCB en CESR inzake standaarden voor effectenafwikkeling in de Europese Unie. Het in oktober 2004 door de ECB en CESR goedgekeurde rapport bevat negentien standaarden die van kracht zullen worden nadat een methodologie voor hun beoordeling zal zijn ontwikkeld en hun impact op de markten zal zijn geanalyseerd. Beide werkzaamheden zijn nog lopende.

2.2.2.6. Toezicht op de wisselkantoren

Per einde 2004 waren 25 wisselkantoren geregistreerd. Drie kantoren hebben in 2004 hun deuren gesloten. Van de 25 kantoren zijn er 12 die zowel geldwissel als geldoverdrachten uitvoeren, 8 die zich beperken tot geldwissel en 5 die zich specialiseren in geldoverdrachten. Samen beheren ze een netwerk van 112 kantoren en 148 afgevaardigde agenten. Per einde 2004 bedroeg de sectorale omzet 1,7 miljard euro, waarvan meer dan een kwart uit geldoverdrachten.

Het controleprogramma voor wisselkantoren voorziet in minstens één jaarlijkse controle ter plaatse. Alle kantoren werden dus in 2004 bezocht. Een bijzondere aandacht ging daarbij naar de activiteit van geldoverdrachten via afgevaardigde agenten. Er werd telkens nagegaan of zij de vereiste kennis hadden van de witwasvoorschriften, en correct handelden binnen de procedureregels van het wisselkantoor. In twee gevallen werden daarbij ernstige tekortkomingen vastgesteld, met een aanmaning tot spoedige regularisatie. In twee andere gevallen werd aan het wisselkantoor gevraagd om de betrokken activiteit op te schorten in afwachting van de opmaak van een aangepast controleplan en betere controleprocedures.

2.2.3. Prudentiële controle op de verzekeringsondernemingen en toezicht op de verzekeringstussenpersonen

2.2.3.1. De sector in cijfergegevens

2.2.3.1.1. Verzekeringsondernemingen

Aantal toegelaten ondernemingen

Op 31 december 2004 waren 118 verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht ingeschreven op de lijst. Met 12 ondernemingen minder dan eind 2000

werd de dalende trend van het aantal verzekeringsondernemingen voortgezet.

Ondernemingen	2000	2001	2002	2003	2004
Naar Belgisch recht					
Naamloze vennootschappen	98	93	90	84	85
Samenwerkende	7	7	7	7	6
Onderlinge	21	21	19	19	19
Allerlei	4	4	7	8	8
Subtotaal	130	125	123	118	118
Naar buitenlands recht					
E.E.R.	73	71	72	66	60
Buiten E.E.R.	6	6	6	5	3
Subtotaal	79	77	78	71	63
TOTAAL	209	202	201	189	181

Het aantal Europese ondernemingen met een bijkantoor in België daalt lichtjes, terwijl dat van de Europese ondernemingen die aan vrije dienstverlening doet, blijft stijgen. Qua aantal ondernemingen bekleedt

Groot-Brittannië nog altijd de eerste plaats. Op het vlak van vrije dienstverlening komt Ierland op de tweede plaats.

2004	Ondernemingen uit EER die in België actief zijn in het kader van de vrije dienstverlening	Ondernemingen uit EER met bijkantoor in België	Ondernemingen van buiten EER met bijkantoor in België
Denemarken	9		
Duitsland	52	10	
Finland	10		
Franrijk	70	7	
Griekenland	3		
Hongarije	1		
Ierland	93	1	
IJsland	1		
Italië	36	1	
Liechtenstein	13		
Lithouwen	1		
Luxemburg	73		
Nederland	78	14	
Noorwegen	10		
Oostenrijk	13		
Portugal	6		
Slovenië	1		
Spanje	12	1	
Tsjechië	1		
Verenigd Koninkrijk -UK	185	26	
Zweden	21		
Zwitserland			3
TOTAAL	689	60	3

Algemeen beeld van de solvabiliteit van de ondernemingen (51)

Het resultaat van de verzekeringsmarkt, dat sinds 1998 voortdurend verslechterde door zowel de daling van de beurskoersen als van de rentevoeten, bereikte in 2002 een dieptepunt met een verlies van meer dan 820 miljoen euro. In 2003 heeft de verzekeringsmarkt zich hersteld en behaalde ze een winst van bijna 650 miljoen euro (ongeveer de helft van het resultaat dat ze in 1998, 1999 en 2000 realiseerde). Deze opleving is hoofdzakelijk te danken aan een verbetering van de schadelast betreffende de niet-levensverzekeringsverrichtingen, een sterke stijging van het premie-incasso voor de levensverzekeringsverrichtingen en voor beide

activiteiten, een herstel van de financiële resultaten en een vermindering van de bedrijfskosten.

De aanwezige of samengestelde solvabiliteit voor de niet-levensverzekeringsverrichtingen stijgt tot boven de 300% ten opzichte van de vereiste solvabiliteit. Voor de levensverzekeringsverrichtingen neemt deze verhouding af, doch ze blijft ruim boven de 200%. De verzekeringsmarkt heeft zich behoorlijk hersteld van de beurscrisis en voor de niet-levensverzekeringsverrichtingen werd een duidelijke verbetering van de technische resultaten vastgesteld.

(51) Voor uitgebreide macro-economische gegevens zie het verslag van de Nationale Bank van België.

2.2.3.1.2. Maatschappijen voor onderlinge borgstelling

Het betreft de maatschappijen voor onderlinge borgstelling bedoeld in artikel 57 van de programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap.

Deze maatschappijen voor onderlinge borgstelling beperken hun verrichtingen tot het verlenen van hun waarborg betreffende kredieten toegekend aan kleine en middelgrote ondernemingen.

In uitvoering van het koninklijk besluit van 30 april 1999 betreffende het statuut en de controle der maatschappijen voor onderlinge borgstelling werd er aan zes instellingen een toelating verleend voor het uitoefenen van deze borgstellingsverrichtingen.

2.2.3.1.3. Instellingen van openbaar nut voor gemeenschappelijk vervoer

De wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen voorziet in de mogelijkheid om de nationale of gewestelijke instellingen van openbaar nut voor ge-

meenschappelijk vervoer vrij te stellen van de verplichting om voor hun motorrijtuigen een verzekering betreffende de burgerlijke aansprakelijkheid aan te gaan. De voorwaarden om een dergelijke vrijstelling te bekomen werden bepaald in het koninklijk besluit van 27 januari 1998 houdende uitvoering van artikel 10 § 2 van de eerder vermelde wet van 21 november 1989. De Commissie dient toe te zien op de naleving van die voorwaarden.

In het kader van deze bepalingen werd aan zeven instellingen van openbaar nut voor gemeenschappelijk vervoer de machtiging verleend om zelf de burgerlijke aansprakelijkheid inzake hun motorrijtuigen te dekken.

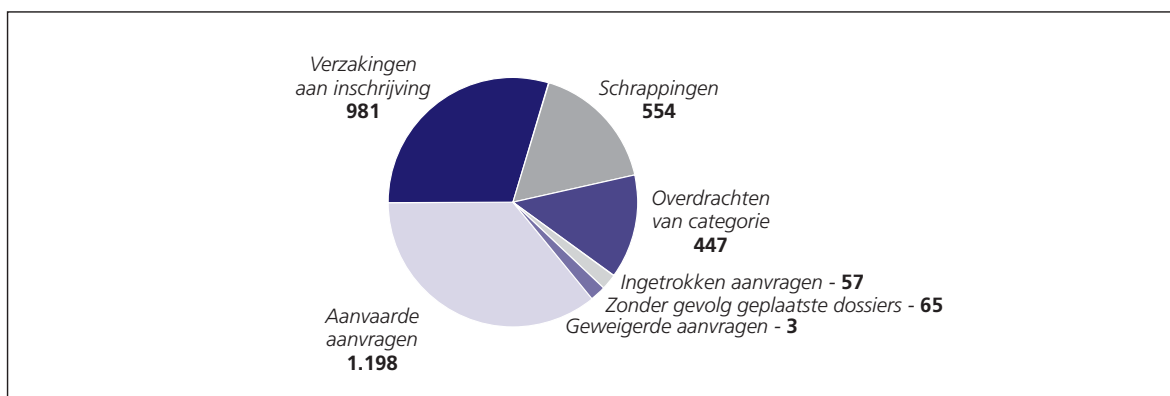
2.2.3.1.4. Verzekeringstussenpersonen

Per 31 december 2004 waren 26.921 verzekerings-tussenpersonen ingeschreven in het register van verzekeringstussenpersonen; er werden 51.924 distributieverantwoordelijken geïnventariseerd. Het aantal bemiddelaars slonk fors ten opzichte van vorig jaar (28.048).

De belangrijkste bewegingen die in het register werden genoteerd betreffen:

	2003	2004
Aanvaarde aanvragen	1197	1.198
Verzakingen aan inschrijving	758	981
Schrappingen	1	554
Overdrachten van categorie	2.528	447
Ingetrokken aanvragen	57	57
Geweigerde aanvragen	-	3
Zonder gevolg geklasseerde dossiers	-	65
Totaal van de bewegingen	4.541	3.305

De grafiek geeft een beeld van de bewegingen die in het register genoteerd werden :

2.2.3.1.5. Overige

De Commissie is tevens belast met het toezicht op ondernemingen die:

- ❖ kapitalisatieverrichtingen uitoefenen zoals bedoeld door het koninklijk besluit nr. 43 van 15 december 1934 betreffende de controle op de kapitalisatieondernemingen.

Binnen dit kader kunnen er sinds 1 januari 1993 geen nieuwe toelatingen meer verleend worden (52) doch de bestaande ondernemingen mochten hun activiteiten verder zetten.

De Commissie is belast met het toezicht op deze ondernemingen. Er blijven nog twee ondernemingen over die deze verrichtingen uitoefenen waarvan er één tevens het statuut van levensverzekeringsonderneming heeft;

- ❖ als tussenkomende partij optreden bij hypothecaire leningen met tussenkomst.

Het betreft het verlenen van hypothecaire leningen waarvan de wedersamenstelling (de reconstitutie) niet bij de kredietgever maar bij een derde partij (de tussenkomende partij) gebeurt zoals bedoeld door het koninklijk besluit nr. 225 van 7 januari 1936 tot reglementering van hypothecaire leningen en tot inrichting van de controle op de ondernemingen van hypothecaire leningen. Sinds het van kracht worden van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecaire krediet zijn deze verrichtingen niet meer geoorloofd. Er zijn nog twee ondernemingen die een dergelijke portefeuille van hypothecaire leningen met tussenkomst afwikkelen waarop de Commissie toezicht uitoefent.

2.2.3.2. Doelstellingen en organisatie van het prudentieel toezicht

2.2.3.2.1. De doelstellingen

Het prudentieel toezicht op de verzekeringsondernemingen beoogt de bescherming van de verzekeringsnemers en begunstigen van verzekeringscontracten. Het toezicht dient een redelijke zekerheid te verschaffen opdat elke individuele onderneming haar verzekeringsverplichtingen zou kunnen nakomen. Aldus wordt getracht ook het vertrouwen in elke onderneming en in de verzekeringssector in zijn geheel te behouden. De verzekeringsondernemingen worden daarom aan wettelijke voorschriften onderworpen waarvan de belangrijkste verplichtingen opleggen inzake:

- ❖ de organisatie van de onderneming;
- ❖ de berekening en boeking van de verzekeringsverplichtingen;
- ❖ de financiële draagkracht van de onderneming.

2.2.3.2.2. Inzet van middelen en organisatie van het toezicht

De uitoefening van het prudentieel toezicht door de Commissie was in de loop van 2004 georganiseerd volgens de in het vorige punt vernoemde drie aandachtsdomeinen. Hiertoe was het verzekeringsdepartement opgesplitst in de volgende diensten: corporate, technisch en financieel.

De dienst corporate bestaat uit twee cellen. De eerste is belast met het toezicht op de institutionele aspecten in verband met het wettelijk statuut van de verzekeringsondernemingen en telt ongeveer vier voltijdse equivalenten. De tweede is een auditcel die de taak heeft om de verzekeringsondernemingen ter plaatse te controleren, door inspecties, en om de werking van het departement af te stemmen op deze van de erkende commissarissen. De cel omvat momenteel vier inspecteurs en zal begin 2006 met een vijfde worden uitgebreid.

(52) Zie artikel 141 van de bankwet van 22 maart 1993.

De technische dienst is samengesteld uit twee cellen en beschikt over 12,50 VTE. Eén cel is belast met het onderzoek van de technische aspecten betreffende de niet-levensverzekeringsverrichtingen, terwijl de andere cel de technische aspecten inzake de levensverzekeringsverrichtingen opvolgt.

De financiële dienst beschikt over 8,50 VTE voor het uitoefenen van het toezicht betreffende de financiële situatie van de ondernemingen.

Voor het uitoefenen van het toezicht werd er voor elke onderneming een controleploeg samengesteld waarbij er per aandachtsdomeinen een inspecteur werd aangeduid; één van deze inspecteurs vervult tevens de rol van dossierbeheerder. De inspecteurs onderzoeken de dossiers van de hen toegewezen ondernemingen op vlak van de aandachtsdomeinen waarin zij gespecialiseerd zijn. Zij brengen hun bevindingen samen en wisselen de bekomen informatie uit waardoor de Commissie een globaal beeld verkrijgt van de situatie van de ondernemingen.

Het directiecomité keurde begin 2005 de krachtlijnen goed voor een reorganisatie van het prudentieel toezicht op de verzekeringsondernemingen. De organisatie zal hertekend worden rond drie pijlers die, respectievelijk, betrekking hebben op het operationeel toezicht, de overlegcellen en een "project prudentiële methodologie".

Het "project prudentiële methodologie" wordt opgezet om de controlemethododes en -instrumenten in een formele vorm te gieten en te ontwikkelen. De doelstelling is een prudentiële aanpak uit te werken die meer toegespitst is op de risico's, zowel gezien vanuit de individuele analyse van de bedrijven als van de identificatie van de prioritaire prudentiële acties ten opzichte van een onderneming of een groep van ondernemingen. Er zal op toegezien worden dat de uitgewerkte methododes kaderen in de koers die werd uitgestippeld door de werkzaamheden in het kader van het project "solvabiliteit II".

De nieuwe structuur zal ingevoerd worden tijdens het eerste kwartaal van 2005.

Het verzekeringsdepartement is ook belast met de controle van de verzekeringstussenpersonen die toevertrouwd werd aan een aparte cel die bij de dienst corporate werd ondergebracht. De organisatie berust op het beheer van de dossiers door een team dat bestaat uit 8 (7,1 VTE) dossierbeheerders die meer dan 27.000 dossiers onder elkaar verdelen. Dit betekent

dat een voltijdse medewerker gemiddeld meer dan 3.800 dossiers moet behandelen.

De behandeling van de klachten tegen de tussenpersonen gebeurt door 2,5 VTE. Hun werk omvat ook controles ter plaatse, in het kader van de behandeling van de klachtendossiers.

Het toezicht op het werk van de dossierbeheerders, het geschillenbeheer, de algemene juridische kwesties (met inbegrip van de omzetting van de richtlijnen en de Europese contacten) en de invulling van de opleidingen vallen onder de bevoegdheid van twee juristen (1,6 VTE).

2.2.3.3. Beleidsaccenten en aandachtspunten van het toezicht in 2004

2.2.3.3.1. Toegang tot de markt

De institutionele aspecten wat betreft de toegang (53) tot de markt, zowel voor verzekeringsondernemingen als voor verzekeringstussenpersonen, de overdracht van verzekeringsportefeuilles en de afstand van een toelating, worden door de dienst corporate opgevolgd.

Verzekeringsondernemingen

– Overdrachten

De tendens tot herschikking van de sector blijft zich in 2004 doorzetten.

In 2004 keurde de Commissie twintig overdrachten van verzekeringsportefeuilles door Belgische verzekeringsondernemingen goed, overdrachten ingevolge fusies inbegrepen. Ingevolge deze overdrachten en fusies verdwenen er vijf verzekeringsondernemingen.

– Toelatingen, afstand van toelatingen en intrekkingen

Sinds 1 december 2002, ingevolge de inwerkingtreding van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, worden toelatingen om verzekeringsactiviteiten te verrichten niet langer verleend bij koninklijk besluit, maar is het de Commissie zelf die hierover beslist. Hetzelfde geldt voor het intrekken van toelatingen of voor de vaststelling dat een verzekeringsonderneming afstand doet van een toelating.

In 2004 werden vijf nieuwe verzekeringsondernemingen opgericht en toegelaten.

(53) Door toegang tot de markt wordt voor verzekeringsondernemingen zowel de initiële toelating als latere uitbreidingen bedoeld.

Twee verzekeringsondernemingen verdwenen door fusie met een andere verzekeringsonderneming. Drie verzekeringsondernemingen deden afstand van hun toelatingen of gingen over tot vrijwillige ontbinding.

– **Verzekering van buitenwettelijke voordelen aan werknemers**

De aanvraag tot erkenning voor het uitoefenen van de verzekering van buitenwettelijke voordelen aan werknemers, overeenkomstig de koninklijke besluiten van 14 november 2003, wordt gericht aan de Commissie. De instellingen die al gemachtigd waren in het kader van de vroegere regeling (koninklijk besluit van 14 mei 1969) genieten een voorlopige erkenning tot op het ogenblik waarop een beslissing over hun erkenning wordt genomen. Momenteel hebben tien instellingen een voorlopige erkenning en één verzekeringsonderneming diende een nieuw verzoek in.

Verzekeringstussenpersonen

– **Naleving van de voorwaarden voor inschrijving en procedure voor de inschrijving in het register**

De dienst van de verzekeringstussenpersonen stelde zich tot doel de administratieve inschrijvingsprocedures voor de tussenpersonen maximaal te vereenvoudigen om zo meer tijd te besteden aan het toezicht op de verzekeringstussenpersonen, met name door meer controles ter plaatse en met een sterkere controle van de naleving van de inschrijvingsvoorwaarden. Het gaat onder meer om het verifiëren of de ingeschreven tussenpersonen de wettelijke voorwaarden in verband met de dekking van hun beroepsaansprakelijkheid en hun financieel vermogen naleven. Deze opgevoerde controle, die zich in 2004 vertaalde in meer dan 500 schrappingen, gaat gepaard met een sterkere responsabilisering van de verzekeringsondernemingen en van de collectieve instellingen die een beroep doen op agenten of subagenten.

Een belangrijke pijler in dit beleid is de opzet van de website van de Commissie. Deze laatste moet een vlotte raadpleging mogelijk maken van het register van de tussenpersonen en van de bewegingen in de lijst, en ook iedere betrokkene de informatie bieden over het statuut en over de inschrijvingsprocedure. Tegelijk zou een hogere benutting van de informatica de dienst efficiënter moeten maken.

Er werden nog andere middelen aangewend om de administratieve procedures voor de inschrijving en het behoud van de inschrijving te vereenvoudigen:

- Responsabilisering van de centrale organismen bij collectieve dossiers
- Overdracht van categorieën van het register van de tussenpersonen:

In het raam van de wijziging van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, door de wet van 11 april 1999 worden de twee categorieën van het register, deze van de onafhankelijke tussenpersonen en deze van de niet-onafhankelijke tussenpersonen, vervangen door deze van de verzekeringsmakelaars, verzekeringsagenten en -subagenten. De tussenpersoon die wil ingeschreven worden in de categorie van verzekeringsmakelaars moet een verklaring op erewoord ondertekenen waaruit volgt dat hij er zich toe verbindt om zijn beroepswerkzaamheden uit te oefenen, buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst of elke andere juridische verbintenis die hem verplicht zijn hele productie of een deel ervan te plaatsen bij een verzekeringsonderneming of enkele verzekeringsondernemingen die tot een zelfde groep behoren.

Alle geregistreerde verzekeringstussenpersonen werden verzocht om de categorie van het register te kiezen waarin ze wensten geregistreerd te worden, met desgevallend het terugzenden van de voornoemde verklaring op erewoord. Daarnaast benutte de Commissie deze operatie om individueel na te gaan of de betrokken tussenpersonen wel degelijk over de vereiste professionele BA en borg beschikten. Maar heel wat tussenpersonen reageerden niet of slechts gedeeltelijk op deze brief of konden niet bereikt worden omdat ze hun nieuw adres niet hadden meegedeeld. Het betreft ongeveer 4.000 tussenpersonen.

Op grond van deze vaststelling en gezien de noodzaak om op de website van de Commissie een lijst te publiceren die overeenkomt met de nieuwe categorieën van het register, werd een alternatief gevonden dat verzoekenbaar is met de historiek en aansluit op de *ratio legis*.

In het kader van de collectieve inschrijvingen zal het centraal organisme geraadpleegd worden in verband met de keuze van de overdracht van de categorie waarin de overdracht moet gebeuren.

Daarnaast zullen de nog niet overgehevelde andere tussenpersonen worden overgeheveld naar de categorie die overeenkomt met deze die ze kozen bij hun verzoek tot registratie, nadat elke betrokken tussenpersoon op de hoogte werd gebracht van het voornemen tot deze overdracht.

In het geval van de verzekeringsmakelaars zal de overdracht echter pas gebeuren nadat dossier per dossier tegen het licht werd gehouden (ongeveer 1.800), en als de Commissie werkelijk in het bezit is van hun verklaring op erewoord, zoals bepaald door artikel 5bis van de voornoemde wet van 27 maart 1995 en waarin ze verklaren dat ze hun beroepswerkzaamheden uitoefenen buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst of elke andere juridische verbintenis die hen verplicht hun hele productie of een bepaald deel daarvan te plaatsen bij een verzekeringsonderneming of enkele verzekeringsondernemingen die tot een zelfde groep behoren.

Inzake de tussenpersonen, die natuurlijke personen zijn, en waarvan het adres niet bekend is, wordt het probleem opgelost met de toegang die de Commissie in de toekomst zal hebben tot het Rijksregister voor natuurlijke personen.

- Meer responsabilisering van de verzekeringsondernemingen:

De Commissie nam een standpunt in dat eerder gaat in de richting van een sterkere responsabilisering van de verzekeringsondernemingen inzake hun relaties met de verzekeringstussenpersonen.

Overeenkomstig artikel 14bis van de controlewet, is elke verzekeringsonderneming ertoe gehouden om de gepaste interne controleprocedures in te voeren. In dit kader verwacht de Commissie van de ondernemingen dat zij een opvolging organiseren van de agentenrekeningen om ongeregeldeheden op te sporen, evenals een regelmatige inspectie ter plaatse bij de agenten en de invoering van deze problematiek in het werkprogramma van de interne audit.

– *Inschrijvingsrechten*

Het streven om het bedrag van de inschrijvingsrechten beter af te stemmen op de werkelijke controlekosten vertaalde zich in een verhoging van het inschrijvingsrecht, dat verplicht is voor de tussenpersonen als voorwaarde voor hun registratie.

2.2.3.3.2. **Controle van de organisatie van de ondernemingen en inspecties ter plaatse**

De dienst corporate werd opgericht om de organisatie van het prudentieel toezicht op de verzekeringen aan te vullen en om beter te toetsen of de organisatie van de verzekeringsondernemingen wel adequaat is. Het concept van gepaste organisatie is wettelijk gegrond op artikel 14 bis van de controlewet dat vereist dat elke verzekeringsonderneming beschikt over een beheerstructuur, een administratieve en boekhoudkundige organisatie en een interne controle die aangepast zijn aan de werkzaamheden die ze uitoefenen.

Na de medewerking aan de opmaak van een vragenlijst voor de nieuwe bedrijfsleiders, gaat de prioriteit naar de uitwerking van een nieuw inschrijvingsmemorandum voor de erkenning van de nieuwe verzekeringsondernemingen. De problematiek van de leningen aan de bedrijfsleiders zal ook moeten herzien worden, om zo te komen tot een duidelijke en homogene toepassing van de wettelijke regels in de financiële sector. Deze regels verschillen grondig naargelang de situatie waarin de lening wordt toegekend aan een bedrijfsleider van een bank of een verzekeringsonderneming. Een dergelijk onderscheid zou enkel mogen gemaakt worden als het gebaseerd is op een objectief verschil.

De auditcel die in 2004 werd opgericht, heeft tot doel bij te dragen tot de identificatie van de risico's die aan een onderneming verbonden zijn, met de beoordeling in het kader van een controle ter plaatse, van de kwaliteit van de organisatie van deze onderneming. Het doel dat beoogd werd met de oprichting van een auditcel is de uitbreiding van de prudentiële benadering van de verzekeringsonderneming, die toegespitst is op de technische en financiële aspecten, met de nadruk op de aspecten in verband met de gepaste organisatie van de ondernemingen.

Gezien de auditcel pas in 2004 werd opgericht en er een zekere tijd nodig is voor aanpassing en opleiding, zal de inspectiefunctie in het departement maar geleidelijk worden ontwikkeld, naargelang van de prioriteiten.

Er werd een controleplan 2004-2005 opgemaakt. Dit voorziet in een twaalfal inspecties, waarvan drie met de inspecteurs van het departement prudentieel toezicht op de kredietinstellingen, in het geval van de bankverzekeringsgroepen. Met de uitvoering van dit plan werd eind 2004 gestart.

In de loop van 2004 werd in het raam van het aanvullend toezicht op een internationale bankverzekeringsgroep, samen met het departement prudentieel toezicht op kredietinstellingen en met de toezichthouders van een andere lidstaat van de Europese Unie, een onderzoek beëindigd betreffende de organisatie en werking van de beheersorganen van de holdingvennooschappen van deze groep. De aandachtspunten werden besproken en de nodige aanbevelingen verstrekt.

2.2.3.3.3. Technische analyse

De technische analyse gaat na of er voldoende technische voorzieningen aangelegd worden en volgt de rendabiliteit van de verzekeringsproducten op. Enkele aandachtspunten in 2004 waren: het bepalen van de maximale technische rentevoet, de regels betreffende de winstdeling, de voorziening voor schadegevallen van sommige producten, het opvolgen van de getroffen maatregelen inzake productrendabiliteit en de verstrakte houding van de herverzekeraars ten aanzien van bepaalde risico's.

Leven

- ***Rentevoet die maximaal kan gewaarborgd worden in de levensverzekering, sterftetafels en andere overwogen wijzigingen aan het reglement leven***

Levensverzekeringen zijn persoonsverzekeringen waarbij het zich voordoen van het verzekerde voorval alleen afhankelijk is van de menselijke levensduur. Zij voorzien in de voorwaardelijke betaling van bepaalde prestaties op vooraf overeengekomen data. De betaling hangt af van het feit dat één of meerdere verzekerde personen op die data nog in leven zijn dan wel overleden zijn.

Een groot aantal van deze verzekeringen voorzien in de betaling van een kapitaal met het oog op de pensionering van de verzekerde persoon, voor zover deze dan nog in leven is (uitgestelde kapitalen met of zonder tegenverzekering). Andere voorzien in een regelmatig terugkerende uitbetaling van een bedrag zolang de verzekerde in leven is (lijfrenten). Tot slot zijn er nog verzekeringen die een kapitaal uitkeren bij het overlijden van de verzekerde, zonder dat dit voor een bepaalde datum gebeurt (levenslange overlijdensverzekeringen). Het spreekt vanzelf dat de looptijd van deze overeenkomsten zeer lang kan zijn en zelfs kan oplopen tot meer dan 45 jaar.

Om de verplichtingen te bekostigen, int de verzekeraar premies bij de verzekeringnemer. De berekening van de premies voor de levensverzekering steunt op

drie basiselementen: een technische rentevoet, sterftetafels (dit zijn de voorvalwetten die de kans aangeven dat een persoon op een bepaalde leeftijd nog in leven is ofwel al overleden is) en toeslagen.

De technische rentevoet komt in de premieberekening tussen bij de verdiscontering van de premies en de prestaties omdat de betaling van deze pas in de toekomst zullen plaatsvinden. Voor eenzelfde prestatie geven lagere technische interestvoeten aanleiding tot hogere premies. De verzekeraar belegt de premies (na aftrek van de toeslagen) met als doel een rendement over de duur van de verzekeringsovereenkomst te realiseren dat groter is dan de technische rentevoet.

De keuze van de technische rentevoet is belangrijk voor de veiligheid van deze verrichtingen. Deze keuze zou zo moeten gebeuren dat het rendement van de belegging van de verzekeraars nagenoeg zeker het niveau van de technische rentevoet haalt. Bij sommige levensverzekeringen wordt die technische rentevoet voor een zeer lange looptijd gewaarborgd. Theoretisch zou de maximale technische rentevoet in de tijd een bovengrens moeten vormen van wat als veilige technische rentevoeten kan beschouwd worden. Praktisch is dat wel niet zo eenvoudig, omdat de evolutie van de rendementen van de beleggingen vooraf moeilijk kan worden geschat.

Anderzijds heeft de wijziging van deze maximale technische rentevoet een veel breder impact dan de prudentiële aspecten. Een aantal artikelen van de wet van 8 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en haar uitvoeringsbesluiten verwijzen immers naar de maximale technische rentevoet bedoeld bij artikel 24, §2, van het reglement leven.

De minister van Economie heeft de Commissie geconsulteerd over zijn voorstel om de maximale technische rentevoet te laten vaststellen door de Commissie.

Om deze specifieke reglementaire bevoegdheid aan de Commissie toe te kennen is echter een wetswijziging vereist. Bovendien is de Commissie de mening toegedaan dat het vastleggen van de maximum gewaarborgde technische rentevoet geen louter technische aangelegenheid is, wat ertoe leidt dat deze rentevoet moet worden bepaald bij koninklijk besluit.

Naast het probleem van de technische interestvoet stelt zich het probleem van de sterftetafels in de levensverzekeringen van het type leven (waar het overlevensrisico van de verzekerde(n) dominant is). Hierbij moet men rekening houden met de vergrijzing van de bevolking en dus ook van de verzekerde populatie. Dit wordt nog versterkt door antiselectie. Een persoon die

de keuze heeft tussen een uitkering in een lijfrente of in een kapitaal zal zich laten leiden door de indruk die hij heeft van zijn gezondheidstoestand op het ogenblik van zijn keuze. Des te slechter zijn gezondheid, des te minder zal hij voor een uitkering in lijfrente kiezen. We stellen dan ook vast dat degenen die opteelden voor een lijfrente gemiddeld langer leven dan de doorsnee bevolking.

Ook met betrekking tot deze problematiek bestaan regelingen in het kader van het aanvullend pensioen. Studies tonen aan dat de sterftetafels MR/FR slechts nog een kleine of zelfs geen veiligheidsmarge meer bezitten. De aanpassing van de sterftetafels MR/FR zal dus mee afhangen van de definitieve regeling die voor de omzetting van kapitalen in lijfrenten in het kader van de aanvullende pensioenen zal worden uitgewerkt.

In dit kader heeft een werkgroep onder leiding van het Federaal Planbureau prospectieve sterftetafels voor de Belgische bevolking opgesteld (zie Working Paper 20-04 op www.plan.fgov.be). De werkgroep was samengesteld uit vertegenwoordigers van de Commissie, de Koninklijke Vereniging van Belgische Actuarissen (KVBA), het Nationaal Instituut voor de Statistiek en professoren. Deze sterftetafels kunnen dienen als vertrekbasis voor nieuwe (prospectieve) sterftetafels voor de verzekeringen van het type leven en voor de omzetting van kapitalen in lijfrenten. Deze werkzaamheden moeten echter nog afgerond worden. Ondertussen werd er bij de omzetting van kapitalen in lijfrenten, voor de minimaal verworven rechten, voor geopteerd tijdelijk de sterftetafels MR/FR voort te gebruiken, maar met een leeftijdsverlaging van vijf jaar. In een verder stadium zullen deze tafels ook nog aanleiding moeten geven tot een actualisering van de in de arbeidsongevallenverzekering aan te wenden sterftetafels.

– ***Wijziging van het artikel 12bis van het algemeen reglement***

Dit artikel bevat algemene regels met betrekking tot de winstdeling. Zij moeten ertoe bijdragen dat de verzekeringsondernemingen correcte principes in acht nemen bij hun winstdelingssystemen. Dit artikel bevat daarnaast bepalingen die de Commissie in staat moeten stellen toezicht uit te oefenen op de winstdeling. Dit besluit is echter niet de enige wetgeving die bepa-

lingen bevat op dit vlak. Zo bevat de wetgeving in het kader van de aanvullende pensioenen een aantal specifieke regels in verband hiermee. Ook het reglement leven regelt de winstdeling.

Een aantal aanpassingen van het artikel 12bis van het algemeen reglement zijn in onderzoek om rekening te houden met, onder meer, de wettelijk verplichte winstdeling in het kader van het aanvullende pensioen en de sociale-pensioenstelsels, en met de vastgestelde toepassingsproblemen.

Niet-leven

– ***Het toezicht op de technische voorzieningen niet-leven***

De Commissie heeft in het jaar 2004 bij enkele ondernemingen een onderzoek ter plaatse van deze technische voorzieningen verricht. Deze controles waren vooral gericht op de verzekeringstakken die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken. De Commissie heeft de aandacht van de betreffende ondernemingen gevestigd op de vastgestelde problemen en hen gevraagd eraan te verhelpen. De problemen situeerden zich onder meer op het vlak van de organisatie van het schadebeheer, de reserveringspolitiek en de onvolledige bijwerking van de voorziening voor schadegevallen met lichamelijk letsel in overeenstemming met de recente aanpassingen van de indicatieve tabel (54).

Het is van belang dat de ondernemingen waakzaam blijven op het vlak van de schadevoorziening in burgerlijke aansprakelijkheid beroepen. De Commissie is zich bewust van de moeilijkheden die inherent zijn aan deze tak: een klein aantal schadegevallen en hoge schadebedragen verklaren de veranderlijkheid van de schadelast. Nochtans dienen alle nodige maatregelen genomen te worden om de frequente onderreserveringen van de laatste jaren om te buigen. De Commissie heeft dit als een prioriteit in het programma opgenomen.

Tijdens de afgelopen jaren heeft de herhaalde verzwaring van de schadelast die in het verleden werd waargenomen aangezet tot een reeks controles in de ondernemingen die rechtsbijstand beoefenen. Ondanks deze controles en de maatregelen die enkele ondernemingen vervolgens genomen hebben om de chroni-

(54) De indicatieve tabel voor de vergoeding van lichamelijke letsels opgesteld eind 1995 door het Nationaal Verbond van Magistraten van Eerste Aanleg en het Koninklijk Verbond van Vrede- en Politie-rechters werd voor de laatste keer gewijzigd in 2004.

sche onderreservering in deze verzekeringstak weg te werken, blijft de markt nog steeds met onderwaarderingen van de voorzieningen kampen. Over het algemeen is de gebruikte reserveringstechniek een combinatie van een statistische methode gebaseerd op de gemiddelde kostprijs tijdens de eerste twee of drie jaar van de afwikkeling van de schadegevallen en vervolgens de methode dossier per dossier. Een vakkundige aanwending en een regelmatige opvolging van deze methodes zijn onontbeerlijk om tot toereikende voorzieningen te komen. De Commissie blijft dan ook nauwlettend toezien op deze tak.

– **Acties inzake de rendabiliteit van de categorieën van verzekeringsproducten niet-leven op de Belgische markt**

Eind 2002 voerde de Commissie, conform de wet, een actie met het oog op de rendabiliteit van de verzekeringsproducten niet-leven op de Belgische markt. In een eerste fase werd deze actie toegespitst op de categorieën van producten die, op de markt in haar geheel, in de voorbije drie boekjaren verlies leden. De ondernemingen die, in het boekjaar 2001, verlies boekten in één of meer van deze categorieën, werden verzocht om de Commissie mee te delen welke maatregelen ze zouden nemen of al namen om de rendabiliteit van de betrokken categorieën te herstellen.

In een tweede fase, die startte begin 2003, richtte de Commissie haar actie op de ondernemingen die, voor het boekjaar 2001, een negatief technisch-financieel brutosaldo vertoonden voor de hele activiteit niet-leven. De ondernemingen die aan dit criterium beantwoordden, moesten uitleg geven over alle categorieën van producten die een verlies toonden in 2001.

De derde fase, die in het eerste kwartaal van 2004 werd ingezet, bestond erin de ondernemingen te vragen of de maatregelen die werden genomen om de rendabiliteit in de categorieën die verlies leden in 2001 en 2002 te herstellen, de verwachte resultaten opleverden. Was dat niet het geval, dan moesten andere maatregelen voorgesteld worden. De brief die verstuurd werd naar de ondernemingen ondervroeg hen ook over de manier waarop zij de rendabiliteit van de productcategorieën opvolgden, met name inzake de aspecten betreffende de organisatie van de interne reporting en de studie van de impact van de genomen maatregelen op de rendabiliteit van de portefeuille.

– **Verstrakte houding van de herverzekeringssector ten aanzien van bepaalde risico's en de implicaties hiervan voor in het bijzonder de verplichte waarborgen in gereguleerde verzekeringen**

De catastrofale omvang van de aanslagen van 11 september 2001 en van de zware asbestoseclaims in de Verenigde Staten hebben de herverzekeringsondernemingen het besef bijgebracht dat zij bepaalde risico's op zich namen die hun financiële draagkracht ver te boven gingen. Hun houding is sindsdien fundamenteel gewijzigd in de zin dat zij voortaan een duidelijk beeld wensen van de verplichtingen die zij op zich nemen en, meer concreet, alleen nog maar risico's willen herverzekeren waarvan de hoegrootheid voor hen controleerbaar is. Dit heeft geleid tot een algemene trend waarbij bepaalde risico's die voorheen nagenoeg onbeperkt in herverzekering aangenomen werden, voortaan nog maar beperkt en onder strikte voorwaarden worden aanvaard. Sommige risico's worden zelfs volledig van dekking uitgesloten. Zo wordt het risico van aanslagen met nucleaire, biologische en chemische wapens steeds meer door de herverzekeraars geweigerd. Het "klassiek" terrorisme wordt nog wel herverzekerd maar ook hier zien de verzekeringsondernemingen zich limieten in de dekking opgelegd. Asbestrisico's (zowel het wegnemen van asbest uit constructies, als de aansprakelijkheid die uit het gebruik van asbest kan voortspruiten) en nucleaire risico's worden in de herverzekeringstraktaten nog slechts beperkt aangenomen.

In aansprakelijkheidsrisico's worden eveneens limietbedragen en uitsluitingen opgelegd, in het bijzonder daar waar een sterke toename in frequentie en/of omvang per schadegeval wordt gevreesd, bijvoorbeeld de aansprakelijkheid van bedrijfsleiders, bestuurders en bedrijfsrevisoren. De herverzekeringsdekking wordt ook beperkt gehouden voor de zogenaamde "nieuwe risico's" waar te veel onzekerheid bestaat over de mogelijk schadelijke gevolgen ervan. In deze categorie zijn bijvoorbeeld te vermelden, genetisch gemanipuleerde organismen, magnetische velden, toxische schimmels van bouwmaterialen, BSE of gekkekoeienziekte en internetaansprakelijkheid. De gevolgen van deze terughoudendheid van de herverzekeraars zijn niet te onderschatten voor de verzekeringssector. Daar waar de verzekeraars voorheen zonder veel problemen de verzekeringsrisico's die zij zelf niet wensten te dragen

konden transfereren, worden zij nu geconfronteerd met tal van uitsluitingen en beperkingen. Ten einde hun financiële veiligheid niet in het gedrang te brengen, zien de verzekeringsondernemingen zich verplicht hun polisvoorwaarden af te stemmen (of dus te beperken) in functie van wat de herverzekeringsdekking hen mogelijk maakt. Dit heeft dan weer als gevolg dat voor een aantal risico's waarvoor geen of nog maar een beperkte verzekeringsdekking aangeboden wordt, particulieren maar vooral ondernemingen in moeilijkheden kunnen gebracht worden daar zij sommige risico's die voortspruiten uit het private leven of het bedrijfsleven niet meer of nog maar in beperkte mate via een verzekeringspolis kunnen indekken.

Dat het probleem van "onverzekerbare risico's" een belangrijk maatschappelijk probleem vormt, hoeft geen betoog. Het zal waarschijnlijk alleen opgelost kunnen worden door solidariteitmechanismen te organiseren tussen de verzekeraars onderling (eventueel via een systeem van pooling) en/of via tussenkomst van de overheid als herverzekeraar of als kredietverstrekker in laatste lijn bovenop de capaciteit van de verzekeringsmarkt. Inzake het terrorismegevaar, hebben verschillende landen een oplossing gevonden door een pool te vormen waarin de verzekeringsondernemingen (soms ook herverzekeringsondernemingen) en vaak ook de overheid deelnemen en waar bij zware aanslagen de schadelast over de deelnemende partijen kan verdeeld worden. In België zijn op dat vlak nog geen initiatieven genomen. Zoals hiervoor vermeld, moeten de verzekeringsondernemingen noodgedwongen hun aangeboden verzekeringsvoorwaarden aanpassen aan de ingekrompen herverzekeringsdekking. Een bijzonder probleem rijst echter bij verzekeringsproducten waarvan de omvang van de dekking reglementair is vastgelegd. De verzekeringsondernemingen staan hier voor de moeilijkheid dat zij hierdoor hun polisvoorwaarden niet altijd kunnen afstemmen op de strenger geworden herverzekeringsdekking. Dit toegenomen risico kan bijgevolg hun financiële soliditeit aantasten daar zij het gedeelte van de schadelast waarvoor geen adequate herverzekering is gevonden voor eigen rekening moeten nemen.

Het probleem rijst vandaag in hoofdzaak op het vlak van de verplicht opgelegde dekking van terrorisme in bijvoorbeeld de polissen burgerlijke aansprakelijkheid motorrijtuigen, de verplichte verzekering van de objectieve aansprakelijkheid van exploitanten van publiek toegankelijke plaatsen, de verzekering van arbeidsongevallen en de polissen brand eenvoudige risico's. De hoge en soms vrijwel onbeperkte dekkingen voor terrorisme die de reglementering in deze verzekeringsproducten oplegt, zijn niet langer houdbaar.

De problematiek van de inkrimping van de herverzekeringsdekking heeft ook gevolgen voor het prudentieel toezicht.

– ***Verstrakte houding van de herverzekeringsmarkt en de gevolgen hiervan ten aanzien van de onbeperkte dekking van de wettelijke aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen***

Zoals beschreven in het vorig punt, heeft de herverzekeringssector zich de laatste jaren meer gericht op een beleid van risicobeheersing met als doel de rendabiliteit op lange termijn te waarborgen. Op technisch gebied uit zich dat onder meer in een vergrote terughoudendheid op het gebied van het aanvaarden van catastrofale risico's. In dit kader moet de beslissing van de herverzekeringssector gezien worden om binnen afzienbare tijd in de tak burgerlijke aansprakelijkheid motorrijtuigen geen onbeperkte herverzekeringsdekking meer te verlenen voor materiële en lichamelijke schade voortvloeiend uit verkeersongevallen. Aldus moet vermeden worden dat vroeg of laat een verkeersongeval met gigantische schade de rendabiliteit of zelfs de financiële veiligheid van de tot vergoeding gehouden herverzekeringsonderneming(en) in gevaar zou brengen.

2.2.3.3.4. Financiële analyse

Het toezicht op de solvabiliteit

De analyse van de financiële gegevens gerapporteerd door de verzekeringsondernemingen beoogt de situatie te kennen van elke individuele onderneming betreffende enerzijds de solvabiliteit, de dekkingswaarden en het behaalde resultaat en anderzijds de meest kwetsbare ondernemingen tijdig op te sporen.

Niettegenstaande het herstel van de rendabiliteit voor de gehele verzekeringsmarkt, heeft de Commissie vastgesteld dat per 31 december 2003 een aantal ondernemingen problemen had om de vereiste solvabiliteit samen te stellen.

De Commissie heeft deze ondernemingen onmiddellijk gevraagd maatregelen te treffen om op korte termijn hun situatie te regulariseren. De betrokken ondernemingen hebben hieraan een gunstig gevolg gegeven. Sommige hebben hun samengestelde solvabiliteitsmarge of eigen vermogen versterkt via kapitaalverhogingen of het aangaan van achtergestelde leningen. Andere ondernemingen hebben besloten hun verzekeringsactiviteiten stop te zetten, hun verzekeringsportefeuille over te dragen of zelf af te wikkelen.

Bij het onderzoek van de financiële situatie van groepen waartoe één of meerdere verzekeringsondernemingen behoren, heeft de Commissie vastgesteld dat er per 31 december 2003 twee groepen waren die niet over de vereiste aangepaste solvabiliteitsmarge beschikten. Eén van deze groepen betreft een Belgische subgroep die deel uitmaakt van een grote internationale verzekeringsgroep. De grootste Belgische verzekeringsonderneming van deze groep had ook op individueel vlak een onvoldoende solvabiliteit. Door de kapitaalverhoging die deze groep heeft uitgevoerd bij haar Belgische dochteronderneming werd ook de aangepaste solvabiliteit van de Belgische subgroep hersteld. Deze groep heeft zich echter niet beperkt tot het louter verhogen van het kapitaal van haar Belgische verzekeringsdochter, maar heeft een beleidsplan opgesteld dat meerdere jaren bestrijkt. Hiermee streeft deze groep er naar om de verrichtingen van haar Belgische dochteronderneming rendabel te maken en een verantwoord marktaandeel te verwerven.

De andere verzekeringsgroep heeft één van haar buitenlandse verzekeringsondernemingen verkocht en met de meerwaarde die ze hierbij gerealiseerd heeft, werd de vereiste aangepaste solvabiliteitsmarge samengesteld.

De Commissie onderzoekt de rapportering van elke individuele onderneming, maar om een zo efficiënt mogelijk toezicht uit te oefenen richt ze haar aandacht vooreerst op de meest risicovolle ondernemingen. Hiervoor gebruikt de Commissie een aantal criteria op basis waarvan een verzekeringsonderneming als risicovol wordt beschouwd. Deze criteria geven een beeld van de ondernemingen inzake de solvabiliteit, de dekkingswaarden, de globale rendabiliteit, de technische voorzieningen en ze houden rekening met het verslag van de erkende commissaris.

In dit kader heeft de Commissie aan de hand van weerstandstests (55) de risicogevoeligheid van de ondernemingen ten aanzien van mogelijke waardeverminderingen van hun belangrijkste activa getoetst aan de door haar vooropgestelde criteria. Het merendeel van de ondernemingen voldeed aan deze weerstandstests.

Bij een beperkt aantal ondernemingen heeft de Commissie hun situatie ten aanzien van de weerstandstests

besproken. Naar aanleiding hiervan hebben sommige ondernemingen hun eigen vermogen versterkt – hetzij door kapitaalverhogingen, hetzij door het aangaan van achtergestelde leningen – terwijl andere ondernemingen hun beleggingsbeleid hebben aangepast.

De Commissie schenkt bij het onderzoek van de financiële situatie van de verzekeringsondernemingen een bijzondere aandacht aan de waardering van niet-genoteerde aandelen die deze ondernemingen aanhouden. Ze is van oordeel dat voor het beleggen in dergelijke effecten een onderneming over de nodige beleidsinstrumenten en –middelen dient te beschikken om haar investeringen in deze aandelen behoorlijk te kunnen opvolgen. Bij een aantal ondernemingen heeft de Commissie een omstandig onderzoek uitgevoerd naar de waardering van niet-genoteerde aandelen aangezien deze effecten een relatief belangrijk deel van het totaal actief van deze ondernemingen uitmaakten (56).

De implementering van de nieuwe voorschriften inzake solvabiliteitsvereisten werd door de Commissie uitgebreid met de verzekeringsondernemingen besproken en ze heeft veel tijd gevestigd inzake raadplegingen en simulering van de mogelijke impact van deze nieuwe voorschriften op de solvabiliteit van de ondernemingen.

Knipperlichtvoorziening, intrestrisico en ALM

De problematiek van de rentevoeten in de levensverzekering kan als volgt worden samengevat: de verzekeraar verbindt zich er tegenover de verzekeringnemer toe tegen betaling van een koopsom of van periodieke premies de in de overeenkomst vastgestelde prestaties te leveren.

Het feit dat een rendement wordt beloofd voor een looptijd van 10, 20, 30 jaar of zelfs nog langer in de groepsverzekering en, wat meer is, een rendement in het vooruitzicht wordt gesteld op de te innen premies gedurende deze periodes, vormt voor de toezichthoudende overheid een aspect waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed.

De ervaring van de jongste jaren heeft aangetoond dat dit delicaat is dan in het verleden werd gedacht.

(55) Zie mededelingen D.231 van 30 april 2003 en D.239 van 4 december 2003 van de Controledienst voor de Verzekeringen.

(56) Zie het verslag van het directiecomité, p. 68.

Wegens de aanhoudende daling van de intrestvoeten op de markt werd in 1999 in een koninklijk besluit van 30 april de gewaarborgde maximum rentevoet op 3,75% vastgelegd (in plaats van de 4,75% die voorheen was toegestaan). Samen met deze verlaging van de gewaarborgde rentevoet voor de nieuwe overeenkomsten, heeft dit koninklijk besluit maatregelen ingevoerd om de goede afloop te garanderen van de vroeger aangegane verbintenissen, voornamelijk tegen 4,75%. Het gaat hier om de zogenaamde knipperlichtvoorziening.

De samenstelling van deze voorziening gebeurt volgens de volgende procedure: wanneer de gewaarborgde rentevoet 80% van de gemiddelde rentevoet van de laatste vijf jaar van het rendement (met constante looptijd) van de OLO's op 10 jaar (spilrentevoet genoemd) met meer dan een tiende percent overschrijdt, moet de verzekeringsonderneming een aanvullende voorziening aanleggen die gelijk is aan de som, voor alle overeenkomsten, van het positieve verschil tussen, enerzijds, de inventarisreserve van de overeenkomst die wordt herberekend door de technische rentevoet te vervangen door de spilrentevoet, en, anderzijds, de inventarisreserve van de overeenkomst. Dit verschil beantwoordt aan de samen te stellen aanvullende voorziening.

Deze voorziening wordt op 31 december van elk jaar berekend.

De dotatie van het boekjaar is gelijk aan ten minste 10% van de samen te stellen aanvullende voorziening.

Wanneer de samen te stellen aanvullende voorziening lager is dan de samengestelde aanvullende voorziening, kan de verzekeringsonderneming van de laatstgenoemde voorziening 10% van het surplus terugnemen.

Deze verplichting tot het aanleggen van de knipperlichtvoorziening houdt evenwel geen rekening met het risicoprofiel van de betrokken verzekeringsondernemingen en kan in sommige gevallen zelfs leiden tot het aanleggen van overtollige voorzieningen. Daarom verkreeg de Commissie de bevoegdheid om een vrijstelling van de jaarlijkse dotatie aan de knipperlichtvoorziening te verlenen mits de betrokken onderneming aantoont over een intern model te beschikken waaruit blijkt dat ze kan voldoen aan het geheel van haar toekomstige verzekeringsverplichtingen. Hierdoor

werden de ondernemingen aangezet om hun risicoprofiel op te stellen alsook interne modellen en een ALM-beleid (*asset and liability management*) uit te werken om hun risico's beter te kunnen beheersen.

De Commissie legt er zich op toe de efficiëntie van deze interne modellen en het ALM-beleid te kunnen beoordelen. De Commissie zal hiervoor de nodige middelen moeten inzetten. Van het geheel van de onder toezicht staande ondernemingen worden uitgebreide informatiedossiers ingewacht in de loop van 2005. Van de ondernemingen die verzocht hebben om vrijstelling te kunnen genieten van de aanleg van knipperlichtprovisies zijn inmiddels reeds gedetailleerde modellenbeschrijvingen aangeleverd die het voorwerp hebben uitgemaakt van grondige studie door de diensten. De toepassing die van deze mogelijkheid is gemaakt, wordt beschreven in het verslag van het directiecomité.

2.2.3.3.5. Het toezicht ten aanzien van buitenlandse verzekeringsgroepen

Naast het toezicht op individuele verzekeringsondernemingen, heeft de Commissie betreffende verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht die deel uitmaken van een verzekeringsgroep waarvan de moederonderneming in een andere lidstaat van de Europese Unie gevestigd is, deelgenomen aan overlegprocedures met de controleautoriteiten van deze andere lidstaten. Deze overlegprocedures behelzen onder meer het bijwonen van vergaderingen met de controleautoriteiten van andere lidstaten van de Europese Unie waar de betrokken verzekeringsgroep vertegenwoordigd is (57). In de loop van 2004 heeft de Commissie aan zes van dergelijke vergaderingen deelgenomen tijdens dewelke de situatie van de verzekeringsgroep als geheel en van de individuele dochterondernemingen toegelicht werd.

(57) Zie in dit verband ook het verslag van het directiecomité, p. 27.

2.2.4. Aanvullende pensioenen

2.2.4.1. Organisatie en opdrachten van het departement

Het departement toezicht op de aanvullende pensioenen heeft een tweeledige taak, enerzijds, het prudentieel toezicht op de voorzorginstellingen en de pensioenkassen en, anderzijds, het toezicht op de toepassing van de wetten op de aanvullende pensioenen (WAP en WAPZ). Dit toezicht betreft zowel de voornoemde instellingen en kassen als de verzekeringsondernemingen.

Het prudentieel toezicht omvat gerichte en periodieke taken. In de eerste categorie vallen de toelating van de voorzorginstellingen, hun ontbinding en hun vereffening, evenals de overdrachtoperaties.

Alvorens met een activiteit te starten moet elke voorzorginstelling de toelating van de Commissie hebben gekregen.

Deze onderzoekt eerst de organisatie van de voorzorginstelling aan de hand van haar statuten en eventuele overeenkomsten met de werkgever, de beheerders van haar activa of haar externe consultants. Ze gaat ook na of het maatschappelijk doel van de instelling wel degelijk beperkt is tot verzorgingsverrichtingen en of het beheer alle nodige garanties biedt om haar verrichtingen in goede banen te leiden. De effectieve leiders en de bestuurders moeten de vereiste eerbaarheid en competenties aan de dag leggen.

Een tweede luik van het onderzoek van een toelatingsaanvraag slaat op de financiële en technische aspecten. Er wordt bekeken of de voorzorginstelling haar verbintenissen zal kunnen nakomen. Het onderzoek door het departement toezicht op de aanvullende pensioenen slaat allereerst op de berekening van de minimale technische voorzieningen die de instelling moet aanleggen op basis van de omvang van de beloofde voordelen. Een tweede controle gaat in op de activa die de technische voorzieningen vertegenwoordigen. In bepaalde gevallen zal de instelling daarnaast ook over eigen aanvullende middelen moeten beschikken, solvabiliteitsmarge genoemd. Tot dit tweede luik behoren ook de controle van het plan voor de winstdelingen en de herverzekering van de instelling. Al deze vereisten verschillen naargelang van de toegekende voordelen en van hun financieringswijze.

Het departement volgt ook van zeer nabij de eventuele ontbinding en vereffening. De vereffenaar mag enkel benoemd worden met akkoord van de Commissie, die ook zal nagaan of de wettelijke bepalingen

inzake de rechten van de aangeslotenen en van de begunstigen werden nageleefd.

De overdrachten worden niet meer a priori aan controle onderworpen. Niettemin onderzoekt het departement al deze verrichtingen. Het toetst hun impact op de solvabiliteit van de overdrager en van de overnemer en de Commissie kan tussenkomen in elke kwestie inzake de naleving van de rechten van de aangeslotenen en de begunstigen en de bepalingen van de statuten en van het pensioenreglement.

Naast de prudentiële aspecten, is de Commissie sinds 1996 ook belast met het toezicht op de sociale reglementeringen inzake aanvullende pensioenen. Deze taak betreft niet enkel de voorzorginstellingen maar ook de verzekeringsondernemingen die werkzaam zijn in de tweede pensioenpijler.

Het wettelijk kader van dit toezicht werd volledig vernieuwd in 2004 door de invoeging van twee nieuwe wetten en van verschillende uitvoeringsbesluiten.

In de voorzorginstellingen kan het toezicht op de sociale aspecten samen met het toezicht op de prudentiële aspecten uitgeoefend worden, zoals tijdens het onderzoek van een toelatingsaanvraag. Het departement gaat in het bijzonder na of de overlegprocedures wel werden gevolgd bij de invoering van het pensioenplan. Desgevallend vergewist het departement er zich van dat de wettelijke voorschriften op het stuk van paritair beheer of toezichtscomité werden nageleefd. Het pensioenplan mag geen enkele discriminatie inhouden die verboden is door de wetten op de aanvullende pensioenen.

Financieel gezien onderzoekt het departement de bepalingen betreffende de minimale rechten van de aangeslotenen en de begunstigden en, voor de sociale plannen, deze die betrekking hebben op de kosten en de winstdelingen.

De Commissie kan ook a posteriori optreden. Omdat de materie zo nieuw is, hebben dergelijke interventies tot nu toe enkel gericht plaatsgevonden, met name bij klachten, maar geleidelijk zal een meer stelselmatig toezicht worden uitgebouwd, onder meer op de activiteiten van de verzekeringsondernemingen die werkzaam zijn in de tweede pensioenpijler.

Naast de eigenlijke controle krijgt en behandelt het departement jaarlijks klachten over de aanvullende pensioenen en beantwoordt het tal van vragen inzake de interpretatie. Deze gaan uit van de voorzorgsinstellingen zelf, de verzekeringsondernemingen, de aangeslotenen en begunstigden van pensioenplannen of de vakorganisaties, de advocaten en andere raadslieden.

De taken van het departement toezicht op de aanvullende pensioenen lopen sterk uiteen en er komen meestal verschillende types van competenties bij kijken. Per 31 december 2004 telde het departement, onder verantwoordelijkheid van een lid van het directiecomité, zes juristen, vier actuarissen en twee economen, evenals drie personen die instaan voor uitvoeringstaken.

Hoewel de uitbreiding van het kader van het departement al minstens sinds 2002 (58) gepland is, is er pas een aanvang mee gemaakt in 2005, met de indiensttreding van vier of vijf extra personen. Van dan af aan zal het geleidelijk mogelijk zijn om de controles uit te breiden en om de medewerkers van het departement meer te specialiseren.

2.2.4.2. Het prudentieel toezicht op de voorzorgsinstellingen

2.2.4.2.1. Evolutie van de sector

In de loop van 2004 erkende de Commissie acht nieuwe pensioenfondsen, terwijl er vier werden vereffend. Het aantal gecontroleerde voorzorgsinstellingen kwam, op 31 december 2004, aldus op 243 toegelaten fondsen, 85 ingeschreven fondsen (59) en 5 in vereffening.

De ongunstige beursconjunctuur van de voorbije jaren noopte de Commissie (toen Controledienst voor de Verzekeringen) ertoe om in 2003, op basis van de jaarrekening van 2002, 66 instellingen te verzoeken haar een herstelplan voor te leggen, of maatregelen die de vastgestelde tekorten moesten kunnen opslorpen.

In de meeste gevallen voorzag dit herstelplan in een afschrijving van het financieel tekort over meerdere jaren. Zodoend werd in 2004 een deel van de controletaken besteed aan de opvolging van de lopende plannen.

Op 31 december 2004 stelden 29 van de 66 genoemde instellingen geen probleem meer: 23 hadden hun situatie rechtgetrokken, in de meeste gevallen met een eenmalige storting van de werkgever, 3 werden in vereffening gesteld en 3 droegen hun portefeuille over aan een andere voorzorgsinstelling of aan een groepsverzekeraar.

Voor 31 instellingen loopt het herstelplan dat in 2003 werd voorgelegd, nog steeds.

In zes gevallen moest de Commissie bijkomende maatregelen opleggen, waaronder drie nieuwe herstelplannen of wijzigingen aan het plan dat in 2003 werd ingediend. Daarentegen moest in 2004 geen enkele instelling meer gevoegd worden bij deze die in 2003 onderworpen werden aan herstelmaatregelen.

2.2.4.2.2. De uitbreiding van het prudentieel kader

Het jaar 2004 werd gekenmerkt door de invoering van nieuwe prudentiële regels die enerzijds betrekking hadden op de pensioenstelsels van de overheidsbedrijven en anderzijds op de zogenoemde "multiwerkgeversfondsen".

Het wettelijk stelsel van de pensioentoezeggingen van de overheidsbedrijven werd nader bepaald door de wet op de aanvullende pensioenen (60). Sinds 1 september 2004 zijn de overheidsbedrijven onderworpen aan hetzelfde stelsel als de bedrijven uit de privé-sector. Ze zijn onder meer verplicht om hun pensioenlasten in een pensioeninstelling onder te brengen, bijvoorbeeld met de oprichting van een door de Commissie toegelaten voorzorgsinstelling. De wet voorziet echter in de mogelijkheid om van deze verplichting ontheven te worden wanneer het overheidsbedrijf een dotatie krijgt van een overheidsinstelling die haar pensioenlasten dekt.

(58) Zie artikel 111 van de WAP.

(59) Zie in verband met deze notie het jaarverslag CDV 2002-2003, p. 101.

(60) Zie het verslag van het directiecomité, p. 137.

De Commissie stuurde een uniforme brief (61) naar bijna 800 overheidsbedrijven, vooral om ze aan de nieuwe wettelijke verplichtingen te herinneren. Deze bedrijven werden verzocht om hun pensioenstelsel kort te beschrijven aan de hand van een vragenlijst die bij de uniforme brief was gevoegd. In veel gevallen werden de schriftelijke antwoorden aangevuld met telefonische contacten tussen het departement toezicht op de aanvullende pensioenen en het overheidsbedrijf. De bijlage bij de circulaire was meteen ook een verzoek tot vrijstelling voor de bedrijven die dit wensten.

Op basis van de antwoorden, omlijnende het departement de bedrijven die hun pensioenstelsel moesten wijzigen. Het ontving de vertegenwoordigers van deze bedrijven om de toelating van hun pensioenfondsen voor te bereiden. De dossiers worden in de loop van 2005 bestudeerd. Eén bedrijf heeft de vrijstelling formeel aangevraagd. De Commissie maakte deze aanvraag over aan de ministers van Economie en van Pensioenen, die bevoegd zijn terzake en dit zonder enige welbepaalde formaliteit gezien de wettelijke voorschriften op dit vlak ontbreken.

Het onderzoek van de antwoorden doet vragen rijzen naar de aard van bepaalde contracten tussen de overheidsbedrijven en verzekeringsondernemingen. De kwestie is te onderzoeken of het gaat om verzekeringscontracten of om contracten voor het beheer van de activa van een intern pensioenfonds van het overheidsbedrijf. In dit laatste geval zal de verplichting om de pensioentoezeggingen in een pensioeninstelling onder te brengen, uiteraard niet nageleefd zijn. Deze contracten zullen in de loop van 2005 aan een nader onderzoek onderworpen worden.

Tot het besluit van 25 maart 2004, met uitwerking per 1 januari 2004 (62), mocht een voorzorginstelling de pensioenstelsels van verschillende ondernemingen enkel beheren als deze deel uitmaakten van dezelfde groep of tot dezelfde sector behoorden. Deze beperking is opgeheven en het besluit legt werking- en beheersregels op die aangepast zijn aan de bijzondere situatie van de multiwerkgeversfondsen. Het is tevens gericht op de sectorfondsen die worden ingesteld door de wet op de aanvullende pensioenen.

Om de aandacht te vestigen op deze nieuwe regels richtte de Commissie een circulaire (63) aan de voorzorginstellingen. Deze regels moeten opgenomen worden in de statuten van de instelling of in de beheersovereenkomst die de instelling verbindt aan de ondernemingen die er lid van zijn. De wijzigingen moeten tegen 31 december 2005 meegedeeld zijn aan de Commissie.

2.2.4.2.3. De lopende projecten

Het departement toezicht op de aanvullende pensioenen boog zich in 2004 over vier grote projecten. Het betreft het prudentieel kader van de pensioenkassen, de jaarrekeningen van de voorzorginstellingen, de verzameling van de statistische gegevens over de voorzorginstellingen en de omzetting van de richtlijn op de voorzorginstellingen.

De pensioenkassen beheren de aanvullende pensioenen van de zelfstandigen. Tot 1 januari 2004 betrof het prudentieel kader (64) in werkelijkheid één enkele instelling die dergelijk product aanbood. De WAPZ breidde het uit tot alle organismen die pensioenovereenkomsten voor zelfstandigen beheren.

Dit noodzaakt de aanpassing van het reglementair kader van deze kassen. Concreet betekent dit dat de wet betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen moet afgewogen worden tegen de activiteiten van de kassen. Het departement toezicht op de aanvullende pensioenen heeft op grote schaal contact opgenomen met de vertegenwoordigers van deze laatste. Het grootste probleem schuilt in de overgangsmaatregelen die het de bestaande kassen makkelijker moeten maken om over te stappen naar het nieuw wettelijk kader.

Er doken ook twee interpretatieproblemen op in verband met het artikel 2, § 3, 4°, van de controlewet. Het ene betrof het risico van invaliditeit en het andere de aangeslotenen die geen zelfstandigen zijn. De eventuele uitklaring van deze problemen via wetgevende weg kan een aanpassing van het voorontwerp tot besluit noodzaken.

(61) Uniforme brief P-37 van 3 mei 2004 – Pensioentoezeggingen in de openbare sector.

(62) Koninklijk besluit van 25 maart 2004 tot vaststelling van de nadere regelen inzake het beheer en de werking van voorzorginstellingen die werden opgericht door meerdere private ondernemingen of meerdere publiekrechtelijke rechtspersonen of krachtens een sectorale collectieve arbeidsovereenkomst.

(63) Circulaire P-38 van 19 oktober 2004 – Regels inzake het beheer en de werking van de “multiwerkgeversfondsen” die vóór 1 januari 2004 zijn opgericht.

(64) Koninklijk besluit van 5 april 1995 tot toepassing van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen op de pensioenkassen bedoeld in artikel 2, § 3, 4° van de voormelde wet.

Het departement onderzocht tevens de mogelijkheid om de bepalingen betreffende de pensioenkassen in te voegen in een wet die de richtlijn inzake de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening zou omzetten.

Het departement startte op een tweede werkerrein, namelijk de jaarrekeningen van de voorzorgsinstellingen. Drie redenen verantwoordden de wijziging van de reglementering: de invoeging van de wetten op de aanvullende pensioenen, de toepassing van de IFRS-normen op de beursgenoteerde ondernemingen en de omzetting van de richtlijn op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (65).

Opeenvolgende wijzigingen zijn echter best te vermijden. Daarom zullen de werkzaamheden in verband met de boekhoudkundige reglementering vorderen op hetzelfde ritme als het oplossen van de interpretatieproblemen van de wetten en de omzetting van de richtlijn op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

Het departement toezicht op de aanvullende pensioenen overweegt ook een hervorming van de gegevens die bij de voorzorgsinstellingen werden verzameld. De *reporting* dient inderdaad te worden afgestemd op de nieuwe wettelijke vereisten. Het is tevens de bedoeling om synergieën te smeden met de Nationale Bank om dubbel gebruik te vermijden. Een volledige hervorming van de *reporting* valt echter enkel te overwegen samen met de hervorming van de boekhoudkundige regels.

Een laatste grote werkerrein betreft de omzetting van de richtlijn op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (66). Het betreft een kaderrichtlijn die niet enkel de lidstaten veel bewegingsvrijheid laat, maar ook tal van problemen in verband met de interpretatie stelt. Er vonden dienaangaande al enkele vergaderingen op Europees niveau plaats (67). Op Belgisch vlak legde het departement het directiecomité een nieuwe oriëntatienota voor betreffende de mogelijke interpretaties en de opties die deze richtlijn openlaat. Het stelt een voorontwerp van wet op dat moet dienen als basis voor de besprekingen die tot de omzetting zullen leiden.

2.2.4.3. Het toezicht op de aanvullende pensioenen

2.2.4.3.1. De problemen van interpretatie en de klachten

In 2004 ging het sociaal toezicht op de aanvullende pensioenen van start, op basis van de nieuwe wetten terzake. Het wetgevend en regelgevend proces was vrij lang en verliep moeizaam. Niettemin stelt de interpretatie van de WAP en de WAPZ in de praktijk nog steeds een aantal problemen.

Daarom heeft het departement toezicht op de aanvullende pensioenen tot nu toe slechts een gerichte controle uitgeoefend, namelijk ter gelegenheid van de toelatingsdossiers of naar aanleiding van klachten. Het beantwoordde ook tal van vragen die de instellingen of hun adviseurs stelden.

De interpretatieproblemen hebben grotendeels betrekking op de sociale-pensioenplannen. De vragen gingen over de inhoud, de financiering en het beheer van deze plannen (68).

Hoewel de materie niet helemaal nieuw is, leidt ook de problematiek van de discriminatie (69) tot heel wat vragen. De vereisten van de WAP moeten immers gecombineerd worden met deze van de wet van 25 februari 2003 (70). Op 25 oktober 2004 werd zodoende een ad-hocwerkgroep opgericht binnen de Commissie van de aanvullende pensioenen, die een vertegenwoordiger van het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding aantrok. De Commissie brengt haar competentie als prudentieel toezichthouder en in de sociale aspecten van de WAP in. Deze werkgroep hield drie vergaderingen in 2004 en zal ook in 2005 verder werken.

Naast de vragen om inlichtingen, die niet geteld werden, behandelde het departement toezicht op de aanvullende pensioenen ook heuse klachten. Achttien daarvan kwamen in de loop van het werkjaar 2004 binnen. Dit beperkte aantal mag niet verhullen dat dergelijk

(65) Zie het verslag van het directiecomité, p. 137.

(66) Richtlijn 2003/41/EG van het Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

(67) Zie het verslag van het directiecomité, p. 28.

(68) Zie het verslag van het directiecomité, p. 142.

(69) Zie het verslag van het directiecomité, p. 143.

(70) Wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

dossier vrij complex kan zijn. Het komt niet zelden voor dat de geschillenkwestie vele jaren aansleept. Dat verklaart waarom ook de behandeling van deze klachten veel tijd in beslag kan nemen. Per 31 december 2004 waren nog 53 dossiers niet afgesloten.

Meer dan negen van de tien keer gaan de klachten (71) uit van een aangeslotene of van een begunstigde en ze hebben nagenoeg altijd betrekking op groepsverzekeringen. De behandelde onderwerpen betreffen vooral de verworven reserves (één klacht op vier) en, in mindere mate (iets meer dan een klacht op tien) de informatie aan de aangeslotenen en begunstigten en discriminatieproblemen. In iets minder dan de helft van de gevallen is het resultaat gunstig voor de klager.

2.2.4.3.2. De reglementering

De meeste uitvoeringsbesluiten van de wetten op de aanvullende pensioenen werden genomen in 2003 (72). Op 29 november 2004 bracht de Commissie een advies uit over het toekomstig koninklijk besluit van 27 december 2004 (73). Dit besluit had weinig invloed op de toezichtopdrachten van de Commissie (74).

Er werden ook enkele projecten op stapel gezet die in de loop van 2005 hun beslag zouden moeten krijgen.

Het eerste betreft een ontwerp van reglement van de Commissie inzake de opmaak van prospectieve sterftetabellen. Deze tabellen zouden gebruikt worden voor de omzetting van pensioenkapitalen in rente. Ze betreffen de loontrekkende werknemers en de zelfstandigen. De doelstelling is rekening te houden met de evolutie van de sterfte op gevorderde leeftijd.

Daartoe werd op verzoek van de minister van Pensioenen een werkgroep opgericht. Deze groep omvat vertegenwoordigers van het Federaal Planbureau, van de Directie Statistiek en Economische informatie van

de FOD Economie en van de Commissie (75), evenals enkele deskundigen. Een zestal vergaderingen vonden plaats tussen september 2003 en februari 2004 en in december 2004 werd een rapport opgesteld.

Gezien de complexiteit van de materie (76), viel echter nog geen definitieve beslissing. In afwachting van een dergelijke beslissing bereidde de Commissie een reglement voor dat zal vervangen worden zodra de prospectieve tabellen opgesteld zijn.

De minister voor Pensioenen richtte ook nog een andere werkgroep op met een tweeledige doelstelling. Deze groep moet enerzijds de problematiek van de mobiliteit van de werknemers tegen het licht houden en anderzijds de zogenaamde regel van «de 80%» bekijken. Dit percentage, in verhouding tot het laatste salaris, bepaalt de limiet van de fiscale aftrekbaarheid in het kader van de tweede pijler (77). Deze werkgroep bestaat uit leden van de Commissie voor aanvullende pensioenen, de Raad voor aanvullende pensioenen en het departement toezicht op de aanvullende pensioenen van de Commissie.

2.2.4.3.3. De circulaire van de Commissie

De Commissie voerde een meer gerichte actie aan de hand van drie circulaire. De eerste twee (78) betreffen de individuele pensioentoezeggingen terwijl de derde (79) verband houdt met de verandering van pensioeninstelling en de overdracht van de reserves. Telkens herinnerde de Commissie aan de toepasselijke wettelijke bepalingen.

De eerste circulaire was bedoeld om een overzicht te krijgen van de individuele toezeggingen die op 16 november 2003 (80) bestonden bij de in België gevestigde ondernemingen. Volgens de antwoorden die op 31 december 2004 binnen waren, verleenden 1.919 werkgevers 9.648 individuele toezeggingen.

(71) Zie het verslag van het directiecomité, p. 142.

(72) Zie jaarverslag CDV 2002-2003, p. 115 tot 118.

(73) Koninklijk besluit van 27 december 2004 betreffende het aanvullend pensioen van de zelfstandigen en houdende uitvoering van de artikelen 45 en 80 van de programmawet (I) van 24 december 2002.

(74) Dit koninklijk besluit legt het model vast van het attest dat de sociale verzekeringsfondsen moeten afleveren aan de zelfstandigen met het oog op de fiscale aftrek van hun bijdrage.

(75) De afvaardiging van de Commissie bestaat uit leden van de departementen toezicht op de aanvullende pensioenen en prudentieel toezicht op de verzekeringsondernemingen.

(76) Zie het verslag van het directiecomité, p. 140.

(77) Art. 59 van het wetboek van inkomstenbelastingen.

(78) Circulaire WAP-1 van 15 maart 2003 – Inlichtingen betreffende de individuele pensioentoezeggingen die zijn toegekend vóór 16 november 2003 en Circulaire WAP-2 van 15 maart 2003 – Jaarlijkse mededeling betreffende de individuele pensioentoezeggingen.

(79) Circulaire WAP-3 van 22 maart 2003 – Inlichtingen betreffende de verandering van pensioeninstelling en overdrachten van reserves.

(80) Zie artikel 57, § 1, lid 2, van de WAP.

De tweede circulaire is ook gericht op alle Belgische bedrijven. Deze moeten de Commissie elk jaar op de hoogte brengen van het aantal individuele toezeggingen en de voorwaarden die het hen mogelijk maken om ze nog toe te kennen (81). Deze circulaire beslaat uitzonderlijk een periode die loopt van 16 november 2003 tot 31 december 2004. Het bijgevoegde formulier moest behoorlijk ingevuld worden teruggestuurd tegen 31 maart 2005.

Ook bij de derde circulaire hoorde een modelformulier. Dit maakt het de inrichters van aanvullende pensioenstelsels, of de personen die ze aanduiden mogelijk om vlot te voldoen aan de vereisten van het artikel 36 van de WAP. Deze bepaling legt echter op dat de Commissie vooraf op de hoogte moet gebracht worden van elke wijziging van pensioeninstelling, evenals van de eventuele overdrachten van reserves (82).

2.2.4.3.4. Het secretariaat van de Commissies en Raden

Het departement toezicht op de aanvullende pensioenen is belast met het secretariaat van vier organen die werden ingesteld door de wetten op de aanvullende pensioenen, evenals van de werkgroepen die deze organen oprichten.

De Commissie van aanvullende pensioenen kwam acht keer samen en gaf vijf adviezen. Ze richtte daarbij volgende werkgroepen op:

- ❖ werkgroep “Regel van de 80%” voor de analyse van de zogenoemde fiscale regel van de 80%, met het oog op duidelijkheid en eenvoud;
- ❖ werkgroep “Mobiliteit” die de problematiek van de mobiliteit van de pensioenrechten onder de loep moet nemen;

- ❖ werkgroep “Informatiestromen” die de problematiek van de informatiestromen rond de aanvullende pensioenen in het algemeen en de sectorale stelsels in het bijzonder moet aanpakken;
- ❖ werkgroep “APV (Association de Pension – Pensioenvereniging)” in verband met de oprichting van een nieuw type rechtspersoon dat aangepast is aan het beheer van een verzorgingsinstelling en aan de vereisten van de WAP.

De Raad van aanvullende pensioenen en de Commissie van het vrij aanvullend pensioen van zelfstandigen hebben tot dusver geen enkele vergadering gehouden terwijl de Raad van het vrij aanvullend pensioen van zelfstandigen één keer is samengekomen en één advies heeft uitgebracht.

(81) Zie het verslag van het directiecomité, p. 141.

(82) Zie het verslag van het directiecomité, p. 143.

2.2.5. Toezicht op de financiële informatie en markten

2.2.5.1. Inleiding

De operationele taken en werkzaamheden die toevertrouwd zijn aan het departement toezicht op de financiële informatie en markten houden verband met:

- ❖ het toezicht op de financiële verrichtingen;
- ❖ het toezicht op de financiële informatie;
- ❖ het toezicht op de markten;
- ❖ de strijd tegen marktmisbruik;
- ❖ het toezicht op de marktondernemingen;
- ❖ het toezicht op de instellingen voor collectieve belegging;
- ❖ en de internationale regelgeving inzake de effectenmarkten.

Het operationeel beheer van al deze taken (die allemaal en rechtstreeks betrekking hebben op de integriteit en de transparantie van de financiële markten, alsook op de gelijke behandeling van de beleggers) veronderstelt bijgevolg de uitoefening van vier "métiers" die elkaar aanvullen en inherent zijn aan het statuut van de Commissie als enig controleloket voor de emittenten:

- ❖ het toezicht op de financiële informatie en verrichtingen, in verband met de verschillende vormen van openbaar beroep op het spaarwezen,
- ❖ het voorkomen en het opsporen van ernstige aanwijzingen die kunnen leiden tot de vaststelling van marktmisbruik en tot eventuele administratieve sancties die de Commissie terzake oplegt,
- ❖ het toezicht op de marktondernemingen die georganiseerde (al of niet gereguleerde) markten beheren,
- ❖ en tot slot het toezicht van "semi-prudentiële" aard op de ICB's.

In dit perspectief en voor elk type van operationele bevoegdheid die het departement toebedeeld kreeg, worden deze toezichtsoopdrachten in dit verslag toegelicht, alvorens de schijnwerper te richten op het activiteitsverslag 2004 en op de doelstellingen voor 2005 van elke dienst van het departement.

2004 is het eerste volledige werkjaar waarin de Commissie, als unieke toezichthouder op de Belgische financiële markten, alle bevoegdheden uitoefende, die haar op 1 juni 2003 werden toegewezen. De komst in 2003 van nieuwe teams en medewerkers met nieuwe profielen en met een ruime ervaring in deze materie,

stelde de Commissie in staat om nieuwe controleprocedures en -instrumenten in te voeren, getoetst aan de beste internationale en buitenlandse normen. De operationele verantwoordelijken van het departement hebben, in dat opzicht, de klemtoon gelegd op de voorspelbaarheid van de actie van de Commissie in de verschillende "métiers" van het toezicht op de financiële informatie.

Het multidisciplinaire karakter van deze "métiers" bracht de verantwoordelijken van het departement er ook toe om, op dat zelfde departement, een dynamisch human resources beleid te promoten, dat gestoeld is op (al of niet tijdelijke) interne mobiliteit van de medewerkers binnen het departement. Op deze wijze beoogt het departement om het hoofd te bieden aan de beduidende evolutie op de markt in het voorbije werkjaar, aan de voorbereiding van de omschakeling naar de nieuwe boekhoudkundige IAS/IFRS-normen die veel beursgenoteerde bedrijven zullen moeten toepassen, alsook aan de invoering van het nieuw wetgevend en reglementair kader betreffende de sector van de ICB's, onder meer als gevolg van de omzetting van de Europese richtlijnen "UCITS III".

2.2.5.2. Het toezicht op de financiële verrichtingen

2.2.5.2.1. Toezichtsoopdracht

Behalve in geval van een volledige ontheffing van de prospectusverplichting, mag een openbaar aanbod van effecten enkel worden uitgevoerd nadat een door de Commissie goedgekeurd prospectus openbaar werd

gemaakt en een bericht werd gepubliceerd met het volledige prospectus of waarin wordt gemeld waar het publiek zich het prospectus kan verschaffen.

Het toezicht dat de Commissie uitoefent, slaat op de volledigheid en de overzichtelijkheid van het prospectus. Dit moet de inlichtingen bevatten die, volgens de kenmerken en de aard van de betrokken verrichting, nodig zijn opdat het publiek met kennis van zaken een oordeel zou kunnen vellen over de verrichting. Het toezicht van de Commissie zegt echter niets over de opportuniteit of de kwaliteit van de verrichting of over de situatie waarin de emittent en/of bieder verkeert. Bepaalde verrichtingen, zoals een openbaar aankoop-, ruil-, of uitkoopbod, zijn daarenboven ook onderworpen aan procedure- of grondvoorwaarden.

Ongeacht de goedkeuring van het prospectus kan de Commissie, zo ze van mening is dat een aanbod dreigt te gebeuren of gebeurt in omstandigheden die het publiek kunnen misleiden, de bieder en/of de emittent aanmanen om de situatie recht te trekken. Zoniet kan ze beslissen om de verrichting op te schorten. Ze kan ook beslissen om bepaalde berichten, bekendmakingen of andere documenten te schorsen of in te trekken, die zijn opgesteld op initiatief van de bieder en/of de emittent of van tussenpersonen door

hen aangesteld, en die verband houden met de verrichting of deze aankondigen of aanbevelen. Ze kan de bieder of de emittent opdragen om een rechtzetting of haar beslissing te publiceren.

Deze reglementering behoort tot de openbare orde en haar niet-nakoming kan, al naar het geval, bestraft worden met strafrechtelijke of administratieve sancties. De niet-nakoming ervan kan ook burgerlijke gevolgen hebben inzake de geldigheid van de uitgevoerde verrichtingen.

2.2.5.2.2. Activiteitsverslag

Over het algemeen worden vier soorten financiële verrichtingen onderworpen aan het toezicht van de Commissie: de verrichtingen die slaan op effecten van beursgenoteerde bedrijven (OBA, openbaar uitkoopbod, notering, ...), de uitgiften door beursgenoteerde bedrijven (kapitaalverhoging, klassieke obligatieuitgiften), de uitgiften van schuldinstrumenten van het bancaire type (reverse convertible, gestructureerde producten, ...) en de optieplannen voor het personeel. Het gedetailleerd overzicht van de verrichtingen waarover de Commissie zich in 2004 diende uit te spreken ziet er als volgt uit:

	2002	2003	2004
Beursintroducties op Euronext Brussels	0	14	2
op de Eerste Markt	0	9	1
op de Nieuwe Markt - op de Vrije Markt (2004)	0	4	1
Bijkomende opnemingen van Belgische vennootschappen op Euronext Brussels	31	57	60
Introducties en bijkomende opnemingen van buitenlandse vennootschappen op de Eerste Markt	15	15	16
OBA's, OBO's en OBU's	37	21	18
Uitgifte en/of notering van warrants	14	14	9
Uitgifte en/of notering van beleggingsinstrumenten met kapitaalrisico	70	45	28
Uitgifte van beleggingsinstrumenten zonder kapitaalrisico	25	45	102
Kasbons, achtergestelde obligaties en kapitalisatiebons	19	13	10
Uitgiften voorbehouden aan leiders en werknemers	169	123	96
Andere	46	63	38
Totaal	426	410	379

Opvallend is vooral de exponentiële evolutie van de schuldinstrumenten zonder kapitaalrisico op verval dag, zowel inzake het aantal verrichtingen (25 in 2002, 45 in 2003 en 102 in 2004) als inzake volume (381 miljoen in 2002, 1.229 miljoen in 2003 en 5.516 miljoen

in 2004). Het gaat bijna uitsluitend om beleggingsproducten die zijn uitgegeven door banken, als alternatief voor de kasbons of de spaarboekjes, gezien de lage rentevoeten voor dergelijke beleggingen.

Kenmerkend voor de verslagperiode was ook de beursintroductie van Belgacom, met een kapitalisatie van meer dan drie miljard euro. Dit is de grootste beursintroductie in Europa sinds 2001. Tevens werd een eerste introductie op de Vrije Markt gerealiseerd voor een bedrag van een miljoen euro. Dit is tekenend voor het streven van de markt om zowel voor de grootste bedrijven als voor kleine en middelgrote bedrijven de nodige financieringsbronnen te bieden.

De ogenschijnlijk beduidende inkrimping van het aantal verrichtingen waarvoor de goedkeuring van de Commissie nodig is, heeft rechtstreeks te maken met de gestage afname van de optieplannen voor het personeel (169 in 2002, 123 in 2003 en 96 in 2004). Buiten de optieplannen voor het personeel, gaat het aantal verrichtingen van 257 in 2002, naar 287 in 2003 en weer naar 284 in 2004. Voor de optieplannen voor het personeel heeft de Commissie trouwens beslist om vooruit te lopen op de toepassing van de nieuwe prospectusrichtlijn en volledige ontheffing van de prospectusverplichting te verlenen, voor zover er, onder verantwoordelijkheid van de werkgever, gepaste documentatie ter beschikking wordt gesteld van de betrokken personeelsleden.

*

Naast de courante behandeling van de dossiers inzake financiële verrichtingen, heeft het departement ook volgende initiatieven genomen.

- ❖ In het verlengde van de werkzaamheden van het Comité van Regelgevers van Euronext en van CESR, zette de Commissie in 2004 een raadpleging op met de sector over de praktijken van de primaire markt. Het document dat de vrucht is van deze werkzaamheden zal het voorwerp uitmaken van een open raadpleging in 2005, alvorens in een koninklijk besluit te worden vertaald. De betrokken praktijken hebben onder meer betrekking op de problematiek van de gelijke behandeling van de particuliere beleggers in het kader van een openbaar aanbod (namelijk het voorbehouden van een minimale schijf voor de particulieren, de inlichtingen die moeten bekendgemaakt worden over de toewijzing van de effecten, verboden praktijken inzake de toewijzing van effecten, enz.), op de regels voor de bekendmaking die dienen nageleefd bij een vroegde afsluiting van een aanbod, op het toezicht

door de Commissie op de informatie in de financiële analyses, op het verbod om voordelen toe te kennen tijdens de periode die voorafgaat aan een eerste openbare aanbidding van effecten (IPO), en op de regels voor de bekendmaking van de stand van zaken van een lopend bod.

- ❖ In het voorbije jaar pakte de Commissie nog een andere problematiek aan, namelijk de houding die Belgische tussenpersonen dienen aan te nemen ten opzichte van hun klanten bij verrichtingen die door buitenlandse bedrijven worden opgezet en die bestemd zijn voor de bestaande aandeelhouders, maar die niet openstaan voor het publiek in België. De Commissie meent dat het feit dat deze tussenpersonen hun klanten op de hoogte brengen en hun inschrijvingen inzamen niet volstaat om de verrichting een openbaar karakter te geven in België, voor zover deze tussenpersonen geen rechtstreekse of onrechtstreekse vergoeding krijgen van de bieder of de emittent voor een inschrijving aan hun loketten.
- ❖ Met het oog op administratieve vereenvoudiging heeft de Commissie ook besloten om de buitenlandse emittenten de mogelijkheid te bieden een jaarlijkse garantie of een garantie van onbepaalde duur te geven voor de betaling van de werkingskosten die aan de Commissie verschuldigd zijn. Deze garantie moest voordien worden geleverd per verrichting en leidde soms tot vertraging in de afronding van de dossiers.
- ❖ En tot slot heeft de Commissie actief verder gewerkt, zowel op Belgisch niveau als op het niveau van de CESR-Prospectus-groep, aan de voorbereiding van de invoegetrede van de nieuwe prospectusrichtlijn waarvan de omzettingstermijn afloopt op 4 juli 2005.

2.2.5.2.3. Doelstellingen

Wat betreft het toezicht op de financiële verrichtingen stelt de Commissie zich tot doel om haar toezicht voor spelbaarder te maken en te waken over een harmonieuze invoegetrede van de prospectusrichtlijn. Bij de omzetting van de richtlijn over het openbaar overnamebod, is ze ook van plan om, in overleg met de sector, over te gaan tot een beoordeling van de bestaande regels.

2.2.5.3. Toezicht op de financiële informatie

2.2.5.3.1. Toezichtsoverdrachten

De emittenten van financiële instrumenten die toegelaten zijn op een gereglementeerde Belgische markt zien dagelijks hun effecten verhandeld op markten waar het publiek toegang toe heeft. Om de beleggers op deze markten te beschermen, heeft de wetgever verplichtingen ingesteld waaraan deze emittenten moeten voldoen. Ze zijn grotendeels opgenomen in het koninklijk besluit van 31 maart 2003 (83) in uitvoering van de wet van 2 augustus 2002.

De verplichtingen van de emittenten zijn tweërlei: de terbeschikkingstelling aan het publiek van alle nodige informatie voor de transparantie, de integriteit en de goede werking van de markten en de gelijke behandeling van de houders van financiële instrumenten die zich in identieke omstandigheden bevinden.

De informatie die ter beschikking van het publiek moet gesteld worden, is meestal occasionele en periodieke informatie. De inlichtingen die de emittenten geven moeten getrouw, nauwkeurig en oprecht zijn en de beleggers in staat stellen om de invloed van de informatie op de positie, het bedrijf en de resultaten van de emittent te beoordelen.

De occasionele informatie is, enerzijds, de informatie die door haar invloed op hun vermogens- of financiële toestand of op de algemene gang van de zaken, de koers van de financiële instrumenten in kwestie gevoelig kan beïnvloeden en anderzijds, de wijzigingen in de voorwaarden, rechten of waarborgen die verbonden zijn aan de financiële instrumenten. Deze informatie moet onmiddellijk openbaar gemaakt worden.

De periodieke informatie behelst de jaarlijkse, halfjaarlijkse en driemaandelijks berichten van de emittenten, hun jaarverslagen en de bijzondere verslagen die voorzien zijn door de Vennootschappenwet. De jaarrekeningen van de bedrijven moeten opgesteld worden volgens de Verordeningen of de Richtlijnen van de Europese Gemeenschap. In dat kader zullen de beursgenoteerde ondernemingen, overeenkomstig

Verordening nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en van de Raad van 19 juli 2002 op de toepassing van de internationale boekhoudnormen en het koninklijk besluit van 4 december 2003 (84), vanaf het boekjaar 2005 hun gesconsolideerde rekeningen moeten opstellen volgens de IAS/IFRS-normen.

Op 31 december 2004 telde de Belgische Euronext markt 188 Belgische emittenten en 103 buitenlandse emittenten.

Gezien de basisverantwoordelijkheid van de emittent, de rol van de commissaris en overeenkomstig de principes die CESR (85) vastlegde, is het toezicht dat de Commissie op deze emittenten uitoefent, een a-posteriori-toezicht, dat gebaseerd is op een risicomodel. Op grond van dit model en van een rotatieprincipe, wordt elk jaar een controleplan opgesteld. Dit bepaalt welke bedrijven er aan een grondige controle onderworpen zullen worden. Een dergelijk toezicht wordt uitgeoefend op alle informatie die door de vennootschappen tijdens de verslagperiode is gepubliceerd. De Commissie oefent overigens ook toezicht uit op de niet geselecteerde vennootschappen zodra ze op de hoogte wordt gebracht van feiten die wijzen op mogelijke onregelmatigheden of wanneer de betreffende informatie haar instemming of goedkeuring vereist. De Commissie voert tevens transversaal thematisch toezicht uit.

De hierboven beschreven controle is vooral gericht op de Belgische en ook de buitenlandse emittenten die enkel op Euronext Brussel genoteerd zijn. De andere buitenlandse emittenten die in eerste lijn onderworpen zijn aan het toezicht van de overheid van hun land van herkomst of van waar ze hun hoofdnotering hebben, zijn onderworpen aan een controle die op hun situatie afgestemd is. Deze is meer toegespitst op de formele naleving van de verplichtingen in België, met name inzake de rechten van de aandeelhouders of houders van certificaten.

In het kader van haar toezicht kan de Commissie verschillende maatregelen nemen, zoals de publicatie van een waarschuwing, een a-priori-controle uit preventief oogmerk of de schorsing van de verhandeling van een financieel instrument. Ze kan ook een dwangsom of een boete opleggen als ze een inbreuk vaststelt.

(83) Koninklijk besluit betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt (BS 29 april 2003, p. 22849-22859). Dit koninklijk besluit werd inmiddels gewijzigd door het koninklijk besluit van 28 januari 2004 (BS 2 maart 2004, p. 11591-11594).

(84) Koninklijk besluit van 4 december 2003 houdende uitvoering van artikel 10, § 1, 2° van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

(85) Zie het jaarverslag CBF, 2002-2003, p. 141 tot 143.

2.2.5.3.2. Activiteitsverslag

Voor de verslagperiode kunnen de belangrijkste acties van de Commissie in het kader van het toezicht op de financiële informatie als volgt worden samengevat.

- ❖ In 2004 heeft de Commissie voor het eerst haar risicomodel toegepast en op basis van dit model een plan voor a-posteriori toezicht op de financiële informatie opgemaakt. De verschillende feiten, verrichtingen en ontwikkelingen die aan de beoordeling van de Commissie werden voorgelegd, konden de relevantie van haar model volop bevestigen. Bepaalde emittenten die problemen hadden gesteld tijdens het werkjaar 2004 werden door het model inderdaad beschouwd als vennootschappen met een hoog risico.
- ❖ De Commissie heeft daarnaast voor de halfjaarlijkse communiqués 2004 een procedure ingesteld voor de openbaarmaking van de lijst van bedrijven die hun jaarrekeningen op 31 december afsluiten en die hun halfjaarlijks communiqué niet hadden bekendgemaakt binnen de termijn van drie maanden die voorzien is door het koninklijk besluit van 31 maart 2003. Met deze procedure waarschuwde de Commissie de bedrijven die in de laatste dagen vóór het verstrijken van de wettelijke termijn nog niet gepubliceerd hadden, dat ze aan de markt de lijst van laatkomers zou overmaken, overeenkomstig de bevoegdheid die zij heeft om waarschuwingen te publiceren. De Commissie wil benadrukken dat, dankzij deze actie, voor het eerst sinds de invoering in 1991 van de verplichting tot bekendmaking van de halfjaarcommuniqués, er geen enkele emittent de termijn voor de bekendmaking heeft overschreden.
- ❖ De Commissie heeft in 2004 ook vierentwintig referentiedocumenten onderzocht en hiervoor haar instemming gegeven, tegen negentien in 2003. Ter herinnering, de bedrijven kunnen in het kader van de procedure voor gescheiden informatieverstrekking, hun jaarverslag als referentiedocument gebruiken. Hun verslag moet dan alle inlichtingen bevatten die voorzien zijn door de hoofdstukken III tot VI van het prospectusschema, om erkend te worden als referentiedocument. Als het bedrijf een prospectus moet publiceren in het kader van een uitgifte of een toelating tot de notering, zal het een verrichtingsnota opstellen die samen met het referentiedocument een prospectus zal vormen.
- ❖ In het kader van de bekendmaking van periodieke informatie, heeft de Commissie ook transversale studies uitgevoerd van de jaarlijkse en halfjaarlijkse communiqués van de emittenten, die positieve commentaar kregen in de media en van de verschillende betrokken actoren.
- ❖ Daarnaast richtte ze ook een cel Boekhoudkundige en Financiële Aangelegenheden op, die de overschakeling naar de IFRS-normen moet begeleiden, en richtte ze een comité van externe deskundigen op, om samen met haar diensten aandachtig de kwesties en vragen rond deze nieuwe normen te onderzoeken. De Commissie werkt ook mee aan de *European Enforcers Coordination Sessions* (EECS), die CESR organiseert. Tijdens deze EECS-vergaderingen worden beslissingen en ervaringen van de Europese regelgevers, met name inzake de toepassing van de IFRS, onder de loep genomen. Bij elke nieuwe beslissing van de regelgevers zou rekening moeten gehouden worden met beslissingen die eerder reeds werden genomen in dergelijke gevallen. Om de implementatie van de internationale IAS/IFRS-normen, die vanaf 2005 van toepassing zijn voor de emittenten van beursgenoteerde aandelen, zo goed mogelijk voor te bereiden, heeft de Commissie de emittenten proactief ondervraagd over hun vorderingen en voerde haar boekhoudcel een transversale studie in die zin uit, waarvan de resultaten openbaar werden gemaakt.
- ❖ De Commissie reorganiseerde het toezicht op de buitenlandse bedrijven die ook buiten België op de beurs genoteerd zijn. Deze nieuwe organisatie zal onder meer transversale studies in verband met de naleving van deze verplichtingen door de emittenten mogelijk maken.
- ❖ De Commissie voerde ook verder onderzoek naar de naleving van de voorschriften inzake het gebruik van een website door de emittenten (86). In dat kader stelde ze vast dat 79% van de emittenten hun website gebruiken en dat 72% daarvan een site hebben die beantwoordt aan de wettelijke vereisten. De overblijvende emittenten ronden de aanpassing van hun site momenteel af en de Commissie volgt deze update op.

(86) Zie artikel 14, § 7 van het koninklijk besluit van 31 maart 2003.

- ❖ De diensten van de Commissie hebben ook actief deelgenomen aan de CESR-expertengroepen, met name in het kader van de voorbereiding van het technisch advies dat CESR moet uitbrengen aan de Europese Commissie in het kader van de Richtlijn Transparantie (87) en dat deze laatste in staat moet stellen om de uitvoeringsmaatregelen te nemen die de richtlijn voorziet.
- ❖ De medewerkers van de Commissie namen ook actief deel aan verschillende subcomités van CESR-fin, zoals het "Subcommittee on Enforcement" (SCE) en het "Subcommittee on International Standards Endorsement" (SISE). In het SCE worden twee normen ontwikkeld: de eerste beoogt een gemeenschappelijke aanpak door de regelgevers inzake het toezicht op de correcte toepassing van de IFRS-normen, de tweede bepaalt de principes voor de coördinatie van het toezicht op de financiële informatie, die onder meer uitmondde in de oprichting van de voornoemde "European Enforcers Coordination". SISE heeft IFRS-ontwerpnormen becommentarieerd. Het heeft ook aanbevelingen opgesteld betreffende de informatie die de beursgenoteerde bedrijven moeten verspreiden inzake de overschakeling naar de IFRS-normen. Deze aanbevelingen werden volledig overgenomen door de Commissie en aan de beursgenoteerde bedrijven overgemaakt.
- ❖ En tot slot werkte de Commissie ook zeer actief mee aan de invoering door Euronext van een vademecum van de emittent. Dit document bevat alle wettelijke en administratieve verplichtingen in verband met de notering op een gereglementeerde markt. Het is ook de nuttige aanvulling van de circulaires FMI 2003/02 en FMI 2004/02 die, respectievelijk voor de Belgische en voor de buitenlandse

emittenten, hun verplichtingen uitvoerig toelicht. De eerste circulaire werd door de Commissie bijgewerkt, rekening houdend met de evoluties in de regels in de loop van 2004. De tweede werd in 2004 opgesteld.

2.2.5.3.3. Doelstellingen

Voor 2005 is een belangrijke doelstelling van het toezicht door de Commissie de opvolging van de implementatie van de IAS/IFRS-normen. Daartoe zal de Commissie zich volledig baseren op de concentrische cirkels (de emittent die verantwoordelijk is voor de informatie en zijn commissaris) en zal zij onder meer steunen op het Europees overleg, haar boekhoudcel en het deskundigencomité dat ze onlangs oprichtte. Ze zal geregeld en pro-actief communiceren met de emittenten voor wie ze tijdens de voornoemde studie en haar controles vaststelde dat deze omschakeling problemen kan stellen.

Ze zal ook verder investeren in de voorbereiding van de invoering van de Richtlijn Transparantie, die talrijke evoluties in het toezicht op de emittenten zal inhouden.

(87) Richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 15 december 2004 betreffende de harmonisering van de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan de effecten tot de handel op een gereglementeerde markt zijn toegelaten en tot wijziging van Richtlijn 2001/34/EG.

2.2.5.4. Toezicht op de markten

2.2.5.4.1. Toezichtsoopdrachten

De Commissie heeft, overeenkomstig de voornoemde wet van 2 augustus 2002, de opdracht om te waken over de goede werking, de integriteit en de transparantie van de financiële markten.

Om deze taak uit te voeren, heeft de Commissie een marktenzaal ingericht. Deze heeft in *real time* toegang tot de markten, is aangesloten op de belangrijkste elektronische verspreiders van economische informatie, ontvangt de financiële pers, evenals een kopie van de beursadviezen die de financiële tussenpersonen verspreiden (*morning mails*).

De marktenzaal is op twee niveaus actief. Enerzijds waakt ze over de goede marktinformatie door toezicht op de naleving door de emittenten van hun verplichtingen inzake occasionele informatie, voornamelijk wat de volledigheid van de gepubliceerde informatie en de juiste verspreiding ervan betreft. Anderzijds heeft ze tot taak om situaties of gedragingen op te sporen die beursmisdrijven zouden kunnen uitmaken.

De marktenzaal vergelijkt de koersevolutie met de beschikbare informatie op de markt, of deze nu uitgaat

van de emittenten, de pers of analisten. Desgevallend treedt ze op om de bekendmaking van occasionele of aanvullende informatie te eisen. Ze kan ook verzoeken om de notering van een financieel instrument te schorsen (88) in afwachting van een duidelijke en volledige informatie. Voor de uitvoering van deze taak werkt de marktenzaal nauw samen met de verantwoordelijken van het doorlopend toezicht op de informatie van de emittenten, wat het voordeel van een eengemaakt toezicht in één enkele instelling aantoont.

De Commissie beschikt ook over allerlei software om de belangrijke evoluties op de markten te detecteren, zowel in waarde als in volume. Op deze basis, en rekening houdend met de informatie die op het ogenblik van de verrichting openbaar is, kan ze verdachte gedragingen opsporen die het teken kunnen zijn van beursmisdrijven, en desgevallend kunnen leiden tot een analyse of een onderzoek.

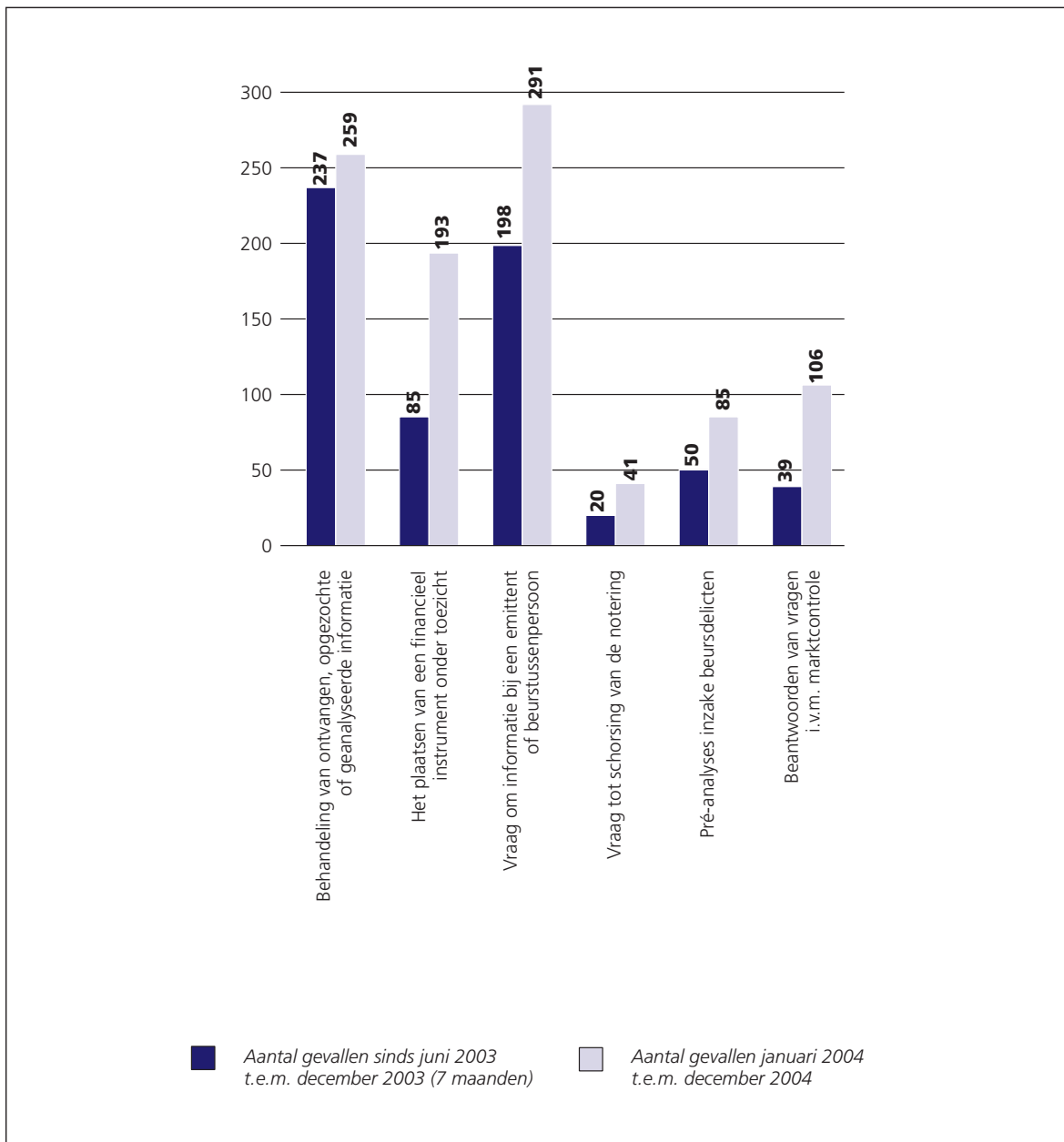
2.2.5.4.2. Activiteitsverslag

- De tabellen hieronder geven een overzicht van de interventies van de marktenzaal, in vergelijking met de interventies in de vorige periode die evenwel slechts over 7 maanden loopt, gezien de Commissie pas sinds 1 juni 2003 bevoegd is voor deze materie.

Interventies door de marktenzaal	Aantal interventies tussen 1/6/2003 en 31/12/2003	Aantal interventies in 2004
Behandeling van ontvangen, opgezochte of geanalyseerde informatie	237	259
Het plaatsen van een financieel instrument onder toezicht	85	193
Vraag om informatie bij een emittent of beurstussenpersoon	198	291
Vraag tot schorsing van de notering	20	41
Pré-analyses inzake beursdelicten	50	85
Beantwoorden van vragen i.v.m. marktcontrole	39	106

(88) Artikel 13 van de wet van 19 november 2004 heeft de in artikel 49, § 8 van de wet van 2 augustus 2002 vermelde mogelijkheid tot bevoegdheidsdelegatie uitgebreid voor bepaalde bijzonder spoedeisende gevallen.

Zo voorziet artikel 13 in een bijkomende machtiging tot bevoegdheidsdelegatie voor materies die zo snel mogelijk moeten worden geregeld, namelijk de schorsing van de verhandeling van een financieel instrument en de kennisgevingen over openbare overnameaanbiedingen en openbare uitkoopaanbiedingen. Krachtens dat artikel kan de bevoegdheid om bepaalde beslissingen te nemen, aan één of meer leden van het directiecomité worden gedelegeerd.

- De Commissie heeft daarnaast, begin 2004, een algemene toegang gekregen tot de beursadviezen die de financiële tussenpersonen verspreiden, wat een primeur is in de ontwikkeling in België van de controlemiddelen, en mogelijk maakt om de analysemethoden te verfijnen en ook om de administratieve belasting van de betrokken financiële tussenpersonen te verlichten.
- Ingevolge de vaststelling van problemen in het beheer van informatie onder embargo heeft de Commissie ook aanbevelingen inzake embargo-procedures gedaan aan de beursgenoteerde bedrijven.

- En tot slot verfijnde de Commissie ook haar technieken voor het opsporen van verdachte gedragingen en het beheer van de informatiestromen betreffende de emittenten.

2.2.5.4.3. Doelstellingen

Het hoofddoel voor het jaar 2005 is zeer duidelijk de voorbereiding van de aanpassing van de middelen en de procedures van de markten aan de uitdagingen die komen kijken bij de implementatie van de richtlijnen "Marktmisbruik", "MiFID" en "Transparantie".

2.2.5.5. Bestrijding van marktmisbruik

2.2.5.5.1. Toezichtsoopdracht

De Commissie staat sinds 1 juni 2003 in voor de opsporing en het onderzoek van potentiële gevallen van marktmisbruik en kan in voorkomend geval administratieve sancties opleggen. De onderzoeksdossiers inzake marktmisbruik worden samengesteld door de dienst "Analyses en onderzoeken". Deze dienst kan op basis van haar onderzoeken aan het directiecomité voorstellen om een administratieve sanctieprocedure in te stellen en de auditeur te vatten.

Door de internationalisering van het effectenverkeer komt het vaak voor dat orders op Belgische gereglementeerde markten uit het buitenland afkomstig zijn. Om in dergelijke gevallen een volledig dossier te kunnen opbouwen kan de Commissie een beroep doen op de betrokken buitenlandse toezichthouder. Omgekeerd verleent de Commissie ook samenwerking aan buitenlandse toezichthouders voor hun eigen onderzoeken.

De Commissie verstrekt op verzoek eveneens advies aan de gerechtelijke overheden over mogelijke gevallen van marktmisbruik.

Ten slotte volgt de Commissie ook beleidsaspecten met betrekking tot marktmisbruik, zoals de herziening van de Europese regelgeving en de daaruit voortvloeiende aanpassing van de Belgische wetgeving.

2.2.5.5.2. Activiteitsverslag

Voorkennis is niet openbaar gemaakte informatie over een financieel instrument die bij openbaarmaking ervan de koers gevoelig zou kunnen beïnvloeden. Wie weet of zou moeten weten dat hij over dergelijke informatie beschikt en niettemin transacties uitvoert, of probeert dit te doen, maakt misbruik van voorkennis. Ook is het verboden voorkennis te verspreiden of aanbevelingen op basis ervan te doen. Marktmanipulatie omvat handelingen die de goede werking, de integriteit en de transparantie van de markt kunnen belemmeren of verstoren.

Wanneer de Commissie ongebruikelijke situaties vaststelt op de markt die kunnen wijzen op marktmisbruik, worden deze aan een analyse en desgevallend aan een onderzoek onderworpen. Een eerste onderzoeksfase bestaat uit de verzameling en analyse van informatie die *intra muros* beschikbaar is, zoals de betrokken tussenpersonen, de aard van de transacties, de financiële berichtgeving over de emittent. Zo dit nodig blijkt, wordt in een tweede fase een onderzoek ingesteld waarbij ook *extra muros* informatie kan worden ingewonnen bij betrokken partijen zoals de emittent, de tussenpersoon of de ordergever. Wanneer een buitenlandse tussenpersoon betrokken is bij de uitvoering van de transacties, kan de Commissie een beroep doen op de samenwerking van de buitenlandse toezichthouder.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de tijdens de verslagperiode behandelde analyses en onderzoeken.

Kerncijfers	Op 31.12.2003 lopende dossiers	In 2004 ingeleide analyses of onderzoeken	In 2004 afgesloten analyses of onderzoeken	Op 31.12.2004 lopende dossiers
Totaal Analyses	1	57	52	6
Onderzoeken "Euronext"	72	nvt	52	20
Onderzoeken "Nasdaq"	7	nvt	52	20
Onderzoeken "CBF(A)"	29	50	19	60
Totaal Onderzoeken	108	50	72	86

De Commissie werkte een aanzienlijk deel weg van de achterstand in de onderzoeken die zij van de marktautoriteit van Euronext overnam. Het aantal lopende onderzoeken per eind 2004 is verminderd van 79 tot 26. Het grootste gedeelte van deze dossiers (geopend door de toenmalige marktautoriteit, Euronext Brussel) werd na onderzoek geseponneerd bij gebrek aan voldoende aanwijzingen van marktmisbruik. Twee dossiers werden aan het gerecht overgemaakt volgens de procedure die vóór 1 juni 2003 van kracht was.

De Commissie is zelf 79 nieuwe onderzoeken gestart sinds 1 juni 2003. Wanneer een dergelijk onderzoek daartoe grond biedt, wordt aan het directiecomité voorgesteld een administratieve sanctieprocedure in te stellen. Het directiecomité zal in dit geval het dossier doorsturen naar de auditeur, die het dossier ten gunste en ten laste onderzoekt. Van de negentien dossiers die tijdens het jaar 2004 werden afgesloten, zijn 8 dossiers door het directiecomité aan de auditeur overgelegd.

De Commissie deed in 2004 74 maal een beroep op buitenlandse toezichthouders. De gemiddelde antwoordtijd bedroeg 54 dagen. De Commissie zelf heeft 13 nieuwe verzoeken om samenwerking van buitenlandse toezichthouders gekregen. De gemiddelde

antwoordtijd op deze verzoeken bedroeg 35 dagen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de geografische spreiding van de internationale samenwerking.

	Aanvragen van CBFA	Ontvangen aanvragen
Frankrijk	7	4
Verenigd Koninkrijk	22	1
Nederland	13	3
Luxemburg	21	0
Zwitserland	8	0
Duitsland	2	1
Oostenrijk	0	1
Zweden	0	2
Ierland	1	1
Totaal	74	13

Het toenemende belang van de internationale samenwerking bevestigt de keuze van de wetgever in 2002 om de bevoegdheden inzake marktmisbruik te centraliseren bij een administratieve overheid met een grotere internationale zichtbaarheid, zoals de Commissie.

Tenslotte heeft de Commissie twee adviezen uitgebracht op verzoek van de gerechtelijke overheden van Dendermonde en van Gent.

*

Ter gelegenheid van een studie over de sanctieprocedure is, op voorstel van het directiecomité, door de raad van toezicht een beleidslijn inzake de bekendmaking van sancties voor marktmisbruik vastgelegd. Deze zullen nominatief worden bekendge-

maakt, wanneer dit nut heeft voor de werking van de financiële markten of voor de beleggersbescherming. In elk geval zal statistische informatie worden verstrekt over de opgelegde sancties.

In 2004 nam de Commissie actief deel aan de werkzaamheden binnen CESR met betrekking tot marktmisbruik. CESR bracht eerder al adviezen uit voor de uitvoeringsmaatregelen van de Europese Commissie (niveau 2 van de Lamfalussy-procedure), en werkt nu waar nodig aan richtsnoeren met het oog op een geharmoniseerd financieel toezicht binnen de Europese Unie (niveau 3). CESR-POL, de permanente groep die gericht is op de grensoverschrijdende samenwerking, belastte een tijdelijke subgroep met de uitwerking van richtsnoeren en toelichting over bepaalde aspecten van de nieuwe regelgeving, met name gebruikelijke markt-

praktijken, marktmanipulatie en de melding van verdachte transacties (89) CESR-POL zelf kwam vier keer bijeen om onder andere te bespreken hoe het toezicht en de internationale samenwerking kan worden verbeterd. Hierbij wordt onder meer gedacht aan een databank waarin volgens een typologie concrete gevallen van marktmisbruik, best practices voor gezamenlijke onderzoeken door meerdere toezichthouders en een bemiddelingsprocedure binnen CESR voor geschillen tussen toezichthouders worden opgenomen.

Op nationaal vlak heeft de Commissie ter voorbereiding van de verdere omzetting van de richtlijnen inzake marktmisbruik een consultatiedocument opgesteld en een rondetafelconferentie georganiseerd met belanghebbende partijen en deskundigen.

2.2.5.5.3. Doelstellingen

Tijdens 2005 zal prioriteit worden gegeven aan de opsporing van mogelijke gevallen van marktmisbruik, internationale samenwerking en samenwerking met de gerechtelijke autoriteiten. Bijzondere aandacht zal gaan naar de implementatie van de richtlijnen inzake marktmisbruik en met name van de preventieve maatregelen die in het kader van de Lamfalussy-procedure zijn voorgeschreven door de uitvoeringsrichtlijnen van de Europese Commissie.

2.2.5.6. Toezicht op de marktondernemingen

2.2.5.6.1. Toezichtsoopdracht

Met het oog op de bescherming van de belangen van de beleggers en om de goede werking, de integriteit en de transparantie van de markten te garanderen, voorziet de wet van 2 augustus 2002 dat de marktondernemingen erkend worden door de minister van Financiën, op advies van de Commissie. Daartoe bepaalt de wet een aantal precieze voorwaarden inzake het aandeelhouderschap, de organisatie en het management. Bovendien moet een marktonderneming over voldoende financiële middelen beschikken om haar markten te organiseren.

Enkel een marktonderneming mag gereguleerde markten organiseren, die op hun beurt aan vereisten op het gebied van werking en transparantie moeten beantwoorden.

In het kader van deze bepalingen, oefent de Commissie doorlopend toezicht uit op de marktondernemingen om na te gaan of de erkenningsvoorwaarden nageleefd worden.

Voor Euronext wordt dit nationaal toezicht aangevuld met overleg tussen de regelgevers van de landen van de Euronext-zone dat, in voorkomend geval, uitmondt in gemeenschappelijke opdrachten in verband met functies die op het niveau van de Euronext-groep worden uitgeoefend.

2.2.5.6.2. Activiteitsverslag

In de loop van het werkjaar heeft de Commissie, naast de gewone toezichttaken, ook aan volgende punten aandacht geschonken.

Ze heeft allereerst de uitwerking van het basisdossier voor het toezicht op de marktondernemingen afgerond, in de wetenschap dat deze pas sinds juni 2003 onder het toezicht in eerste lijn van de Commissie staan. De Commissie heeft ook gewerkt aan de samenstelling van een gemeenschappelijke gegevensbank voor de Belgische en buitenlandse regelgevers, waarin Euronext alle informatie kan invoeren die ze als transnationale groep aan al haar regelgevers moet geven.

De Commissie heeft ook talrijke wijzigingen van de marktregels betreffende Euronext en het Rentefonds onderzocht.

Tot slot was ze ook actief aanwezig in de verschillende comités van regelgevers van Euronext en in de CESR-werkgroepen betreffende de Richtlijn MiFID.

2.2.5.6.3. Doelstellingen

De doelstellingen voor de Commissie voor het jaar 2005 zijn het sterker toezicht op Euronext, zowel nationaal als in het kader van de comités van regelgevers, evenals de voorbereiding van de tenuitvoerlegging van de Richtlijn MiFID.

(89) Zie "Market Abuse Directive – Level 3 – Preliminary guidance and information on the common operation of the directive" (cesr/04-505) op het webadres www.cesr-eu.org.

2.2.5.7. Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging

2.2.5.7.1. Toezichtsoverdracht

Instellingen voor collectieve belegging (hierna ICB's) trekken financieringsmiddelen aan vanwege beleggers met de bedoeling dit vermogen collectief te beheren. Dit beheer gebeurt volgens een vooraf uitgestippeld beleggingsbeleid en met eerbiediging van het beginsel van risicospreiding. Wanneer Belgische of buitenlandse ICB's hun financieringsmiddelen in België aantrekken uit het publiek, zijn ze onderworpen aan beleggersbeschermende regelgeving en aan het toezicht van de Commissie (90). De dienst collectief beheer van spaarproducten is belast met dit toezicht.

Het toezicht op openbare instellingen voor collectieve belegging is tweevoudig van aard.

- De Commissie ziet enerzijds toe op de *kwaliteit van de informatieverstrekking* van de ICB aan het publiek. Dit gebeurt vooreerst via een a-priori-toezicht op het prospectus. Bovendien moet ook elke reclame die een ICB, desgevallend via haar bemiddelaars, publiceert, voorafgaandelijk door de Commissie worden goedgekeurd. Het halfjaarlijks en jaarverslag van de ICB bieden de belegger ten slotte informatie over de activiteiten en de resultaten van de ICB. Deze periodieke verslaggeving is aan een a-posteriori-toezicht onderworpen. Passende informatie over beleggingsbeleid en de hiermee gepaard gaande risico's, kostenstructuur en rendement staan in de transparantieregels voorop.
- Een tweede luik van het toezicht slaat op de *organisatie en werking van een ICB*. In het kader hiervan ziet de CBFA er op toe dat de ICB, desgevallend via de aanstelling van een beheervenootschap, over een passende administratieve, boekhoudkundige, financiële en technische organisatie beschikt. Tevens moet de ICB over de geschikte beleidsstructuren beschikken die waarborgen dat de ICB op autonome wijze en in het uitsluitend belang van de beleggers wordt beheerd.

Financiële bemiddelaars die via aanstelling of via delegatie van beheertaken betrokken zijn bij de werking of het op de markt brengen van een ICB, zijn onderworpen aan specifieke gedragsregels, die in het bijzonder beogen om belangenconflicten te beheren. Het toezicht hecht een toenemend belang aan de naleving van deze regels.

Hoewel het de Commissie niet toekomt om de kwaliteit van het door een ICB gevoerd vermogensbeheer te beoordelen, gaat ze na of dit beleid overeenstemt met de wettelijke beleggings- en risicospreidingsregels en met het statutair vastgelegde beleggingsbeleid. Met de geleidelijke inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving op ICB's (91) zal ook het risicobeheer dat past bij het beleggingsbeleid, een aandachtspunt worden in het toezicht.

Het toezicht van de Commissie heeft niet tot doel de belegger te garanderen dat het vermogen van de ICB intact zal blijven, en meer algemeen, dat de ICB geen verlies zal boeken. Anders dan instellingen onder prudentieel toezicht (92), zijn ICB's overigens niet onderworpen aan solvabiliteits- of liquiditeitsregels.

- (90) De toepasselijke regelgeving en het toezicht variëren al naargelang de nationaliteit van de ICB en de toegelaten categorie van beleggingen waarvoor ze opteert. Het toezicht op Europese ICB's waarvan het beleggingsbeleid strookt met de geharmoniseerde Europese regelgeving (hierna ICBE's), beperkt zich tot de naleving van de Belgische regels inzake commercialisatie.
- (91) Wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles en koninklijk besluit van 4 maart 2005 met betrekking tot bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging (B.S., 9 maart 2005).
- (92) Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen, beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging en verzekeringsondernemingen zijn aan een prudentieel toezicht onderworpen.

2.2.5.7.2. Cijfermatige schets van de evolutie van de sector van de ICB's en van de activiteiten van de dienst belast met het toezicht op het beheer van collectieve spaarproducten.

▣ Cijfergegevens over het aantal instellingen onder toezicht

	31/12/2000 (*)	31/12/2001 (*)	31/12/2002 (*)	31/12/2003 (*)	31/12/2004
Belgische ICB's	151	157	157	155	160
Compartmenten	1.851 (**)	1.951 (**)	1.987 (**)	1.979 (**) 1.252 (***)	1.372 (***)
Buitenlandse ICB's zonder paspoort	37	35	34	49	39
Compartmenten	169	149	145	142	112
Buitenlandse ICB's met paspoort	227	239	230	218	206
Compartmenten	1.732	1.880	1.891	1.925	1.918
Totaal ICB's	415	431	421	422	405
Totaal Compartmenten	3.752	3.980	4.023	4.046 (**)	

(*) De vergelijking met de periode vóór 2000 geeft een vertekend beeld, omdat andere criteria zijn gehanteerd. Vanaf oktober 2000 worden immers als gevolg van een gewijzigde administratieve praktijk (93) niet langer alle statutair opgerichte compartimenten, maar enkel nog de werkelijk gecommmercialiseerde compartimenten ingeschreven. Dit leidt tot een vermindering van het aantal ingeschreven compartimenten vanaf oktober 2000.

De statutair opgerichte compartimenten van Belgische ICB's die vóór oktober 2000 werden ingeschreven, maar niet gecommmercialiseerd, werden daarenboven pas in december 2003 daadwerkelijk van de lijst geschrapt.

De niet-gecommmercialiseerde compartimenten van buitenlandse ICB's werden sedert eind 2000 geleidelijk aan, in functie van de bijwerking van de dossiers, van de lijst geschrapt.

(**) Inclusief de statutair opgerichte compartimenten die vóór oktober 2000 werden ingeschreven, maar niet gecommmercialiseerd.

(***) Exclusief de statutair opgerichte, maar niet-gecommmercialiseerde compartimenten die vóór oktober 2000 werden ingeschreven en in december 2003 daadwerkelijk van de lijst werden geschrapt.

De vertraagde groei van het aantal in België gecommmercialiseerde ICB's en compartimenten, die de sector sinds 2001 kenmerkte, lijkt in de voorbije verslagperiode te zijn gekenterd.

Deze vaststelling geldt evenwel uitsluitend voor de Belgische ICB's. Het aantal Belgische beleggingsinstellingen steeg inderdaad met 3% en hun aantal compartimenten is toegenomen met 9,6%. Het merendeel van de nieuwe compartimenten behoort tot het segment van de beleggingsinstellingen met kapitaalbescherming.

Voor de buitenlandse ICB's daarentegen stelt men een duidelijke daling van het aantal in België gecommmercialiseerde instellingen en compartimenten vast (respectievelijk – 6% en – 21% voor de beleggingsinstellingen met en zonder paspoort en respectievelijk – 0,4% en – 21% voor de compartimenten met en zonder paspoort).

De ICB's waarvoor de Commissie als toezichthouder in eerste lijn verantwoordelijk is (ICB's naar Belgisch recht en buitenlandse ICB's zonder paspoort), vertegenwoordigden op 31 december 2004 49,1% van het geheel der instellingen en 43,64% van de compartimenten (per 31 december 2003, 48% van het geheel der instellingen en 42% van de compartimenten).

(93) Zie het jaarverslag CBF 2000-2001, p. 86.

❖ Evolutie van het netto-actief van de Belgische ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

	31/12/2000	31/12/2001	31/12/2002	31/12/2003	31/12/2004
Netto-actief van de open ICB's naar Belgisch recht					
in miljard euro	83,51	88,32	78,26	85,05	95,33

Op 31 december 2004 bedroeg het netto-actief van de ICB's naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die in België worden gecommmercialiseerd (95,33 miljard euro) 63,9% van het netto-actief van de Belgische en buitenlandse ICB's aangeboden op de Belgische markt (149,28 miljard euro).

Het netto-actief van de Belgische ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming bereikte aldus

het hoogste niveau dat sedert 1990 werd opgetekend. Daarenboven kende datzelfde netto-actief tijdens de verslagperiode opnieuw een groeiritm (+12%) dat sedert 2001 niet meer kon worden vastgesteld. Deze stijging is niet alleen te danken aan de netto inschrijvingen, die met 35,6% stegen, maar ook en vooral aan de door de ICB's geboekte resultaten (+76,5%). Het herstel van de markt van de Belgische ICB's dat zich na een moeilijk jaar 2002 reeds aftekende in 2003, lijkt aldus te worden bevestigd.

❖ Evolutie van het activiteitsvolume van de dienst

	2000	2001	2002	2003	2004
Aantal inschrijvingen					
- <i>Nieuwe ICB's</i>	38	33	29	33	27
- <i>Nieuwe compartimenten</i>	770	497	397	473	418
Aantal ter beraadslaging aan het directiecomité voorgelegde dossiers (*)	510	556	577	677	685
Aantal overname- en uitkoopbiedingen	6	15	3	2	0

(*) Deze dossiers hebben niet alleen betrekking op de inschrijving van ICB's en hun compartimenten en op de bijwerking van het erkenningsdossier, maar behandelen vaak ook principiële vragen.

Het aantal dossiers dat aan het directiecomité ter goedkeuring werd voorgelegd – één van de indicatoren van het activiteitsvolume van de dienst – is stabiel gebleven in vergelijking met de belangrijke stijging die zich tussen 2003 en 2002 voordeed. Tezelfdertijd neemt het aantal nieuwe inschrijvingen af, zowel van

beleggingsinstellingen als van compartimenten. Deze cijfers weerspiegelen een wijziging in de aard van de behandelde dossiers, die meer dan voorheen betrekken hebben op de herstructurering van het bestaande gamma van ICB's of op wijzigingen in de beheerstructuur.

2.2.5.7.3. Activiteitsverslag

Tijdens de voorbije verslagperiode werden belangrijke middelen ingezet voor de omzetting van de UCITS-III-richtlijnen (94) en de verdere modernisering van het reglementaire kader van de ICB's. Dit gebeurde zowel op nationaal, als op Europees en internationaal vlak.

- ❖ Op *nationaal vlak* verleende de Commissie haar medewerking aan het ontwerp van nieuwe kaderwet die medio 2004 door het parlement werd goedgekeurd als de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles (95). Deze wet wordt in het verslag van het directiecomité uitvoerig toegelicht (96).
- ❖ Daarnaast heeft de minister van Financiën de Commissie gelast met de voorbereiding van een ontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van voormelde kaderwet, dat begin 2005 het leven zag als het koninklijk besluit van 4 maart 2005 met betrekking tot bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging (97). Dit besluit regelt het statuut van de Belgische ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming die voldoen aan de voorwaarden van Richtlijn 85/611/EG (98) of die beleggen in effecten en liquide middelen. Het regelt ook het stelsel waaraan buitenlandse ICB's zijn onderworpen wanneer hun effecten in België worden gecommmercialiseerd.

Het K.B. van 4 maart 2005 zet de beleggingsregels van de Productrichtlijn om, alsook de schema's van het prospectus en vereenvoudigd prospectus uit Richtlijn 2001/107/EG. Hierbij werd in grote mate

rekening gehouden met de Aanbevelingen van de Europese Commissie in verband met het gebruik van afgeleide instrumenten en de inhoud van het vereenvoudigd prospectus (99). Deze regels worden op vrij analoge wijze uitgebreid tot de niet-geharmoniseerde beleggingsinstellingen.

Buiten de omzetting van voormelde UCITS-III-richtlijnen bevat het besluit van 4 maart 2005 ook de in het vorige jaarverslag aangekondigde vernieuwingen in het reglementair kader (100). Ze worden uitvoerig besproken in het verslag van het directiecomité (101).

- ❖ Op *internationaal vlak* was de Commissie actief betrokken bij de werkzaamheden van de *Expert Group on Investment Management*, een nieuw opgerichte subgroep binnen CESR. Deze expertengroep heeft haar werkzaamheden tijdens de voorbije verslagperiode bij voorrang toegespitst op de UCITS-III-richtlijnen. Verschillende werkgroepen hebben zich gebogen over een aantal interpretatiekwesties die bij de concrete toepassing van deze richtlijnen zijn gerezen.

Het overleg in deze werkgroepen heeft vooreerst geleid tot aanbevelingen inzake de uniforme toepassing door de Europese toezichthouders van de overgangsbepalingen van voormelde richtlijnen. Dezelfde aanbevelingen bevatten tevens een geharmoniseerde uitlegging van de draagwijdte van de Europese paspoorten van ICBE's en van UCITS-III-beheervenootschappen (102). Deze CESR-richtlijnen kwamen tot stand in het kader van de coördinatie tussen effectentoezichthouders op *level 3* van de Lamfalussyprocedure. Ze worden toegelicht

- (94) Richtlijn 2001/107/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 januari 2002 tot wijziging van Richtlijn 85/611/EEG van de Raad tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) met het oog op de reglementering van beheermaatschappijen en vereenvoudigde prospectussen (hierna ook Richtlijn "Beheervenootschappen en prospectussen" genoemd), en Richtlijn 2001/108/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 januari 2002 tot wijziging van Richtlijn 85/611/EEG van de Raad tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's), betreffende beleggingen van icbe's (hierna ook "Productrichtlijn" genoemd).
- (95) Belgisch Staatsblad van 9 maart 2005.
- (96) Zie het verslag van het directiecomité, p. 120-124, alsook het jaarverslag CBF 2002-2003, 178-183.
- (97) Belgisch Staatsblad van 9 maart 2005.
- (98) Richtlijn 85/611/EEG van de Raad tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's), zoals gewijzigd door voormelde Richtlijnen 2001/107/EG en 2001/108/EG.
- (99) Aanbeveling 2004/383/EG van de Commissie van 27 april 2004 betreffende het gebruik van financiële derivaten door instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) en Aanbeveling 2004/384/EG van de Commissie van 27 april 2004 betreffende bepaalde gegevens die overeenkomstig schema C van bijlage I bij Richtlijn 85/611/EEG; zie bespreking van deze Aanbevelingen in het verslag van het directiecomité, alsook jaarverslag CBF 2002-2003, p. 177.
- (100) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, 182-183.
- (101) Zie het verslag van het directiecomité, p. 124-127.
- (102) CESR's guidelines for supervisors regarding the transitional provisions of the amending UCITS Directives (2001/107/EC and 2001/108/EC) d.d. februari 2005 (CESR/04-434b), consulteerbaar op www.cesr-eu.org.

in het verslag van het directiecomité. Het spreekt voor zich dat de Commissie alles in het werk zal stellen om deze CESR-aanbevelingen te doen naleven.

Daarnaast legde de *CESR Expert Group on Investment Management* zich toe op de voorbereiding van een technisch advies aan de Europese Commissie tot verduidelijking van de definities van Richtlijn 85/611/EEG inzake de beleggingen die voor een ICBE in aanmerking komen (103). Dit advies (104) moet bijdragen tot een uniforme toepassing van de beleggingsregels van de Productrichtlijn. Het toepassingsgebied en de concrete aspecten van dit advies worden in het verslag van het directiecomité besproken (105).

Buiten de werkzaamheden die verband hielden met de omzetting van de UCITS-III-richtlijnen, kwamen volgende thema's en activiteiten aan bod bij het gevoerde controlebeleid:

- ✦ In december 2003 heeft de Commissie, vanuit preventief oogpunt, een enquête gevoerd (106) over de (controle)procedures die ICB's en bemiddelaars hanteren om wanpraktijken zoals "*late trading*" (107) en "*market timing*" (108) te verhinderen.

Tijdens de verslagperiode werden de resultaten van dit onderzoek geanalyseerd. Naar analogie met de vaststellingen van andere Europese effectentoezichthouders, heeft deze analyse niet tot verontrustende bevindingen geleid. Niettemin werden volgende maatregelen genomen om voormelde praktijken in de toekomst verder te voorkomen.

Eenzijds werd de bestaande reglementering aangescherpt met specifieke regels ter zake. Anderzijds werden, in samenwerking met het departe-

ment prudentiële controle op de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen, inspecties ter plaatse opgestart met de bedoeling de resultaten van voormelde enquête te verifiëren.

- ✦ Het departement heeft zich tijdens de verslagperiode ook gebogen over de toepassing van de IAS/IFRS op de vastgoedbevaks.

De Europese Verordening van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen verplicht beursgenoteerde vennootschappen om hun geconsolideerde jaarrekening vanaf 1 januari 2005 op te stellen met toepassing van IAS/IFRS. Omwille van de verplichte notering van hun rechten van deelneming geldt deze verplichting ook voor de vastgoedbevaks.

De statutaire rekeningen van de vastgoedbevaks worden echter opgesteld met toepassing van het Belgisch boekhoudrecht. Dit betekent meteen dat de IAS/IFRS niet zullen gelden voor de vastgoedbevaks die geen geconsolideerde rekeningen opstellen (109). Uit de toepassing van verschillende boekhoudnormen op vastgoedbevaks die consolideren en op diegene die enkel statutaire jaarrekeningen opstellen vloeit voort dat de financiële informatie binnen dit beperkte marktsegment in grote mate aan vergelijkbaarheid inboet.

Mede rekening houdend met het bijzonder fiscaal statuut van de vastgoedbevaks, leek het om deze reden raadzaam om de toepassing van IAS/IFRS uit te breiden tot de statutaire rekeningen van alle vastgoedbevaks, ongeacht of ze al dan niet consolideren. De Commissie zal een advies in die zin richten tot de minister van Financiën.

In deze context voerde het departement bij alle vastgoedbevaks een enquête.

(103) Artikel 53 bis van Richtlijn 85/611/EEG verleende de Europese Commissie de bevoegdheid om technische wijzigingen aan te brengen aan de Richtlijn teneinde de definities te verduidelijken en een eenvormige toepassing van de richtlijn te waarborgen. Het Contactcomité ingesteld door artikel 53 van dezelfde Richtlijn fungeerde hierbij als regelgevend comité in de zin van artikel 5 van Besluit 1999/468/EG van de Raad. Deze procedure was vergelijkbaar met Level 2 van de zogenaamde Lamfalussyprocedure. Sedert de inwerkingtreding van de "Lamfalussy Extension"-Richtlijn (RL 2005/1/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2005), werd de rol van het Contact Comité overgenomen door het ESC. Het advies gevraagd door de Europese Commissie aan de CESR Expert Group on Investment Management liep op deze institutionele wijziging vooruit.

(104) CESR's Advice on Clarification of Definitions concerning Eligible Assets for Investments of UCITS – Consultation Paper (CESR/05-064b), consulteerbaar op www.cesr.org.

(105) Zie het verslag van het directiecomité, p. 119-120.

(106) Zie het jaarverslag 2002-2003, p. 191-192; de vragenlijst kan worden geconsulteerd op www.cbfa.be.

(107) "*Late trading*" is een illegale praktijk waarbij aan sommige cliënten wordt toegestaan om aankoop- of verkooporders van rechten van deelneming in fondsen door te geven nadat hun slotkoers voor die dag is vastgesteld, met andere woorden tegen een gekende koers.

(108) "*Market timing*" of "*short term trading*" houdt in dat aankoop- of verkooporders van rechten van deelneming in fondsen op zeer korte termijn worden uitgevoerd. Deze praktijk wordt illegaal wanneer deze korte-termijnbeleggingen door hun omvang en/of recurrente aard schade berokkenen aan de "stabiele" deelnemers van de ICB.

(109) Op 31 december 2004 stelden slechts 6 van de 11 vastgoedbevaks geconsolideerde jaarrekeningen op.

Uit dit onderzoek blijkt vooreerst dat alle vastgoedbevaks in beginsel kunnen instemmen met de toepassing van IAS/IFRS op hun statutaire rekeningen. Voor nagenoeg alle ondervraagde instellingen lijkt dit haalbaar met ingang van 1 januari 2006.

Op grond van dezelfde enquête peilde het departement naar de stand van voorbereiding van de vastgoedbevaks op de overgang naar IAS/IFRS, niet alleen voor wat betreft de geconsolideerde rekeningen, doch ook voor de eventuele toepassing van de internationale boekhoudnormen op de statutaire rekeningen. Uit de antwoorden op deze vragenlijst blijkt dat er binnen de sector grote verschillen bestaan. Het is opvallend dat deze verschillen zich niet alleen aftekenen tussen de consoliderende en niet-consoliderende vastgoedbevaks.

De voorgenomen overgang naar IAS/IFRS voor de statutaire jaarrekeningen zal een aanpassing vergen van de regels inzake de boekhouding en de jaarrekening van de vastgoedbevaks. De Commissie neemt zich voor om in het kader van deze nieuwe regelgeving en in overleg met de sector te komen tot uniforme IAS/IFRS-rapporteringschema's, zowel voor de statutaire als voor de geconsolideerde jaarrekeningen.

De toepassing van IAS/IFRS op de vastgoedbevaks zal eveneens een aanpassing vergen van het koninklijk besluit van 10 april 1995 op de vastgoedbevaks, onder meer inzake de bepaling van de grondslag voor de berekening van de schuldgraad en van het uitkeerbaar resultaat. In dit kader neemt de Commissie zich voor te onderzoeken of andere bepalingen van voormeld koninklijk besluit voor wijziging vatbaar zijn.

- De wet van 17 mei 2004 tot aanpassing van het wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 op het vlak van het pensioensparen heeft de regels inzake het beleggingsbeleid van de Belgische pensioenspaarfondsen radicaal gewijzigd. Op grond van een analyse van de portefeuilles van deze belegginginstellingen heeft de Commissie gepoogd te onderzoeken of de pensioenspaarfondsen de aanpassing van hun beleggingsbeleid hebben doorgevoerd

in het uitsluitend belang van de deelnemers en of er een verstoring in de markt van de Belgische aandelen kon worden vastgesteld ingevolge deze aanpassing. In deze context heeft de Commissie er bij het nazicht van de periodieke rapportering van de pensioenspaarfondsen ook op aangedrongen dat de toekomstige oriëntatie van het beleggingsbeleid duidelijk wordt toegelicht in de halfjaarlijkse en jaarverslagen.

- Bepaalde verzekeringsproducten, met name deze die bekend staan als de takken 21, 23 en 26 (110), vertonen vanuit economisch oogpunt gelijkaardige kenmerken als financiële producten. Het is wenselijk voor gelijkaardige producten een gelijke beleggersbescherming en gelijkaardige werkingsvoorwaarden voor sectoren en bemiddelaars te creëren. Om deze reden heeft de Commissie concrete tekstvoorstellen gedaan om reclame voor voormelde verzekeringsproducten aan gelijkaardige reclameregels te onderwerpen als ICB's. Dit gebeurde in het kader van het overleg dat plaatsgreep in de schoot van de Raad voor het Verbruik (111) over een ontwerp van koninklijk besluit inzake reclame voor verschillende financiële diensten (112).
- Het departement is actief betrokken bij de voorbereiding van de omzetting van de gedragsregels uit MIFID (113) in het Belgisch recht. Dit gebeurt in de schoot van een interdepartementale werkgroep (114), die aan de hand van de gepubliceerde CESR-consultatiedocumenten nu reeds de impact van MIFID op het bestaande wettelijk kader in kaart brengt.
- Ten slotte werd verder werk gemaakt van de vereenvoudiging van de administratieve procedures. Om elke maand de volledige, gedetailleerde en juiste officiële (115) lijsten voor de instellingen van collectieve belegging naar Belgisch en naar buitenlands recht op de website te kunnen plaatsen, heeft de dienst "Beheer van collectieve spaarproducten" een hele reeks procedures voor de administratieve vereenvoudiging ingevoerd en de gegevensbank globaal bijgewerkt, zodat de officiële lijsten automatisch gegenereerd worden.

- (110) Takken 21, 23 en 26 vermeld in bijlage 1 bij het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen.
- (111) De CBFA is geen lid van de Raad voor het Verbruik, doch wordt als expert uitgenodigd om deel te nemen aan de vergaderingen van de Commissie Financiële Diensten van de Raad voor het Verbruik.
- (112) Ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 23 maart 1995 betreffende de prijsaanduiding van homogene financiële diensten en tot reglementering van de reclame voor verschillende financiële diensten en instrumenten; dit ontwerp is genomen in uitvoering van de wet van 14 juli 1991 op de handelspraktijken.
- (113) Richtlijn 2004/39/EG betreffende de markten voor financiële instrumenten.
- (114) Zie dit verslag, p. 48.
- (115) Lijsten van de instellingen voor collectieve belegging en van hun compartimenten en lijst van de erkende revisoren en van de erkende revisorenvennootschappen, evenals van hun mandaten in de instellingen voor collectieve belegging.

Over een aantal van deze thema's wordt gerapporteerd in het verslag van het directiecomité.

2.2.5.7.4. Beleidsdoelstellingen

Nieuwe reglementering is in de maak die het nieuwe wetgevend kader moet voltooien. In dit verband wordt een ontwerp van koninklijk besluit op de boekhouding, jaarrekening en periodieke verslaggeving van de Belgische open ICB's voorbereid. Daarnaast zal de Commissie in de eerste helft van 2005 onder de vorm van omzendbrieven toelichting verstrekken over de toepassing van de nieuwe regelgeving in de tijd, over de inhoud van het prospectus en vereenvoudigd prospectus en de procedure tot goedkeuring ervan en ten slotte over de organisatievereisten gesteld aan een zelf-beheerde ICB. Ook nieuwe rapporteringsregels kunnen in de loop van het volgende verslagjaar worden verwacht.

Het valt te verwachten dat tijdens de komende verslagperiode veel middelen zullen moeten worden ingezet voor het operationele toezicht op de omschakeling van de Belgische ICBE's naar het UCITS-III-statuut en hun aanpassing aan de nieuwe regelgeving. In een eerste stadium zal dit vooral betrekking hebben op de aanpassing van de prospectussen. Naar analogie met wat bij de andere Europese toezichthouders kan worden vastgesteld, zal dit vermoedelijk een zware administratieve belasting met zich brengen.

Niettemin ligt het in de bedoeling van de dienst om een vernieuwde, nog meer risicogerichte aanpak van de controle van de jaarverslagen te lanceren, alsook van start te gaan met een systematische analyse van de portefeuilles van de ICB's.

De Commissie neemt zich ook voor om het overleg met de erkende revisoren voort te zetten. Dit overleg beoogt om de wettelijke controleopdrachten van de erkende revisor in collectieve beleggingsinstellingen verder te definiëren of te verduidelijken.

Ten slotte bestaat het voornemen om een toezichtskader voor effectenleningen te ontwikkelen.

2.2.5.8. Internationale regelgeving

De activiteiten van de Commissie inzake effectenverkeer spitsen zich toe op het Comité van Europese Effectentoezichthouders (CESR), de Internationale Organisatie van Effectentoezichthouders (IOSCO) en het Euronext Comité van Regelgevers.

Het Comité van Europese Effectentoezichthouders, afgekort "CESR", is het netwerk van nationale regelgevers van de Europese Unie (116). Het beslissingsorgaan van CESR is het Comité van Voorzitters. Dit wordt bijgestaan door drie vaste comités (het *Review Panel*, *CESR-Fin* en *CESR-Pol*) en door een aantal tijdelijke werkgroepen (transparantie, MiFid, prospectus, clearing & settlement). In 2004 stelde het Comité van Voorzitters in zijn midden een werkgroep samen waar de Commissie deel van uitmaakte, voor een strategische denkoefening over de evolutie van de regelgeving in Europa over vijf jaar. Deze denkoefening mondde uit in het "Himalaya" rapport dat momenteel wordt besproken in verschillende Europese kringen (117).

Er wordt, volgens thema, verslag uitgebracht van de deelname van de Commissie aan deze tijdelijke werkgroepen. De werkzaamheden van *CESR-Pol* worden belicht in het deel over de marktmisbruiken. De Commissie droeg ook actief bij tot de werkzaamheden van het *Review Panel* dat een belangrijke rol krijgt op het stuk van de convergentie van de toezichtpraktijken. Zo werd een methodologie uitgewerkt om de invoering na te gaan van de normen die CESR vastlegde op het gebied van de bescherming van de beleggers en van de organisatie van alternatieve verhandelingsystemen. Tevens vond een vergelijkende studie plaats van de bevoegdheden van de leden van CESR. In 2004 legde *CESR-Fin* zich, met medewerking van zijn drie subcomités, toe op de endossering van IAS 39 op de financiële instrumenten, op de afronding van de begeleiding inzake de coördinatie en de toepassing van de financiële informatie, alsook op de inrichting van een *CESR Audit Task Force* om de geharmoniseerde implementatie van de nieuwe Europese boekhoudnormen te bevorderen.

(116) Het CESR brengt technische adviezen uit, op verzoek van de Europese Commissie, over de uitvoeringsmaatregelen die deze dient te nemen in het kader van de Lamfalussy-procedure (reglementering op niveau 2). Het CESR heeft ook de taak om de tenuitvoerlegging van de regels door de uitwerking van "best practices" of van interpretatieve aanbevelingen te harmoniseren.

(117) Which supervisory tools for the EU securities markets ? Preliminary Progress Report ("Himalaya Report"), www.cesr-eu.org.

De Internationale Organisatie van Effectentoezichthouders: de Commissie droeg in 2004 ruimer bij tot de werkzaamheden van de IOSCO, om de instelling en de Belgische financiële markt meer in de kijker te plaatsen. Naast de deelname aan de vergaderingen van het Comité van Voorzitters, van het Regionaal Comité Europa en van twee technische comités ("*Standing Committee*" en "*disclosure sub-committee*"), werd deze ruimere aanwezigheid gekenmerkt door de opname van de Commissie, na een complex proces dat een aanpassing van de Belgische reglementaire teksten vergde, als lid van het *multilateral memorandum of understanding* dat de IOSCO uitwerkte voor de uitwisseling van informatie en de internationale samenwerking tussen effectentoezichthouders. Dit *memorandum* waarvan de Amerikaanse toezichthouders (SEC en CFTC) ook lid zijn, is een belangrijk element dat de uitoefening van activiteiten onder toezicht door Belgische bedrijven in niet-Europese landen die tot genoemd *memorandum* toetraden, flink gemakkelijker kan maken.

Het Euronext Comité van Regelgevers: de coördinatie van het toezicht op Euronext berust op een *memorandum of understanding* tussen de betrokken regelgevers (AFM, AMF, CBFA, CMVM en FSA). De coördinatie van het toezicht gebeurt door het Comité van Voorzitters waarvan de beslissingen worden voorbereid door een stuurcomité. Het technisch werk wordt per thema uitgevoerd door vijf deskundigengroepen. Deze groepen zijn permanent en maken het mogelijk om, buiten het technisch werk, de contacten tussen de regelgevers vlotter te laten verlopen, in het kader van een toezichtmodel dat als één van de meest geavanceerde op het gebied van effecten wordt beschouwd. In 2004 ging vooral aandacht naar de opzet van een gemeenschappelijke proactieve aanpak inzake het risicobeheer, onder meer naar aanleiding van de centralisering van bepaalde functies in horizontale bevoegdheidslijnen voor de hele groep.

2.2.6. Bescherming financiële consument

Het departement "bescherming van de consumenten van financiële diensten" (118), deels bestaande uit medewerkers van de voormalige Commissie voor het Bank- en Financiewezen en deels uit medewerkers van de voormalige Controledienst voor de Verzekeringen, staat in voor diverse wettelijke opdrachten van de Commissie.

Het departement:

- 1° draagt bij tot de naleving van de regels bedoeld om de spaarders, beleggers en verzekeringnemers te beschermen tegen het onwettelijk aanbod van financiële producten of diensten (119);
- 2° ziet erop toe dat de contractvoorwaarden van de verzekeringsondernemingen de bepalingen naleven van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en haar uitvoeringsbesluiten en van de Controlewet en haar uitvoeringsbesluiten (120);
- 3° behandelt klachten in de verzekeringssector (artikel 15 van het Algemeen Reglement);
- 4° ziet toe op de ondernemingen en de verrichtingen bedoeld in de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet (121);
- 5° staat in voor het secretariaat van de Commissie voor Verzekeringen (122).

De activiteiten van het departement in het kader van deze diverse bevoegdheden worden hierna kort beschreven.

2.2.6.1. De bescherming van spaarders, beleggers en verzekerden tegen het onregelmatig aanbod van financiële diensten

Net als vroeger droeg het departement bij tot de bescherming van de consumenten van financiële diensten tegen het onregelmatig aanbod van financiële diensten (ook 'perimetercontrole' genoemd). Een groot aantal vragen naar informatie over de regelmatigheid van financiële diensten of producten die aan het publiek werden aangeboden werden in dat kader beantwoord. In 2004 ontving het departement 865 vragen naar inlichtingen, wat 7,3% meer is dan in 2003. Sinds 1 januari 2004 onderzoekt het departement ook de vragen naar inlichtingen om zich te vergewissen van de regelmatigheid van het aanbod van verzekeringsdiensten. Tot hertoe zijn deze vragen vrij beperkt in aantal gebleven.

De website van de Commissie heeft sinds het voorjaar van 2004 een nieuwe zoekmotor die consumenten in staat stelt om rechtstreeks na te gaan of een vennootschap of een tussenpersoon al of niet een vergunning heeft. Het departement heeft kunnen vaststellen dat veel mensen dit daadwerkelijk zelf via de website uitzoeken. Het zal het publiek aanmoedigen om deze preventieve stap te blijven zetten alvorens een financiële transactie af te sluiten met een onbekende tussenpersoon.

(118) Krachtens artikel 54, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten voorziet het organogram van de Commissie "in de instelling van de procedures en diensten, inzonderheid wat betreft de informatie en de bescherming van de belangen van de verbruikers, die gepast zijn voor de behandeling van de dossiers die vallen binnen het bevoegdheidsdomein van de CBFA overeenkomstig artikel 45".

(119) Artikel 45, § 1, 4° van de wet van 2 augustus 2002.

(120) Artikel 45, § 1, 6° en 7° van de wet van 2 augustus 2002.

(121) Artikel 45, § 1, 8° van de wet van 2 augustus 2002.

(122) Art. 41, § 5, van de Controlewet.

De forse stijging van de klachten over de financiële transacties die worden afgesloten door kredietinstellingen of beleggingsmaatschappijen die de toelating hebben om hun werkzaamheden in België regelmatig uit te oefenen, dient ook even aangekaart. Krachtens artikel 47 van de wet van 22 maart 1993 en artikel 93 van de wet van 6 april 1995 behoren de relaties tussen een kredietinstelling of een beleggingsonderneming en een welbepaalde klant niet tot de bevoegdheid van de Commissie, behalve als dit vereist is voor het toezicht op de instelling of de onderneming. De Commissie is dus niet bevoegd om individuele klachten van de klanten van de kredietinstellingen of de beleggingsondernemingen te onderzoeken. In akkoord met de Bemiddelingsdienst Banken – Krediet – Beleggingen, worden de personen die een klacht hebben over activiteiten die binnen de bevoegdheid van deze dienst vallen, aangeraden om zich tot de dienst in kwestie te wenden (123).

In november nam het departement deel aan Zenith, de beurs voor vijftigplussers, om aldus bij te dragen tot de voorlichting over financiële zaken. Deze bevolkingsgroep is een categorie die namelijk bijzonder blootstaat aan het onregelmatig aanbod van financiële diensten.

Net als in 2003 heeft de Commissie in 2004 tien dossiers overgemaakt aan de gerechtelijke overheid, op basis van ernstige aanwijzingen van onregelmatige financiële activiteiten in België of vanuit België. Telkens gaf ze ook een persbericht uit om het publiek te waarschuwen. Vijf aan de gerechtelijke diensten overgemaakte dossiers betroffen het aanbod van bankdiensten aan het publiek en vier dossiers betroffen het aanbod van beleggingsdiensten. De Commissie bracht ook een algemeen bericht uit om het publiek te waarschuwen voor de opkomst van een nieuwsoortig mechanisme van financiële fraude, namelijk *phising* (124).

Het departement voerde ook de uitwisselingen met de buitenlandse toezichtinstanties en met CESR-Pol (125) op. De persberichten die de Commissie publiceerde, werden overgemaakt aan het secretariaat van CESR-Pol, dat als doorgeefluik naar de andere leden van het CESR dient. Zoals in de vorige periode heeft de Commissie op haar

site de persberichten van andere leden van CESR geplaatst die haar door dit secretariaat werden overgemaakt. Dat waren er in 2004 achtentwintig, tegen drieëntwintig in de voorgaande achttien maanden. Dit cijfer, dat voortdurend groeit, is te verklaren door het toenemend aantal buitenlandse overheidsdiensten die, zoals de Commissie, het publiek stelselmatig waarschuwen voor het onregelmatig aanbod van financiële diensten. Het is ook toe te schrijven aan het feit dat, ondanks de inspanningen van de toezichthouders, financiële fraude een realiteit blijft die zich in Europa ontwikkelt, onder meer door het internet dat fraude vergemakkelijkt (126).

Het departement werkte mee aan de werkzaamheden van de OESO, voor de studie en de vergelijking van de ervaring die verschillende staten opdeden op het gebied van vorming en bescherming van de verbruiker, zowel inzake de financiële markten als de verzekeringen of de pensioenen. Deze samenwerking liep in 2005 verder, met de oprichting van een werkgroep in het kader van het Comité van de financiële markten en van de verzekeringen van de OESO.

2.2.6.2. De contractvoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten

In het kader van het toezicht op de contractvoorwaarden toetst het departement op een niet stelselmatige en *a posteriori-basis* de door de verzekeraars gebruikte verzekeringsovereenkomsten aan de toepasselijke wetgeving. Het betreft onder meer de algemene wetgeving inzake verzekeringen (127), het vereiste van duidelijkheid en nauwkeurigheid van de voorwaarden (128), het beginsel van evenwicht van de verrichtingen en van billijkheid tussen de verschillende categorieën van verzekerden (129), de verplichte vermeldingen inzake verzekeringen (130) en de regels betreffende het toepasselijke recht (131). De Commissie kan de intrekking of de omvorming eisen van documenten met contractueel of publicitair karakter die niet overeenstemmen met de door of krachtens de wet gestelde bepalingen. (132)

In de loop van het jaar 2004 heeft het departement een groot aantal verzekeringsovereenkomsten onderzocht

(123) De gevallen waarin de Bemiddelingsdienst Banken – Krediet – Beleggingen kan ingeschakeld worden en de procedure die daartoe dient gevolgd worden uiteengezet op de site <http://www.ombfin.be>.

(124) Zie het verslag van het directiecomité, p. 147.

(125) CESR-Pol is een overlegstructuur binnen het CESR voor de bevordering van de uitwisseling van informatie en de samenwerking tussen de leden, in het kader van de toezichtwerkzaamheden.

(126) Zie het verslag van het directiecomité, p. 147.

(127) De wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen.

(128) Art. 14 van het Algemeen Reglement.

(129) Art. 12, eerste alinea, van voormeld koninklijk besluit van 22 februari 1991.

(130) Art. 20 van de wet van de Controlewet en artikel 15 van het Algemeen Reglement.

(131) Art. 28ter - 28nonies van de Controlewet.

(132) Art. 21octies, § 1, van de Controlewet.

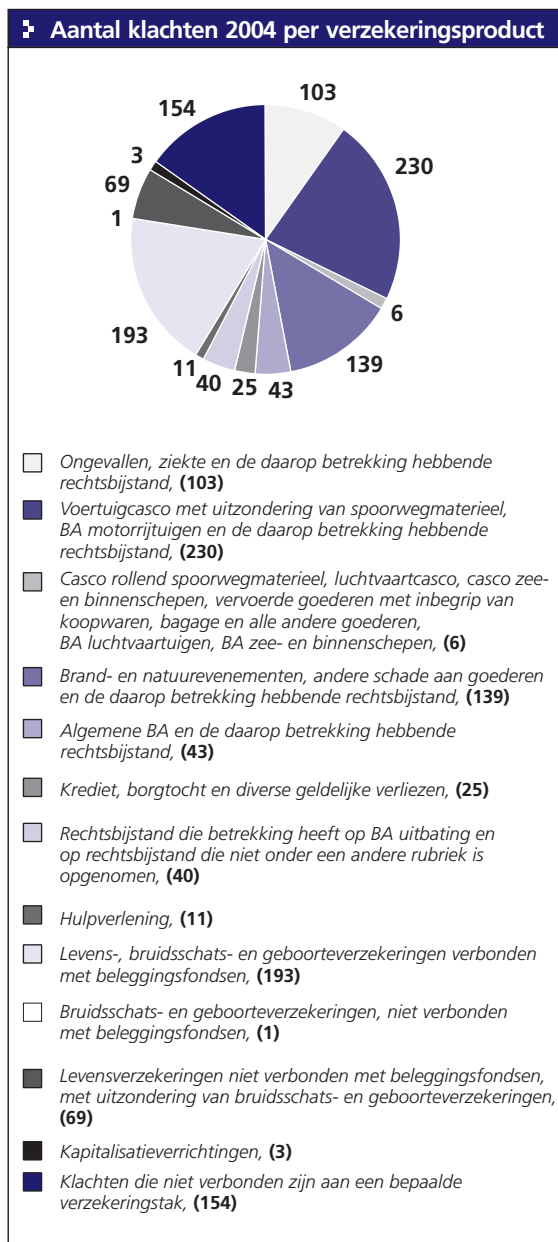
die hem door verzekeringsondernemingen werden toegestuurd met het oog op toetsing.

Bijzondere aandacht werd ook besteed aan de controle van de voorwaarden voor de verzekering burgerlijke aansprakelijkheid motorrijtuigen voor jongeren. Talrijke polissen werden daartoe opgevraagd. Een eerste onderzoek van deze polissen leert dat sommige verzekeraars onduidelijke en onnauwkeurige clausules hanteren. Dit onderzoek zal in 2005 worden voortgezet.

Het departement neemt zich voor om zijn toetsingsbeleid in de loop van 2005 verder te verfijnen en af te stemmen op enkele thema's die vanuit prudentieel standpunt of met het oog op consumentenbescherming als belangrijk worden gezien.

Vertegenwoordigers van het departement hebben voorts als deskundige deelgenomen aan de door de minister van Economie opgerichte werkgroep chronische ziekten. In de werkgroep hebben afgevaardigden zitting van patiëntenverenigingen, ziekenfondsen, de Controledienst voor de Ziekenfondsen en de verzekeraars. De werkgroep tracht oplossingen uit te werken voor de problemen die chronische zieken ondervinden bij het bekomen en behouden van verzekeringen.

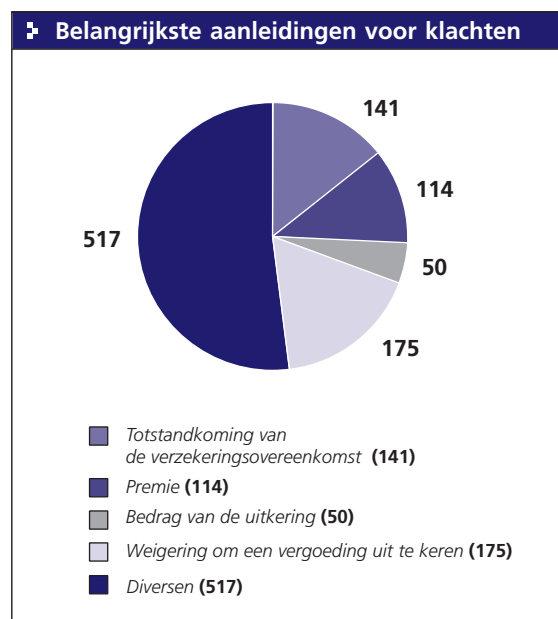
Het departement heeft tevens deelgenomen aan de werkgroep binnen de Commissie voor de Verzekeringen die de huidige modelovereenkomst aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen aanpast aan de sinds 1992 gewijzigde verzekeringswetgeving en rechtspraak. In de loop van 2004 hadden daarover twaalf vergaderingen plaats.

2.2.6.3. Klachtenbehandeling inzake verzekeringsovereenkomsten

In de loop van 2004 heeft de Commissie 997 klachten ontvangen. Onderstaande grafieken geven de spreiding weer van de klachten per verzekeringsproduct en duiden de belangrijkste aanleidingen voor de klachten aan.

Naast de Commissie zijn ook de Ombudsman voor de Verzekeringen, de federale overheidsdienst Economie en het Fonds voor Arbeidsongevallen bevoegd om klachten in de verzekeringssector te behandelen. In het vooruitzicht van deze hervorming werd in 2004 reeds nauwer samengewerkt met de Ombudsman. Dat verklaart voor een stuk de daling van het aantal behandelde klachten.

2.2.6.4. Toezicht op de hypotheekondernemingen

2.2.6.4.1. Lijst van de ondernemingen voor hypothecair krediet

Einde 2004 telde de lijst van de ondernemingen die hypothecaire kredieten als bedoeld in de wet van

4 augustus 1992 mogen aanbieden, 244 ondernemingen, waaronder 218 ondernemingen naar Belgisch recht en 26 geregistreerde ondernemingen naar het recht van een andere EU-lidstaat.

De evolutie van de lijst van ingeschreven en geregistreerde ondernemingen is weergegeven in onderstaande tabel:

	31/12/2003	31/12/2004	Vershil
Ingeschreven ondernemingen naar Belgisch recht			
Verzekeringsondernemingen en pensioenfondsen	39	34	- 5
Kredietinstellingen	47	44	- 3
Openbare instellingen	5	5	-
Overige ondernemingen	143	135	- 8
Totaal aantal ingeschreven ondernemingen naar Belgisch recht	234	218	-16
Geregistreerde ondernemingen naar het recht van een andere Lid-Staat	25	26	+ 1
Totaal aantal ingeschreven en geregistreerde ondernemingen	259	244	-15

2.2.6.4.2. Referte-indexen

Overeenkomstig artikel 9 § 1 van de wet van 4 augustus 1992 is de verandering van de rentevoet gebonden aan de schommelingen van de referte-indexen. In toepassing van artikel 4 van het koninklijk besluit van 11 januari 1993 dat de referte-indexen vastlegt voor de variabele rentevoeten op het gebied van hypothecaire kredieten, ziet het Rentenfonds toe op de maandelijkse bekendmaking van de referte-indexen in het Belgisch Staatsblad. Deze zijn ook te vinden op de site van de Commissie.

2.2.6.4.3. Toezicht op de tarieven en publiciteit

Het departement gaat na of er een bezwaar bestaat tegen de toepassing van de door de ondernemingen

voorgenomen tarieven. De door de hypotheekondernemingen of door tussenpersonen gevoerde publiciteit wordt eveneens getoetst aan de bestaande reglementering. Deze toetsing gebeurt door op een gerichte wijze tijdschriften en kranten van het ganse land na te kijken. Tijdens de verslagperiode werd vastgesteld dat een groot aantal advertenties tekortkomingen vertoonden wat betreft de aanduiding van de hoedanigheid van de bemiddelaar of de kredietgever, evenals wat betreft de bekendgemaakte voorwaarden om een rentevoet te bekomen. Het gaat om de aanduiding van de quotiteit die door de kredietgever vereist wordt, de duur waarvoor de rentevoet geldt, de periodiciteit of eventueel andere voorwaarden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bevindingen waarvoor een rechtzetting werd gevraagd.

Aantal onderzochte advertenties	282
Aantal advertenties die een of meer bemerkingen vergden	102
Belangrijkste bemerkingen:	
- niet-aanduiding van de hoedanigheid van makelaar	48
- geen adresaanduiding	10
- de aangekondigde mensualiteit(en) zijn onjuist	8
- ontoereikende of onjuiste informatie over het bekomen van de aangekondigde rentevoet	53
- de reclame bevat niet goed leesbare, onduidelijke of dubbelzinnige informatie	7

2.2.6.4.4. Klachten

Het departement behandelt klachten en verstrekt informatie omtrent de toepassing van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet. In 2004 waren er dat 70. Zij slaan op de voorwaarden van de overeenkomst, de toegepaste tarieven en de afhandeling aan het einde van de overeenkomst. Zoals elk jaar waren er vragen inzake de aard van het toegekende krediet (beroepskrediet of krediet aan particulieren), de correcte toepassing van de veranderlijkheid van de rentevoet en de correcte toepassing van de wetgeving.

Wat dat laatste punt betreft, is de bevoegdheid van de Commissie beperkt tot een toetsing van de contracten aan de bestaande wetgeving. De Commissie komt niet tussenbeide wat betreft feitenkwesties.

2.2.6.5. Secretariaat van de Commissie voor Verzekeringen

In 2004 heeft het departement het secretariaat verzorgd van negen vergaderingen van de Commissie voor Verzekeringen en van twintig vergaderingen van werkgroepen van de Commissie.

2.3. Gemeenschappelijke diensten

2.3.1. Juridische dienst

2.3.1.1. Personeelsbestand van de juridische dienst

Op 31 december 2004 telt de juridische dienst negen juristen, plus een directielid. Een vacature werd begin 2005 ingevuld.

2.3.1.2. Belangrijkste opdrachten van de juridische dienst

2.3.1.2.1. Het verlenen van individuele juridische adviezen

De hoofdplicht van de juridische dienst is juridische adviezen verlenen inzake individuele dossiers, aan het directiecomité en de andere diensten van de Commissie, en zo bijdragen tot de kwaliteit van het beslissingsproces van de instelling.

Het gaat per definitie om dossiers die juridisch vrij complex zijn en die bijgevolg grondig juridisch onderzoek vergen. In 2004 werden aldus 94 formele adviezen uitgebracht, vaak binnen zeer korte termijnen, in alle bevoegdheidsgebieden van de Commissie.

Naast de verlening van formele adviezen, staat de juridische dienst ook in voor permanente juridische bijstand aan de controlediensten.

2.3.1.2.2. Voorbereiding van wetgevende en reglementaire teksten

De Commissie krijgt van de regering vaak de opdracht om voorontwerpen van wet of van koninklijke besluiten voor te bereiden, inzake de materies die de Commissie opvolgt, onder meer voor de omzetting van de Europese richtlijnen. Binnen de Commissie bereidt de juridische dienst deze teksten voor, in samenwerking met de betrokken controlediensten, en in bepaalde gevallen in overleg met de diensten van de Nationale Bank van België.

De omvang en de grote mate van detail van de Europese regelgeving brengt aanzienlijke werkzaamheden mee voor de omzetting van de Europese teksten in het nationaal recht. Zo bereidde de juridische dienst in 2004 de teksten voor met het oog op de omzetting van niet minder dan zeven richtlijnen : financiëlezekerheidsovereenkomsten, sanering en liquidatie van krediet-

instellingen en verzekeringsondernemingen, de twee ICB-richtlijnen, de financiële conglomeraten, de verzekeringsbemiddeling.

Algemeen neemt de voortdurende vernieuwing van teksten van financieel recht steeds toe, wat een bijkomende werklast creëert voor de teams die instaan voor de opstelling ervan. Bovendien worden bepaalde materies, in tegenstelling tot vroeger, nu ook gereguleerd, wat de redacteurs voor nieuwe uitdagingen stelt, omdat het altijd moeilijker is om een nieuwe materie in regels te gieten. Een bijkomende moeilijkheid vormt tenslotte de groeiende diversiteit van de te behandelen materies, wat in belangrijke mate – maar niet exclusief – toe te schrijven is aan de integratie van CDV in CBF, om als CBFA één toezichthouder te vormen.

Zo stelde de juridische dienst in 2004, in samenwerking met de controlediensten, teksten in nieuwe materies op, zoals het koninklijk besluit van 28 januari 2004 houdende het statuut van derivatenspecialisten; het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 betreffende de voorafgaande akkoorden; het reglement van de CBFA over het eigen vermogen van beheer-vennootschappen van ICB's.

De juridische dienst redigeerde ook de coördinatie van het KB nr. 62 van 10 november 1967 dat het verkeer van de financiële instrumenten moet bevorderen; een wetswijziging en een nieuwe reglementering voor het toezicht op de vereffeninginstellingen; een wijziging van artikel 78 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de onderzoeksbevoegdheden van de CBFA.

De juridische dienst houdt zich ook bezig met de opstelling van de ontwerpreglementen van de CBFA, en van de ontwerpadviezen van de CBFA over de reglementaire teksten die vereist zijn door de verschillende wetgevingen. Zo stelde de dienst, onder meer, het inrichtingsreglement van de CBFA op.

2.3.1.2.3. Bijdragen tot de uitwerking van het toezichtsbeleid met belangrijke juridische dimensie of juridische kwesties van algemene aard

De juridische dienst brengt zijn deskundigheid in bij de uitwerking van het toezichtsbeleid met belangrijke juridische dimensie, en ook voor de oplossing van algemene juridische kwesties of thema's.

In het raam van de uitstippeling van het toezichtsbeleid, was de juridische dienst in 2004 (net als in 2003) de spil voor de werkzaamheden en de studies inzake de problematiek van de financiële bemiddeling, wat leidde tot het advies van de raad van toezicht van de Overheid der Financiële Diensten. De dienst stond ook in voor de opmaak van de teksten voor een nieuwe regeling van de klachtenbehandeling inzake verzekeringen. In samenwerking met het departement toezicht op de financiële informatie en markten, voerde de dienst ook de voorafgaande analyse uit en stelde hij de teksten op voor de inkoop van eigen aandelen door beursgenoteerde bedrijven.

Als administratieve overheid moet de Commissie uiteraard rekening houden met de regels en algemene principes die op administratief vlak gelden. De juridische dienst heeft in dit kader onder meer een diepgaand onderzoek gewijd aan de grenzen van de regelgevende bevoegdheid van de Commissie in het licht van de principes van het grondwettelijk recht, en de impact van de wetgeving op de bescherming van de private levenssfeer en de gegevens van persoonlijke aard op de werkzaamheden van de Commissie. De dienst stelde ook een vademecum op voor de diensten, over de te volgen procedures bij het nemen van ernstige administratieve maatregelen zodat de principes van behoorlijk bestuur zorgvuldig nageleefd worden bij de dagelijkse werking van de instelling.

De Commissie heeft nu ook een algemene bevoegdheid op het gebied van administratieve sancties. De

toepassing van deze bevoegdheid brengt een aantal juridische kwesties mee, waarvoor de juridische dienst heel wat onderzoek deed en waar de dienst zeer vaak bijdragen toe leverde.

2.3.1.2.4. De CBFA vertegenwoordigen bij diverse internationale werkzaamheden

De juridische dienst draagt bij tot de vertegenwoordiging van de Commissie in internationale werkzaamheden, wanneer deze werkzaamheden een uitgesproken juridisch karakter hebben of wanneer een medewerker van de juridische dienst een bijzondere deskundigheid heeft in de betrokken materie.

Zo legde de juridische dienst zich in 2004 in het bijzonder toe op de onderhandelingen over de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten (MiFiD), de 3^e richtlijn witwaspraktijken en de werkzaamheden van de Financiële Actiegroep (*Financial Action Task Force*), en de Aanbevelingen van de Europese Commissie op het gebied van "corporate governance".

De dienst onderhandelde ook over de toetreding van de Commissie tot het multilaterale MoU van de IOSCO.

Tot slot verleent de dienst een bijzondere assistentie aan de Belgische delegatie bij het Raadgevend Comité voor het Bankwezen, evenals voor de Europese werkzaamheden inzake de toepassing van de richtlijn "financiële conglomeraten".

2.3.1.2.5. Andere taken

De juridische dienst heeft de opdracht om de redactie van het juridisch gedeelte van het jaarverslag te coördineren en om de interventies van de Voorzitter voor te bereiden als deze uitgenodigd is voor een hoorzitting in het parlement. Tot slot beheert de dienst de geschillen waarin de Commissie een partij is.

2.3.2. Auditoraat

2.3.2.1. Situering en organisatie van het auditoraat

2.3.2.1.1. Rol van de auditeur in de procedure voor het opleggen van administratieve sancties

Om het vertrouwen van het publiek in de financiële markt en in de marktpartijen te waarborgen, beschikt de Commissie over een brede waaier aan maatregelen die zij kan treffen bij overtredingen van de wet- en regelgeving.

Bepaalde maatregelen worden opgelegd ter bescherming van het spaarwezen en de goede werking van de financiële sector.

Andere hebben de aard van een administratieve sanctie. Zij gaan in tegen een foutief gedrag van de betrokkene en zijn repressief en ontradend bedoeld. Het sanctie- en repressieapparaat in de financiële wetgeving werd door de wet van 2 augustus 2002 veralgemeend als een bijkomend middel om de geloofwaardigheid van het controleapparaat te versterken.

De Commissie maakt bij iedere vastgestelde overtreding de afweging welke maatregel(en) zij daarvoor zal inzetten.

Wanneer zij een administratieve sanctie wenst op te leggen, zijn sedert 1 november 2002 evenwel specifieke procedureregels van kracht (133). In het licht van de beginselen van behoorlijk bestuur op het gebied van het opleggen van administratieve sancties beogen deze procedureregels een adequate functionele scheiding van de onderzoek- en beslissingstaken van de Commissie (134).

Deze scheiding wordt als volgt bewerkstelligd. Indien de Commissie in de uitoefening van haar wettelijke opdrachten en na vooronderzoek aanwijzingen vaststelt van het bestaan van een praktijk die aanleiding kan geven tot een administratieve sanctie, of indien zij

als gevolg van een klacht van een dergelijke praktijk in kennis wordt gesteld, gelast het directiecomité de secretaris-generaal met het onderzoek van het dossier. De secretaris-generaal voert te dien einde de titel van auditeur (135).

Het onderzoek van de auditeur strekt er in essentie toe na te gaan of de feiten die het voorwerp uitmaken van de onderzoeksoopdracht bewezen zijn (feitenvinding) en of zij een inbreuk uitmaken waarvoor een administratieve sanctie kan opgelegd worden (kwalificatie van de feiten in rechte). Het is de taak van de auditeur in zijn onderzoek rekening te houden met de elementen ten laste en ten gunste (136).

De bevindingen van de auditeur vinden hun neerslag in een verslag waarvan op het einde van het onderzoek zowel het directiecomité als de dader van de betrokken praktijk kennis zullen nemen (137).

Het directiecomité beraadslaagt over het dossier na ontvangst van de bevindingen van de auditeur en na de personen die het voorwerp uitmaken van het onderzoek te hebben gehoord, indien zij dit wensen. De auditeur neemt geen deel aan deze beraadslaging, en komt evenmin op enige andere wijze tussen in de besluitvorming van het directiecomité (138).

Tegen de sanctiebeslissingen van de Commissie kan beroep met volle rechtsmacht worden ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel (139).

2.3.2.1.2. Organisatie van de dienst van de auditeur en situering ervan in het organigram van de Commissie

De auditeurfunctie wordt waargenomen door de secretaris-generaal. De secretaris-generaal is geen lid van het directiecomité (140). Voor de uitvoering van zijn opdracht kan de auditeur alle onderzoeksbevoegdheden uitoefenen die aan de Commissie zijn toevertrouwd door de wettelijke en reglementaire bepalingen die de betrokken materie regelen. Te dien einde wijst hij voor elke zaak een verslaggever aan onder de personeelsleden van de Commissie (141).

(133) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 207.

(134) Zie de memorie van toelichting bij het wetsontwerp betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, Parl. st., Kamer, zitting 2001-2002, nr. 1842/001, p. 26 en 27 (elektronische versie).

(135) Zie artikel 70, § 1, van de wet van 2 augustus 2002.

(136) Zie artikel 70, § 2, van de wet van 2 augustus 2002.

(137) Zie artikelen 70, § 2 en 71, § 2, van de wet van 2 augustus 2002.

(138) Zie artikel 72, § 2, van de wet van 2 augustus 2002.

(139) Zie artikelen 120 en 121, van de wet van 2 augustus 2002 en het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 208.

(140) Zie artikel 51, van de wet van 2 augustus 2002.

(141) Zie artikel 70, § 2, tweede lid, van de wet van 2 augustus 2002.

Tijdens de verslagperiode waren twee personeelsleden werkzaam bij de dienst van de secretaris-generaal, handelend in zijn hoedanigheid van auditeur. Eén betrekking dient nog te worden ingevuld.

Voor de behandeling van zijn onderzoekopdrachten heeft de auditeur daarnaast twaalf verslaggevers aangewezen onder de personeelsleden van de Commissie. Vanzelfsprekend gaat het om personeelsleden die rechtstreeks noch onrechtstreeks betrokken waren bij de behandeling van het dossier in de fase van het vooronderzoek of bij het continue toezicht op de betrokken onderneming.

De betrokken personeelsleden combineren deze taak met hun reguliere toezichtopdrachten. Voor de doeleinden van het auditeuronderzoek hangen zij rechtstreeks af van en rapporteren zij uitsluitend aan de auditeur. Hun hiërarchisch overste heeft geen kennis van de inhoud van hun activiteiten als verslaggever.

De dienst van de auditeur ondersteunt en coördineert de werkzaamheden van de verschillende verslaggevers en ziet toe op de inhoudelijke stroomlijning ervan.

Het is niet uitgesloten dat de auditeur een beroep doet op deskundigen buiten de Commissie om een precies beeld te krijgen van, bijvoorbeeld, de context en de technische kenmerken van een onderzochte praktijk of van bepaalde marktgegevens. Dit gebeurt vanzelfsprekend met inachtneming van het beroepsgeheim waartoe de personeelsleden en de secretaris-generaal gehouden zijn (142).

2.3.2.2. Het verloop van het auditeuronderzoek

2.3.2.2.1. De onderzoekopdracht

De saisine van de secretaris-generaal handelend in zijn hoedanigheid van auditeur geschiedt door de overmaking, door het directiecomité, van een sanctiedossier. Dit dossier bevat alle documenten op grond waarvan het toezichthoudende departement een voorstel tot saisine gedaan heeft, en waarop het directiecomité zijn beslissing tot overmaking van het dossier aan de auditeur gestoeld heeft. Bij de samenstelling van het dossier gaat bijzondere aandacht naar de inachtneming van de rechten van verweer van de persoon of instelling die het voorwerp uitmaakt van het onderzoek.

Dit sanctiedossier vormt het uitgangspunt voor het auditeuronderzoek.

2.3.2.2.2. Het onderzoek

De feitenvinding

In een eerste stadium gaat de auditeur na of de praktijken die hij gelast werd te onderzoeken vaststaan. In dit stadium van feitenvinding kan de auditeur alle onderzoeksbevoegdheden aanwenden die de wetsbepalingen die de betrokken materie regelen, aan de Commissie verlenen.

De betrokken wetsbepalingen onderscheiden in essentie twee vormen van onderzoeksdaden.

Opvraging van informatie en van documenten. Het onderzoek van de aanhangig gemaakte feiten kan het opvragen van bijkomende documenten noodzaken. Deze kunnen opgevraagd worden bij de departementen van de Commissie, bij de auteur van de onderzochte praktijk of bij derden, al naargelang het geval.

Soms vereist de informatie-inwinning een beroep op samenwerkingsovereenkomsten met buitenlandse toezichthouders.

(142) Zie artikel 74, van de wet van 2 augustus 2002.

In bepaalde gevallen geschiedt de informatie-inwinning mondeling en neemt zij de vorm aan van een verhoor van de dader(s) van de praktijk die het voorwerp uitmaakt van het onderzoek of van derden. Het verhoor wordt omkaderd met de procedurele waarborgen die gelden in strafzaken.

Zo wordt bij de inwinning van informatie bij de auteur van de onderzochte praktijk in elk geval acht geslagen op diens recht om geen gevolg te verlenen aan het verzoek van de auditeur indien hij daardoor aan zijn eigen beschuldiging zou meewerken.

Inspecties ter plaatse. In bepaalde gevallen kan het onderzoek vergen dat een inspectie ter plaatse wordt verricht bij een persoon of instelling onder toezicht. Deze inspectie kan worden uitgevoerd door de auditeur of de verslaggever, dan wel, op hun schriftelijk verzoek en desgevallend in hun aanwezigheid, door inspecteurs van de Commissie die niet bij het dossier betrokken zijn geweest in het stadium van het vooronderzoek.

De oproeping van de dader van de onderzochte praktijk

Na zijn onderzoek en vooraleer hij zijn bevindingen aan het directiecomité overmaakt, licht de auditeur de dader of daders van de betrokken praktijk in over het bestaan van een onderzoek, met aanduiding van de praktijk die het voorwerp van het onderzoek uitmaakt, en roept hen op om hen toe te laten hun bemerkingen mee te delen (143).

In de meeste gevallen zullen de betrokkenen reeds van het bestaan van een onderzoek op de hoogte zijn doordat zij in een eerder stadium werden verzocht om informatie te verstrekken.

2.3.2.2.3. De bevindingen van de auditeur

De bevindingen van de auditeur aan het einde van het onderzoek vinden hun neerslag in een verslag. Dit verslag beschrijft vooreerst de procedurele antecedenten van het dossier alsmede de door het departement gedane vaststellingen. Vervolgens bevat het de elementen en de analyse van het geheel van de feiten in het licht van de relevante wetsbepalingen. Het besluit van het

verslag betreft het al dan niet bestaan van een inbreuk en, in bevestigend geval, een voorstel van sanctie.

Het is duidelijk dat het voorstel van de auditeur het directiecomité niet kan binden, noch wat betreft het oordeel over de feiten, noch wat betreft het oordeel over de zwaarte van de eventueel op te leggen sanctie. Dit wordt meegedeeld aan de betrokkene, zodat die op voorhand weet dat de beslissing van het directiecomité kan afwijken van het voorstel van de auditeur.

De auditeur stelt het verslag met zijn bevindingen tegelijkertijd ter beschikking van de auteur van de betrokken praktijk en van de leden van het directiecomité van de Commissie (144).

2.3.2.3. Statistische gegevens

In de laatste verslagperiode van de voormalige CBF (2002-2003) kreeg de auditeur twee (2) onderzoeksopdrachten van het directiecomité. Eén geval betrof ernstige aanwijzingen van het niet meer voldaan zijn, in hoofde van twee effectieve leiders van een beleggingsonderneming, aan de door de wet van 6 april 1995 gestelde voorwaarden op het gebied van professionele betrouwbaarheid (145). Indien bewezen kon dit aanleiding geven tot de uitsluiting van de betrokken personen van de effectieve leiding van de beleggingsonderneming. Een van de betrokkenen heeft in de loop van de procedure vrijwillig ontslag genomen uit zijn functie bij de beleggingsonderneming (146).

In een ander geval stelde het directiecomité ernstige aanwijzingen vast voor de schending door een kredietinstelling van diverse bepalingen van de Witwaswet. De auditeur heeft zijn bevindingen in het betreffende dossier tijdens de huidige verslagperiode aan de leden van het directiecomité overgemaakt. Het dossier werd begin 2005 afgerond met het opleggen van een administratieve sanctie.

Tijdens de huidige verslagperiode kreeg de auditeur van het directiecomité van de Commissie dertien (13) onderzoeksopdrachten. Deze opdrachten betroffen in het totaal twintig (20) personen of ondernemingen in hoofde van wie het directiecomité van de Commissie ernstige aanwijzingen had vastgesteld van het bestaan

(143) Zie art. 71, § 1, van de wet van 2 augustus 2002

(144) Zie art. 71, § 2, van de wet van 2 augustus 2002.

(145) Zie artikel 60 van de wet van 6 april 1995.

(146) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 209 en 210.

van praktijken die aanleiding kunnen geven tot het opleggen van een administratieve sanctie.

De verschillende dossiers betreffen één of meerdere mogelijke inbreuken op volgende wettelijke bepalingen:

- ❖ de bepalingen inzake marktmisbruik (147): acht (8) dossiers
- ❖ de witwaswet (148): één (1) dossier
- ❖ de wettelijke vereisten inzake geschiktheid en professionele betrouwbaarheid van verantwoordelijken voor de distributie van een verzekerings-tussenpersoon (149): één (1) dossier
- ❖ de gedragsregels voor financiële tussenpersonen (150): één (1) dossier
- ❖ diverse bepalingen aangaande de verplichtingen op het gebied van informatieverstrekking van emittenten van financiële instrumenten (151): drie (3) dossiers
- ❖ de bepalingen aangaande de informatieverstrekking aan de Commissie (152): één (1) dossier.

Vier (4) onderzoeken, waarvan één gestart in de laatste verslagperiode van de voormalige CBF (zie hierboven), mondden uit in een verslag aan de leden van het directiecomité. Het betreft een onderzoek aangaande vastgestelde inbreuken op de prospectus-wetgeving, het onderzoek betreffende de schending van de witwaswet één van de onderzoeken naar mogelijk gebruik van voorkennis alsook het onderzoek van vastgestelde inbreuken op de gedragsregels voor financiële tussenpersonen.

Het dossier betreffende de inbreuk op de prospectus-wetgeving werd nog tijdens de verslagperiode afgerond met het opleggen van een administratieve geldboete. Tegen deze beslissing werd hoger beroep ingesteld.

In het dossier aangaande mogelijk gebruik van voorkennis volgde het directiecomité begin 2005 het voorstel van de auditeur om geen administratieve sanctie op te leggen omdat de feiten zoals zij uit het onderzoek naar voren kwamen, niet toelieten te besluiten dat een inbreuk op artikel 25, § 1, 1°, a) van de wet van 2 augustus 2002 voorlag.

Het dossier aangaande de inbreuken op de witwaswet werd eveneens begin 2005 afgerond met het opleggen van een administratieve geldboete.

In het dossier betreffende de vastgestelde aanwijzingen van schending van de gedragsregels is op het ogenblik van de afsluiting van dit activiteitenverslag nog geen beslissing gevallen.

Het onderzoek naar de geschiktheid en professionele betrouwbaarheid van verantwoordelijken voor de distributie van een verzekeringsbemiddelaar werd stopgezet. In het geval dat voorlag, waren de betrokkenen immers afgetreden als verantwoordelijken voor de distributie.

Eén onderzoek aangaande de informatieverplichtingen van emittenten van financiële instrumenten werd opgeschort in afwachting van een arrest in voormelde beroepsprocedure.

(147) Gebruik en mededeling van voorkennis en koersmanipulatie: artikel 25 van de wet van 2 augustus 2002.

(148) Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

(149) Zie artikel 10 van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen.

(150) Zie artikel 36 van de wet van 6 april 1995 en de betreffende uitvoeringsbepalingen van het toenmalige marktreglement van Belfox.

(151) Zie artikel 14 van de wet van 22 maart 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten en artikelen 2, 6 en 8 van het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt.

(152) Zie artikel 34, 1°, van de wet van 2 augustus 2002.

De stand van de dossiers waarvoor de auditeur een onderzoeksoopdracht ontving in de periode gaande van de inwerkingtreding van de procedure voor het opleg-

gen van administratieve sancties (1 november 2002) tot 20 april 2005 doet zich als volgt voor:

- Onderzoeksoopdrachten	15
- Nog hangende onderzoeken	8
- Verslagen van de auditeur	5
- Stopgezette onderzoeken	2
- Beslissingen van het directiecomité	4
- Beroepen tegen beslissingen van het directiecomité	1

Tijdens de verslagperiode vonden zestien verhoren plaats. Deze verhoren hadden betrekking op zes onderzoeksoopdrachten.

inwinning een beroep gedaan op samenwerkingsovereenkomsten gesloten met andere Europese toezichthouders.

In één onderzoek op het gebied van marktmisbruik heeft de auditeur in het kader van de informatie-

2.3.3. Secretariaat-generaal

2.3.3.1. Integratie van de CDV

Het voorbije jaar werd ontegensprekelijk overheerst door de effectieve integratie van de CBF en de CDV.

Die integratie, waartoe werd beslist in maart 2003, werd juridisch een feit op 1 januari 2004. De daadwerkelijke uitvoering van deze integratie was een belangrijke doelstelling die de CBFA en dan vooral de diensten van het Algemeen Secretariaat flink aan het werk zette.

*

Ter herinnering, de belangrijkste schikkingen die in 2003 werden getroffen in het kader van de voorbereiding van de integratie van de CDV.

Overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 tot uitvoering van het artikel 45, §2, van de wet van 2 augustus 2002, werd de integratie van de CDV in 2003 voorbereid door een integratiecomité dat bestond uit de leden van de respectieve directiecomités. Het resultaat van deze werkzaamheden werd uiteengezet in een evaluatieverslag dat werd overgemaakt aan de minister van Financiën, aan de ministers bevoegd voor Economie en voor Pensioenen, aan het Comité voor financiële stabiliteit en aan de Raad van Toezicht van de Overheid der Financiële Diensten.

Dit rapport ging op volgende specifieke thema's in:

- ❖ de governance
- ❖ de organisatie van het toezicht en de organisatiestructuur (organigram)
- ❖ de problematiek van het personeel
- ❖ de vestiging
- ❖ de werking van de CBFA en de integratie van de administratieve diensten
- ❖ het budget

2.3.3.2. Governance van de CBFA

De samenstelling van de organen van de toekomstige CBFA werd vastgelegd bij het koninklijk besluit van 25 maart 2003.

De raad van toezicht en het directiecomité van de CBFA bestaan uit personen die respectievelijk leden waren van de raden van toezicht en van de directiecomités van de CBF en van de CDV. De raad van toezicht van de CBFA telt dertien leden, terwijl het directiecomité van de CBFA zeven leden telt, waarvan er drie ook lid zijn van het directiecomité van de NBB.

De voorzitter en de ondervoorzitter van de CBF werden de voorzitter en een ondervoorzitter van de CBFA (art. 37), terwijl de andere ondervoorzitter werd aangeduid onder de leden van het directiecomité van de CDV (art. 38). De secretaris-generaal van de CBF werd de secretaris-generaal van de CBFA, terwijl de secretaris-generaal van de CDV de vice-secretaris-generaal van de CBFA werd (art. 39).

2.3.3.3. Organisatie van het toezicht en de organisatiestructuur

De organisatiestructuur van de CBFA die het integratiecomité voorstelde, werd uitgetekend na een diagnose van de organisatie van het toezicht bij de CBF en bij de CDV, en na een beperkte peiling naar de verwachtingen van de gecontroleerde sectoren en een gedetailleerd onderzoek van de mogelijke opties en hun gevolgen.

Ze berustte op volgende opties:

- a. integratie van het prudentieel beleid in verband met het toezicht op de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de verzekeringsondernemingen binnen een zelfde departement;
- b. integratie van de respectieve diensten die instaan voor de bescherming van de verbruikers van financiële diensten;
- c. één enkele juridische dienst;
- d. uitwerking van een gemeenschappelijke aanpak inzake het toezicht op de gedragsregels voor de producten van collectieve belegging, de verzekeringsproducten inbegrepen;
- e. geleidelijke harmonisering van de organisatie en van de methodes voor het prudentieel toezicht op de verzekeringsondernemingen.

Het directiecomité van de CBFA bevestigde deze opties en stelde de raad van toezicht een organigram (153) voor met zes operationele departementen, evenals de diensten van de voorzitter en van de secretaris-generaal.

2.3.3.4. Integratie van het personeel

Door de overdracht van het personeel van de CDV zijn er bij de CBFA twee verschillende juridische stelsels. Bij het juridisch stelsel dat gebaseerd is op de wetgeving inzake de privé-sector en dat geldt voor het personeel van de ex-CBF komt nu immers het juridisch stelsel dat van toepassing is op de statutaire en contractuele ambtenaren van de ex-CDV.

De CDV was immers ingericht als een instelling van openbaar nut en het personeel bestond uit statutaire en contractuele personeelsleden.

Naar luid van het artikel 40, lid 2 en 3 van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 behouden de statutaire personeelsleden van de CDV hun rechten inzake administratief statuut, bezoldigings-, en pensioenregeling tot een arbeidsovereenkomst met de CBFA in werking treedt en zal de CBFA de statutaire personeelsleden een arbeidsovereenkomst aanbieden die hun pecuniaire voorwaarden waarborgt die ten minste gelijkwaardig zijn aan de voorwaarden die zij bij de CDV genoten.

Vanaf eind 2003 werd een basisschema vastgelegd voor de integratie van het personeel van de ex-CDV en onderworpen aan een procedure van raadpleging van de vertegenwoordigers van het personeel.

Het was gericht op:

- een overeenstemming van de arbeidsvoorwaarden voor al het personeel, waarbij het behoud van de rechten van het statutair personeel gecompenseerd werd door een financiële tegemoetkoming;
- een geleidelijke afstemming, op vrijwillige basis, van de loopbanen van de personeelsleden van de ex-CDV op de loopbanen die gelden bij de CBF, met naleving van de voorwaarden voor de aanwerving, de evaluatie en de bevordering die rekening houden met de criteria die gelden bij de CBF en, tot slot,
- de instelling van een overgangsregeling voor verlof voorafgaand aan de pensionering, voor de statutaire personeelsleden die de leeftijd van 56 jaar hebben bereikt.

In 2004 bleek echter dat, om de evolutie van het statuut van de personeelsleden van de ex-CDV, die niet voor een arbeidsovereenkomst kozen, veilig te stellen, het nodig was om het directiecomité van de CBFA daartoe uitdrukkelijk te machtigen en bijgevolg het artikel 55 van de wet van 2 augustus 2002 te wijzigen. Gezien het definitieve akkoord over de modaliteiten voor de uitvoering van het overgangsplan afhankelijk werd gemaakt van deze wetswijziging, kon het niet zoals gehoopt in 2004 worden gesloten.

2.3.3.5. Vestiging

De beslissing om een nieuw gebouw te kopen om er de diensten van de CBFA in onder te brengen, werd in 2003 genomen door het integratiecomité. Deze beslissing was nodig gezien het niet mogelijk was om alle personeelsleden van de CBFA samen te huisvesten in de gebouwen van de CDV of van de CBF – wat werd beschouwd als een onontbeerlijke voorwaarde voor een efficiënte integratie.

Na een grondige studie viel de keuze van het integratiecomité op een gedeeltelijk gerenoveerd en gedeeltelijk nieuw kantoorcomplex, Congresstraat 10-16 te 1000 Brussel.

Dit kantoorcomplex van zowat 14.000 m² werd aangekocht voor een totale prijs van 49,5 miljoen euro. De inrichting gebeurde in een recordtijd, met de deskundige hulp van een gespecialiseerd bureau. Amper twee maanden na de ondertekening van de authentieke akte betrokken de medewerkers van de ex-CDV al de bovenste verdiepingen van het gebouw en vier maanden later was het de beurt aan de medewerkers van de ex-CBF om te verhuizen.

Tegelijk verkocht de CBFA het gebouw waarvan de CDV eigenaar was en kon ze een akkoord sluiten met het Bestuur der Domeinen, eigenaar van de gebouwen die de CBF betrof, inzake de waardering en de overdracht van het nagenoeg gratis gebruiksrecht, dat de CBF nog had tot in 2013.

(153) Zie dit verslag, p. 13.

De nieuwe maatschappelijke zetel werd deels gefinancierd door de opbrengst van de realisatie van het gebouw en de gebruiksrechten en deels (45 miljoen euro) met een lening op lange termijn (25 jaar) die, met de steun van de voorzitter van Febelfin, werd toegekend door de belangrijkste Belgische kredietinstellingen en verzekeraars. Dat krediet op lange termijn kreeg de staatswaarborg (154).

2.3.3.6. Werking van de CBFA: integratie van de administratieve diensten

Zoals voormeld konden eind september 2004 alle diensten samengevoegd worden op de nieuwe maatschappelijke zetel. Vóór die datum bleven de administratieve diensten werken zoals voorheen, behoudens een coördinatie door de secretarissen-generaal en de aanleg van de gepaste 'informaticabruygen'.

Vanaf oktober 2004 werden de taken geleidelijk herverdeeld en werd de structuur van de verschillende diensten aangepast. Dat proces loopt verder in 2005, om rekening te houden met enerzijds de nieuwe behoeften die ontstaan uit een organisatie van 400 personen, en anderzijds het opzetten van activiteiten die samen met de NBB worden ontwikkeld (155).

2.3.3.7. Budget van de CBFA

Het prospectief budget van de CBFA werd opgemaakt op basis van volgende hypothesen:

- ❖ voor het luik dat de activiteiten van de ex-CBF dekt, werd voor de hypothese van de continuïteit gekozen;
- ❖ voor het luik ex-CDV werd voor de evolutie van het meerjarig budget rekening gehouden met de geraamde kostprijs van volgende elementen:
 - integratie van de statutaire personeelsleden, ofwel met de aanpassing van het statuut ofwel door overgang naar het juridisch stelsel, de loopbanen en de barema's van de ex-CBF,
 - regeling van verlof voorafgaand aan de pensionering,
 - de voor een beter operationeel toezicht op de verzekeringsondernemingen en de pensioenfondsen nodig geachte aanwervingen;
- ❖ bij deze twee luiken komen ook de lasten in verband met de aankoop en de financiering van de nieuwe financiële zetel.

De tabel hierna geeft een overzicht, ten opzichte van de budgetten 2003, van de budgettaire impact, omgezet in jaarlijks evolutiepercentage, van de integratie:

Budgettaire impact van de integratie (buiten index en barema-evolutie)					
	2004	2005	2006	2007	2008
CBF (*)	6,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
CDV (**)	27,8%	7,1%	4,5%	2,0%	1,9%
CBFA	12,5%	2,3%	1,5%	0,7%	0,7%

(*) Ten opzichte van het budget 2003 zoals vastgelegd bij het KB van 14 februari 2003 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBF

(**) Ten opzichte van het budget 2003 van de CDV

(154) Als openbare instelling moet de Commissie gebruik kunnen maken van de middelen die nuttig zijn voor de realisatie van zijn wettelijke opdrachten van algemeen belang. Daartoe en om zo optimale financieringsvoorwaarden ten opzichte van de marktvoorwaarden mogelijk te maken, voorziet artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 zoals aangevuld door artikel 14 van de wet van 19 november 2004, in de staatswaarborg voor de kredieten bestemd om het nieuw gebouw aan te kopen voor de zetel van de Commissie.

(155) Zie dit verslag "Synergieën met de NBB", p. 104.

Zoals elders al gesteld werden die ramingen niet bevestigd in 2004, wegens het uitstellen naar 2005 van de invoering van de maatregelen in verband met het verlof voorafgaand aan de pensionering van de statutaire personeelsleden, evenals van deze in verband met de evolutie van hun statuut.

2.3.3.8. Human resources

Tijdens de besproken periode en ingevolge de overheveling van al het personeel van de CDV naar de

CBFA, ging het maximaal personeelskader op 1 januari 2004 van 267 naar 389 VTE. Daarna, in uitvoering van het integratieplan dat een uitbreiding van het aantal operationele personeelsleden voor het toezicht op de verzekeringsondernemingen en de aanvullende pensioenen voorschreef, werd het op 406 VTE gebracht. De voorziene zeventien extra functies moeten over een periode van drie jaar ingevuld zijn.

Ten opzichte van deze evolutie, evolueerde het personeelsbestand als volgt:

Personeelsbestand 31 december 2003 – 31 december 2004							
	31/12/03					31/12/04	
	CBF	CDV	Totaal	-	+		
Personeelsbestand volgens het personeelsregister							
Mannen	150	57	207	7	9	209	
Vrouwen	124	78	202	10	7	199	
TOTAAL	274	135	409	17	16	408	
Voltijdwerkers	211	91	302			302	
Deeltijdwerkers	63	44	107			106	
Uitgedrukt in voltijdse equivalenten (VTE)	261,1	122,0	383,0			383,3	
Beschikbaar personeelsbestand (*)							
Uitgedrukt in voltijdse equivalenten (VTE)	251,1	116,7	367,7			369,9	
Waaronder startbaanovereenkomsten	6,0	2,0	8,0			9,0	

(*) Met "beschikbaar personeelsbestand" wordt verwezen naar alle personeelsleden die in het personeelsregister zijn ingeschreven, met uitzondering van de personeelsleden op wie de regeling inzake beroepsloopbaanonderbreking / tijdskrediet van toepassing is, de personeelsleden in non-activiteit tot de datum waarop ze vervoegd met pensioen gaan conform de bedrijfs-CAO van 18 februari 1999, de gedetacheerde personeelsleden en de langdurig zieken.

Midden 2004 werd een nieuwe aanwervingscampagne op stapel gezet die zich richtte tot toekomstige universitair geschoolde medewerkers met bewezen ervaring.

In 2004 kwamen zestien nieuwe medewerkers in dienst bij de CBFA.

Die campagne vult de behoeften aan gespecialiseerd personeel van de CBFA niet helemaal in. Deze zal in 2005 dus ook, en voor het derde jaar op rij, als werkgever sterk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt.

Naast de functies die nog moeten ingevuld worden om het kader te vervolledigen, moeten ook de medewerkers van de ex-CDV vervangen worden die gebruik willen maken van een verlof voorafgaand aan de pensionering, mogelijkheid die hen in de loop van 2005 moet geboden worden.

De uitwerking van het organigram van de CBFA (156) noodzaakte een uitbreiding van het directiekader, vooral op het departement prudentieel toezicht op de verzekeringsondernemingen waarvan de organisatie, net zoals voor de departementen prudentieel toezicht op de kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en toezicht op de financiële informatie en markten gebaseerd is op drie adjunct-directies. Om de deskundigheid en de ervaring die nodig zijn in een overgangsperiode veilig te stellen, werden de verantwoordelijkheden voor twee van deze drie adjunct-directies toevertrouwd aan leidinggevende kaders van de ex-CDV in het raam van een arbeidsovereenkomst van beperkte duur. De derde werd toevertrouwd aan een ervaren lid van het directiekader van de ex-CBF die tot dan toe actief was in het prudentieel toezicht op de kredietinstellingen.

Daarnaast werd een vacant geworden functie van adjunct-directeur, toegewezen na een interne oproep tot kandidaturen en een externe beoordeling van de managervaardigheden van de kandidaten.

2.3.3.9. Sociale betrekkingen

Net zoals de CBF, hecht ook de CBFA veel belang aan permanent overleg met haar personeel, onder meer via de sociale organen. Met het oog op de zo representatieve mogelijke vertegenwoordiging van het personeel van de CBFA, werden de personen die het personeel vertegenwoordigden bij de CDV, uitgenodigd om de vergaderingen van de sociale organen bij te wonen als waarnemers.

Bij de organisatie, begin 2004, van de sociale verkiezingen is het echter onmogelijk gebleken om een consensus te bekomen inzake de deelname van het statutair personeel aan de verkiezingen. In afwachting van een evolutie, blijven hun vertegenwoordigers als waarnemer zetelen in de verschillende organen.

2.3.3.10. De synergieën met de NBB

Nog voor de goedkeuring van het koninklijk besluit van 17 september 2003, waren concrete maatregelen genomen met het oog op de optimalisering van de bestaande synergieën tussen de operationele activiteiten van de NBB en van de CBF (157).

Naast die synergieën, bepaalt het koninklijk besluit ook dat de NBB en de CBFA verschillende zogenoemde ondersteuningsactiviteiten zouden bundelen, met als doelstelling een optimale efficiëntie van de verlening van de ondersteunende diensten en het beheersen van de kosten van de betrokken instellingen zonder afbreuk te doen aan de onafhankelijkheid van die instellingen.

Die doelstelling werd voor ogen gehouden, zowel bij de keuze van de vestiging van de nieuwe maatschappelijke zetel als bij bepaalde opties die in deze context werden genomen.

Zo ligt de nieuwe zetel van de CBFA op loopafstand van de zetel van de NBB, wat vlotte verplaatsingen tussen de instellingen mogelijk maakt en het desgevallend gebruik van de infrastructuur van de NBB, zoals vergaderzalen, cursusruimtes, bedrijfsrestaurant, parkeerplaats of archiefruimte vergemakkelijkt.

Daarnaast waren de verhuizingen ook de gelegenheid om de eerste etappe in het gemeenschappelijk maken van de centrale informatica-infrastructuur te verwezenlijken, namelijk de installatie van de centrale servers van de CBFA in het informaticacentrum van de NBB.

Er werd daartoe een informaticaverbinding gelegd tussen beide zetels en de CBFA heeft haar intern informaticanetwerk aangepast aan de bestaande systemen van de NBB.

(156) Zie dit verslag, p. 13.

(157) Zie jaarverslag CBF 2002-2003, p. 31 en 32.

Tegelijk werden de voorwaarden en middelen bestudeerd voor een verdere integratie, die de CBFA in staat moet stellen om te steunen op een informaticastructuur die sterk presteert, op het gebied van efficiëntie, stevigheid en veiligheid, zonder dat de ontwikkeling van het informatiebudget, dat tot nu toe vrij bescheiden bleef, uit de hand loopt.

Na overleg met de NBB vonden nog andere aanpassingen en ontwikkelingen plaats, onder meer om de mogelijkheid voor toekomstige synergieën open te laten. In dat kader installeerde de CBFA trouwens een nieuw systeem voor de toegangscontrole en voor de arbeidsduurcontrole dat identiek of compatibel is met het systeem van de NBB.

In de overweging dat de tenlasteneming van de kosten voor de activiteiten die een instelling voor rekening van de andere uitoefent, fiscaal neutraal moeten kunnen gebeuren, hebben de NBB en de CBFA bij de Dienst Voorafgaande beslissingen in fiscale zaken van de FOD Financiën een dossier ingediend in verband met de oprichting van een kostendelende vereniging tussen beide instellingen. Een antwoord van het bestuur wordt binnenkort verwacht.

Op het stuk van *human resources* hebben de NBB en de CBFA een studie uit 2001 onder de loep genomen over een vergelijking tussen de barema's en sociale voordelen van de medewerkers van beide instellingen. Deze vergelijking moet trouwens dienen als basis voor de bepaling van een financieel statuut en van een gelijkaardige loopbaan voor de nieuwelingen die de twee instellingen aanwerven, en die gelijkaardige functies uitoefenen bij de instellingen.

Daarnaast hebben de NBB en de CBFA elkaar in 2004 op de hoogte gebracht van de wijzigingen die ze aanbrachten of van plan zijn aan te brengen aan de financiële statuten en aan de loopbanen van het personeel.

2.3.4. Jaarrekening over het boekjaar 2004

De jaarrekening over het boekjaar 2004 van de Commissie werd op 15 april 2005 door haar raad van toezicht goedgekeurd krachtens artikel 48, § 1, 4° van de wet van 2 augustus 2002.

BALANS (in 000 €)

ACTIVA	31/12/2004	01/01/2004
VASTE ACTIVA	62.156	54.861
I. Oprichtingskosten	5.000	5.000
II. Materiële vaste activa	57.156	49.861
A. Terreinen en gebouwen	55.927	49.500
B. Installaties, machines en uitrusting	425	223
C. Meubilair en rollend materieel	804	138
E. Overige materiële vaste activa	0	0
VLOTTENDE ACTIVA	44.197	40.545
IV. Vorderingen op ten hoogste één jaar	11.459	22.411
A. Vorderingen i.v.m. de werking	3.745	3.197
B. Overige vorderingen	7.714	19.214
V. Beleggingen	22.000	0
VI. Liquide middelen	7.581	17.316
VII. Overlopende rekeningen	3.157	818
TOTAAL DER ACTIVA	106.353	95.406

PASSIVA	31/12/2004	01/01/2004
EIGEN VERMOGEN	10.565	10.437
II. Reserves		
Onbeschikbare reserves	10.565	10.437
A. Algemene begrotingsreserve	1.239	1.239
B. Liquiditeitsreserve	9.326	9.198
FINANCIERINGSFONDS	12.298	15.428
VOORZIENINGEN	6.936	7.715
III. Voorzieningen voor risico's en kosten	6.936	7.715
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	1.272	1.263
C. Overige risico's en kosten	5.664	6.452
SCHULDEN	76.554	61.826
IV. Schulden op meer dan één jaar	45.228	0
A. 2 Kredietinstellingen	44.028	
B. 2 Overige schulden i.v.m. de werking	1.200	
V. Schulden op ten hoogste één jaar	29.373	59.835
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	2.572	
C. Schulden i.v.m. de werking	2.895	47.243
1. Leveranciers	1.487	45.494
2. Overige schulden	1.408	1.749
D. Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	5.774	6.807
1. Belastingen	639	643
2. Bezoldigingen en sociale lasten	5.135	6.164
E. Overige schulden	18.132	5.785
VI. Overlopende rekeningen	1.953	1.991
TOTAAL DER PASSIVA	106.353	95.406

RESULTATENREKENING (in 000 €)

RESULTATENREKENING	Boekjaar 2004	Boekjaar 2003
I. Opbrengsten	67.238	58.589
A. Bijdragen in de werkingskosten	66.319	57.869
B. Andere opbrengsten	919	720
II. Werkingskosten	47.735	51.562
A. Diensten en diverse goederen	6.418	6.822
B. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	40.381	43.189
C. Waardeverminderingen op vorderingen i.v.m. de werking	85	69
D. Voorzieningen voor risico's en kosten	-982	1.072
E. Afschrijvingen op oprichtingskosten en vaste activa	1.833	410
III. Werkingsoverschot	19.503	7.027
IV. Financiële opbrengsten	246	787
A. Opbrengsten uit vlottende activa	246	787
V. Financiële kosten	1.617	5
A. Kosten van schulden	1.613	
C. Andere financiële kosten	4	5
VI. Gewoon werkingsoverschot	18.132	7.809
IX. Werkingsoverschot van het boekjaar	18.132	7.809

Verwerking van het werkingsaldo van het boekjaar	Boekjaar 2004	Boekjaar 2003
A. Te bestemmen werkingsoverschot van het boekjaar	18.132	7.809
C. Toevoeging aan de onbeschikbare reserves		2.024
D. Terugbetalingen krachtens het kb betreffende de dekking van dewerkingskosten van de CBFA	18.132	5.785

BIJLAGEN (in 000 €)**A. BALANS**

ACTIVA				
II. STAAT VAN DE VASTE ACTIVA	Terreinen en gebouwen	Software	Installaties, machines en uitrusting	Meubilair en rollend materiaal
a) Aanschaffingswaarde				
Per einde van het vorige boekjaar	49.500	586	530	190
Mutaties tijdens het boekjaar				
Aanschaffingen	7.348	282	547	952
Andere				
Per einde van het boekjaar	56.848	868	1.077	1.142
b) Afschrijvingen en waardeverminderingen				
Per einde van het vorige boekjaar	0	586	307	52
Mutaties tijdens het boekjaar				
Geboekt	921	282	345	286
Andere				
Per einde van het boekjaar	921	868	652	338
c) Netto boekwaarde per einde boekjaar	55.927	0	425	804

V. GELDBELEGGINGEN	Boekjaar 2004	Boekjaar 2003
Plaatsingen via FOD Financiën	22.000	0

PASSIVA	
2. VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN	Boekjaar 2004
Raming voor de kosten van de verhuis	342
Voorziening betwiste schuld	322
Pensioenen	1.272
Verlof voorafgaand aan het pensioen	5.000

B. RESULTATENREKENING

I. A. Bijdragen in de werkingskosten (KB inzake de werkingskosten)

A1. Brutobijdragen		
	Boekjaar 2004	Boekjaar 2003
1. Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies - art. 2	16.985	16.985
2. Uitgiftedossiers - art. 5	1.653	1.394
3. Beleggingsinstellingen - art. 6 en 7	20.888	19.157
4. Noteringen op belgische markt - art. 12 en 13	5.615	4.462
5. Auditoraat en consumentenbescherming - art. 14	686	702
6. Diversen ex-CBF	3.980	1.613
7. Verzekeringssector	12.501	9.209
8. Tussenpersonen	2.553	1.444
9. Diversen ex-CDV	2.377	3.623
Totaal	67.238	58.589

A2. Nettobijdragen		
	Boekjaar 2004	Boekjaar 2003
1. Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en vennootschappen voor beleggingsadvies - art. 2	12.118	14.565
2. Uitgiftedossiers - art. 5	1.653	1.394
3. Beleggingsinstellingen - art. 6 en 7	14.903	16.427
4. Noteringen op belgische markt - art. 12 en 13	4.006	3.827
5. Auditoraat en consumentenbescherming - art. 14	686	702
6. Diversen ex-CBF	3.980	893
7. Verzekeringssector	7.683	9.209
8. Tussenpersonen	2.553	1.444
9. Diversen ex-CDV	1.524	3.623
Totaal	49.106	52.804

II. B. 1. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister

	Boekjaar 2004	Boekjaar 2003
a) Totaal aantal op de afsluitingsdatum	408	409
b) Gemiddeld personeelsbestand in voltijdse equivalenten	387	371
c) Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	613.892	604.806

II. B. 2. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen

	Boekjaar 2004	Boekjaar 2003
a) Bezoldigingen en rechtstreekse sociale voordelen	27.328	26.925
b) Werkgeversbijdragen voor sociale verzekeringen	7.176	6.944
c) Werkgeverspremies voor bovenwettelijke verzekeringen	1.672	4.872
d) Andere personeelskosten	2.898	3.037
e) Pensioenen	1.307	1.411
Totaal	40.381	43.189

II. D. Voorzieningen voor risico's en lasten

	Boekjaar 2004	Boekjaar 2003
Raming kosten verhuis	-783	750
Betwiste schuld		322
Diversen	3	
Aanwending financieringsfonds	-202	

C. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Hangende geschillen en andere verplichtingen

De Commissie is het voorwerp van enkele vorderingen in schadevergoeding, gesteund op beweerde tekortkomingen inzake toezicht op kredietinstellingen, beleggingsondernemingen of kapitalisatiemaatschappijen. Een in het buitenland aanhangige eis roept haar aansprakelijkheid in op grond van een door haar goedgekeurd prospectus. Gelet op de bijzondere omstandigheden van elk van deze eisen, is de Commissie van oordeel dat deze vorderingen onontvankelijk en/of ongegrond zijn.

Commentaar bij de jaarrekening 2004

1. Juridisch kader

De jaarrekening is vastgesteld conform de bepalingen van artikel 57 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten alsook het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 dat het schema van de jaarrekening vastlegt.

Ingevolge de integratie op 1 januari 2004 van de Controledienst voor de Verzekeringen in de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, worden de balanscijfers op 1 januari 2004 van de geïntegreerde instelling als vergelijkingsbasis voor het boekjaar 2004 opgenomen.

Overeenkomstig artikel 1 van het koninklijk besluit van 14 februari 2003 betreffende de dekking van de werkingskosten van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen zijn de werkingskosten (andere dan de kosten in het kader van samenwerkingsinstanties bedoeld in artikel 117, § 5 van de wet van 2 augustus 2002) jaarlijks gedekt ten belope van 36.732.132 €.

Artikel 34 van het ontwerp van koninklijk besluit dat de dekking van de werkingskosten vanaf het jaar 2005 zal regelen en dat het koninklijk besluit van 14 februari 2003 zal vervangen, bepaalt dat voor 2004 de beperking van het aantal personeelsleden en de globale enveloppe voor de werkingkosten enkel betrekking hebben op de opdrachten bedoeld in art. 45, 1° tot 4°, van de voornoemde wet van 2 augustus 2002.

Het maximale bedrag voor de financiering van de werkingskosten wordt op het einde van elk boekjaar voor dat boekjaar op twee manieren aangepast:

- door het in aanmerking nemen van de door de revisor van de Commissie voor het Bank-, Financiewezen- en Assurantiewezen (CBFA) gecertificeerde kosten in het afgelopen boekjaar met betrekking tot de leden van de organen en het personeel van de Commissie;
- door de enveloppe voor de andere eveneens gecertificeerde uitgaven te indexeren met het indexcijfer van de consumptieprijzen. De indexstijging in 2004 bedraagt 1,72%.

2. Waarderingsregels

De waarderingsregels zijn initieel, op voorstel van het directiecomité, door de raad van toezicht op 15 oktober 2003 goedgekeurd. Zij werden aangepast door de raad van toezicht op 15 april 2005.

Oprichtingskosten

Herstructureringskosten worden volledig ten laste genomen in het boekjaar waarin zij worden besteed.

De kosten van de regeling van het verlof voorafgaand aan het pensioen, die is ingesteld krachtens artikel 40, § 3 van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 tot uitvoering van artikel 45, § 2 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, zoals bekrachtigd door de programmawet van 5 augustus 2003, worden geactiveerd en afgeschreven naar rato van de bedragen die in elk boekjaar worden uitbetaald in het kader van deze regeling.

Vaste activa

Computerlicenties worden volledig afgeschreven in het jaar van de aanschaffing.

Worden als materiële vaste activa beschouwd, aankopen met een minimale aankoop prijs van 1.000 € per eenheid en die als een gebruiksmiddel aangeschaft worden.

De rubriek materiële vaste activa wordt opgesplitst in:

- Installaties, machines en uitrusting
- Meubilair en rollend materiaal
- Overige materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden geboekt tegen aanschaffingsprijs en lineair afgeschreven over een periode van 4 jaar met als uitzondering *hardware* dat op 3 jaar afgeschreven wordt.

De aanschaffingswaarde van de bedrijfszetel van de CBFA wordt over een periode van 25 jaar afgeschreven en loopt gelijk met de kapitaalaflossing van het krediet aangegaan voor de financiering van dat gebouw.

Vorderingen

Vorderingen worden geboekt voor het openstaande bedrag. Voor openstaande rekeningen die door een Belgische vennootschap verschuldigd zijn, worden voor 100% waardeverminderingen geboekt in geval van faillissement. Bij laattijdige betalingen zal er een waardevermindering van 50% geboekt worden indien een dossier – dat voor incasso aan de administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen van de FOD Financiën overgemaakt werd – na 3 maanden alsnog onbetaald blijft. Indien er na nogmaals 3 maanden geen betaling is, wordt er een bijkomende waardevermindering van 50% aangelegd.

Voor buitenlandse debiteuren wordt een waardevermindering aangelegd van 50% indien 3 maanden na het versturen van een aangetekend schrijven geen betaling werd ontvangen. Na nogmaals een periode van 3 maanden wordt het saldo van de vordering volledig afgeboekt.

Op het ogenblik dat een waardevermindering aangelegd wordt, gebeurt een overboeking van de vordering naar de dubieuze debiteuren.

Financiële middelen

Deze worden geboekt conform het laatste beschikbare rekeninguittreksel.

Voorzieningen

Er worden zo nodig voorzieningen aangelegd om verliezen of kosten van duidelijk omschreven aard te dekken, die op de balansdatum als waarschijnlijk moeten beschouwd worden of vaststaan, maar waarvan de omvang slechts kan worden geraamd.

De voorzieningen voor risico's en lasten worden geïndividualiseerd in functie van de risico's en kosten die ze moeten dekken.

Schulden

De schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde ervan op de balansdatum van het boekjaar.

Vorderingen en verplichtingen in vreemde munten

De vreemde valuta's worden naar euro omgerekend door toepassing van de omrekeningskoers die terug te vinden is in gespecialiseerde kranten.

3. Toelichtingen bij de balans (in 000 €)

Zoals hierboven onder punt 1 vermeld, worden als vergelijkingsbasis de balansgegevens op 1 januari 2004 van de CBFA weergegeven.

De voorziene kosten verbonden aan de regeling van het verlof voorafgaand aan het pensioen voor het personeel van de ex-CDV wordt niet éénmalig ten laste gelegd van de resultaten maar worden geactiveerd en afgeschreven. Het koninklijk besluit dat deze regeling organiseert zal in 2005 uitgevaardigd worden.

De balans van de CBFA bevat de volledige kostprijs van de bedrijfszetel; naast de aankoopprijs omvat deze eveneens de inrichtingskosten. Het nodige meubilair werd in de loop van 2004 aangekocht en zal op de voorziene looptijd (4 jaar) afgeschreven worden.

De overige vorderingen op ten hoogste één jaar bestaan grotendeels uit de vordering (6.600) inzake de vergoeding die de CBFA zal ontvangen voor de overdracht van haar rechten op de gebouwen die de voormalige CBF betrok. In de beginbalans van de CBFA werd op 1 januari 2004 onder deze rubriek de vordering geboekt ingevolge de verkoop van de bedrijfszetel van de ex-CDV. Deze vordering werd in de loop van het boekjaar gerealiseerd.

De beleggingen (22.000) zijn uitsluitend termijnplaatsingen van gelden bij de Schatkist. Daarnaast zijn er liquide middelen voor de betalingen van diverse schulden en van de leveranciers.

De onbeschikbare reserves (10.565) blijven nagenoeg ongewijzigd en voorzien in de nodige middelen om de normale werking van de instelling te garanderen.

Als onderdeel van de financiering van de bedrijfszetel van de CBFA, wordt op het passief van de balans een rubriek financieringsfonds voorzien tussen de rubrieken eigen vermogen en voorzieningen. Dit fonds is gestijfd met enerzijds 7,9 mln € van aan de bijdrageplichtigen van de ex-CDV verschuldigde fondsen en anderzijds met 4,6 mln € van aan de bijdrageplichtigen van de ex-CBF toehorende middelen. Jaarlijks zal een gedeelte van deze middelen toegewezen worden aan deze bijdrageplichtigen.

In het ontwerp van koninklijk besluit inzake de werkingskosten van de CBFA wordt voorzien dat bepaalde sectoren van deze vermeld in artikel 45, 5° tot 12° van de wet van 2 augustus 2002, in de jaren 2005, 2006 en 2007 minder bijdragen dienen te betalen. Dit bedrag (2.800) wordt hierdoor in mindering gebracht van het financieringsfonds en overgeheveld naar de schulden respectievelijk op minder (1.600) en meer dan één jaar (1.200).

Onder de overige risico's en kosten komen hoofdzakelijk de geactiveerde kosten verbonden aan de regeling van het verlof voorafgaand aan het pensioen (5.000) ten gunste van het personeel van de ex-CDV.

De schulden op meer dan één jaar (45.228) betreffen de schulden aangegaan voor de financiering van de aankoop en de inrichting van de bedrijfszetel van de CBFA.

De schulden op méér dan een jaar die binnen het jaar vervallen bestaan o.a. uit de schulden (1.600) ten overstaan van de door de ex-CDV gecontroleerde sectoren die in 2005 naar de sectoren zullen terugvloeien ingevolge de reglementaire overgangsmaatregelen.

Onder de post leveranciers op 1 januari 2004 stond het saldo van de door de ex-CBF te betalen aankoopsprijs van de bedrijfszetel (29.300). Dit werd in de loop van 2004 effectief betaald middels opnemings van bovenvermeld krediet.

Rekening houdende met de toename van het personeelsbestand ingevolge de integratie van de twee instellingen is de toename van de schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten normaal te noemen.

Onder de overige schulden wordt het bedrag van het werkingsoverschot van het boekjaar 2004 (18.132) vermeld. Dit zal respectievelijk in mindering gebracht worden van toekomstige bijdragen in uitvoering van de terzake geldende reglementaire bepalingen.

4. Toelichtingen bij de resultatenrekening (000 €)

Het boekjaar 2004 sluit af met een werkingsoverschot van 18,1 mln €. Dit bedrag zal conform de bepalingen van artikel 16 van het koninklijk besluit inzake de werkingskosten voor 30/6/2005 teruggestort worden aan de bijdrageplichtigen voor diegenen die onder het toezicht van de voormalige CBF vallen en in mindering gebracht worden van toekomstige bijdragen voor de bijdrageplichtigen die onder de voormalige CDV ressorteren.

De bijdragen in de werkingskosten, waarvan een detail terug te vinden is in de bijlage I.A. bij de resultatenrekening, zijn gestegen ingevolge hogere inkomsten van bijdragen voor sectoren waar geen enveloppe gehanteerd wordt.

De bijdragen die in de resultatenrekening voor de sectoren van de ex-CBF zijn opgenomen, zijn gebaseerd op de bepalingen vermeld in het koninklijk besluit van 14/02/2003 met uitzondering van de bijdragen van de buitenlandse emittenten waarvoor in het ontwerp van koninklijk besluit, dat het vermelde besluit dient te vervangen, een afwijkende regeling voorzien wordt. Eveneens is in dit ontwerp van koninklijk besluit een regeling getroffen voor de financiering in de loop van 2004 van de kosten verbonden aan de bedrijfszetel van de CBFA.

Onder de rubriek "diensten en diverse goederen" staan zowel de kosten voor het onderhoud, de verwarming en de verlichting van de gebouwen als de aankopen van duurzame goederen met een waarde lager dan 1.000 €. In het kader van de verhuis werd in de loop van 2004 o.a. PC-hardware aangekocht. De erelonen geboekt in de loop van 2004 zijn lager dan vorig boekjaar daar er toen prestaties aangerekend werden in het kader van de verhuis en de voorbereiding van de integratie.

De rubriek bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen kent een normaal verloop indien men weet dat in 2003 een significatieve éénmalige patronale bijdrage aan het financieringsfonds van de groepsverzekering werd betaald.

De waardeverminderingen gebeuren conform de waarderingsregels.

De voorzieningen voor risico's en kosten zijn negatief daar er vrij veel aanvragen (982) geboekt werden in de loop van het boekjaar 2004. Dit is onder meer het geval voor de aanvraag van de voorziening voor de kosten van de verhuis.

De afschrijvingen (1.833) betreffen voornamelijk de afschrijvingen van de nieuwe bedrijfszetel op basis van een afschrijvingstabel die steunt op de aflossingstabel van het voor de financiering aangepaste krediet. De overige afschrijvingen betreffen computerlicenties en de overige vaste activa en deze gebeuren conform de geldende afschrijvingspercentages.

De andere opbrengsten bevatten voornamelijk bedragen ontvangen via de balanscentrale van de NBB met als bestemming de dekking van de werkingskosten van de CBN, waarvan de CBFA in de huidige stand van zaken het secretariaat waarneemt.

De inkomsten uit vlottende activa zijn beduidend lager dan vorig boekjaar als gevolg van de lagere marge eind 2003.

Onder de financiële kosten staan er in het boekjaar 2004 naast de andere financiële kosten die niet omvangrijk zijn, de intrestlasten voor het krediet. Dit bedrag is gebaseerd op de aflossingstabel van het krediet.

5. Aanpassing van de bijdragen verschuldigd in 2005

Luidens het koninklijk besluit van 14 februari 2003 worden een aantal bijdragebedragen die voor de dekking van de werkingskosten verschuldigd zijn door de bijdrageplichtigen van de ex-CBF aangepast volgens de methode van artikel I, § 1, tweede en derde lid van dat koninklijk besluit.

Een nieuw koninklijk besluit betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA zal het koninklijk besluit van 14 februari 2003 vervangen.

Verslag van de bedrijfsrevisoren over de beginbalans van de CBFA op 1 januari 2004 (158)

Wij hebben de eer u verslag uit te brengen over de uitvoering van de opdracht die ons werd toevertrouwd door het Integratiecomité.

Wij hebben de controle uitgevoerd over de beginbalans van 1 januari 2004 betreffende de CBFA opgesteld onder de verantwoordelijkheid van het directiecomité van de CBFA op 5 april 2005 met een totaal van € 95.406.000.

Verklaring over de beginbalans zonder voorbehoud

Onze controles werden verricht overeenkomstig de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze beroepsnormen eisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de beginbalans geen onjuistheden van materieel belang bevat, rekening houdend met de Belgische wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften op basis waarvan hij werd opgemaakt.

Overeenkomstig deze normen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de ex-CDV en de ex-CBF, alsook met de procedures van interne controle. De verantwoordelijken van de CBFA hebben onze vragen naar opheldering of inlichtingen duidelijk beantwoord. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de beginbalans. Wij hebben de gegrondheid van de waarderingsregels, van de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen die het directiecomité maakte evenals de voorstelling van de beginbalans in haar geheel beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, geeft de beginbalans van de CBFA op 1 januari 2004 rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften op basis waarvan ze werd opgesteld, een getrouw beeld van haar vermogen en van haar financiële toestand en zijn de in de toelichting vermelde gegevens passend.

Bijkomende inlichtingen

Wij vullen ons verslag aan met de volgende bijkomende inlichtingen die niet van aard zijn de draagwijdte van onze verklaring te wijzigen:

- ✚ ons onderzoek betrof volgende documenten zoals gevoegd bij dit verslag:
 - beginbalans (activa en passiva)
 - en de bijlage
- ✚ zonder afbreuk te doen aan formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de beginbalans opgesteld overeenkomstig het boekhoudkundig referentiesysteem waarvan sprake in het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 ingevolge het artikel 57, alinea 1 van de wet van 2 augustus 2002. Ze vloeit nochtans niet rechtstreeks voort uit het boekhoudsysteem in werking bij de Controledienst voor Verzekeringen aangezien dit gebaseerd is op een boekhouding op kasbasis.
- ✚ de beginbalans bevat een bijzondere rubriek genoemd: "Financieringsfonds" opgemaakt overeenkomstig de voorschriften van artikelen 85 en 86 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001
- ✚ we wensen de aandacht te vestigen op het feit dat de bijlage werd ingevuld om een geschil betreffende een kapitalisatievennootschap te melden en waarvan de gevolgen niet konden worden gecijferd op de dag waarop onze werkzaamheden werden afgerond.

Brussel, 13 april 2005

A. KILESSE
Bedrijfsrevisor

F. WILMET
Bedrijfsrevisor

(158) Dit verslag vormt een vertaling van het Frans naar het Nederlands.

Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2004 (159)

Overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen brengen wij U verslag uit over de uitvoering van de controle-opdracht die ons werd toevertrouwd.

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening, opgesteld onder de verantwoordelijkheid van het directiecomité, over het boekjaar afgesloten op 31 december 2004 met een balanstotaal van 106.353.000 euro en waarvan de resultatenrekening wordt afgesloten met een terug te betalen overschot van het boekjaar van 18.132.000 euro. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet van 2 augustus 2002 en het Koninklijk Besluit van 12 augustus 2003 zijn vereist.

Verklaring over de jaarrekening zonder voorbehoud

Onze controles werden verricht overeenkomstig de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze beroepsnormen eisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de rekening geen onjuistheden van materieel belang bevat, rekening houdend met de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften met betrekking tot de jaarrekening van de CBFA.

Overeenkomstig deze normen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de Commissie, alsook met de procedures van interne controle. De verantwoordelijken van de Commissie hebben onze vragen naar opheldering of inlichtingen duidelijk beantwoord. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben de waarderingsregels, de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen die de Commissie maakte en de voorstelling van de jaarrekening in haar geheel beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften, geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2004 een getrouw beeld van het vermogen, van de financiële toestand en van de werkingkosten van de Commissie en de in de toelichting vermelde gegevens stemmen met de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 12 augustus 2003 overeen.

Brussel, 13 april 2005

André KILESSE
Bedrijfsrevisor